

m:
agazin

PROLJEĆE 2017.
BROJ 13
IZDANJE ZA BIH
BESPLATAN PRIMJERAK

TEMA
BROJA
Android vs iOS

SVJETSKI
DOGAĐAJI
MWC 2017

TALENTI
Banjalučki
gimnazijalci

htc Desire 10 lifestyle

Budite odvažniji

Nova zlatna kontura. Studijski kvalitet 24-bit, zvuk visoke rezolucije. Vrhunske fotografije prednje i zadnje kamere.

IMATE PRIJATELJE

03

05 **NUDIMO VAM**
Neograničeno
razgovarajte uz Moj Mix

14 **ZVIJEZDA PONUDE**
Samsung Galaxy S8 i S8+

19 **DNEVNIK PRIJATELJSTVA**
Dio smo vaših
najljepših trenutaka

POSLOVNI SVIJET

23

42 **SVJETSKI DOGAĐAJ**
MWC 2017

47 **BRENDOVI KOJIMA VJERUJEMO**
Upoznajte P10

55 **TESTIRAMO**
SONY XPERIA E5

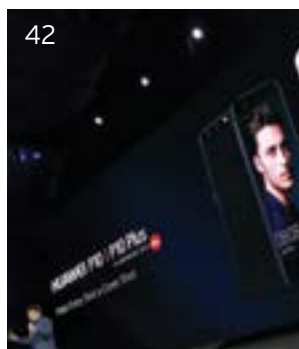
S DRUGE STRANE

69

82 **U ROMINGU**
Pariz

86 **TALENTI**
Banjalučki gimnazijalci

106 **MUZIKA**
Aleksandra Radović

m:agazin

Vrijeme je za lijepo vrijeme, nove sunčane ideje i budućnost koju već živimo.

Probudite svoju radoznalost i ovoga proljeća, te zajedno s nama prošetajte šarenilom planete, novim i interesantnim pričama o komunikacijama, znanju, umjetnosti, putovanjima...

Radujemo se druženju s vama na novim, osunčanim stranicama našeg m:agazina. Nadamo se da ćete uživati čitajući ga onoliko koliko smo i mi uživali pripremajući ga za vas, i da će vam biti vrijedan saputnik u novim avanturama.

IMPRESUM

PROLJEĆE 2017
BROJ 13
IZDANJE ZA BiH
BESPLATAN PRIMJERAK

IZDAVAČ: Mtel a.d. Banjaluka

ZA IZDAVAČA: generalni direktor Marko Lopičić, izvršni direktor za marketing i prodaju Radmila Bojanić

m:agazin TIM: Sandra Stanić, Aleksandra Šobić, Jelena Maksimović, Milica Stojaković, Andrea Lazić, Vlatka Repac

U OVOM BROJU ZA m:agazin PIŠU: Predrag Laketa, Milovan Tatić, Darko Bajić, Nemanja Runić, Vanja Partalo, Ljubica Jerotijević, Nenad Bosnić, Dejan Trninić, Filip Grumić, Vanja Stokić, Rajko Radovanović, Bojan Radović, Nataša Škrbić

LEKTOR: Saša Četojević

DIZAJN: Sanda Arsenić / Aquarius

PRELOM I PRIPREMA: Sanda Arsenić / Aquarius

ADRESA REDAKCIJE: Vuka Karadžića 2, 78.000 Banjaluka // TELEFON: 051/240-875, 240-250 // FAX: 051/216-110

E-MAIL: magazin@mtel.ba // WEB: mtel.ba

ŠTAMPA: Atlantik bb, Jovana Bijelića bb, 78.000 Banjaluka

TIRAŽ: 3.000

IZLAZI KVARTALNO

m:

IMATE PRIJATELJE

HUAWEI P10

FOTO PRIČA

1.

2.

3.

4.

5.

1. M:STIPENDISTA – Nastavili smo lijepu tradiciju podržavanja nadarenih studenata elektrotehnike i informacionih tehnologija iz cijele BiH te smo svečano promovisali sedmu generaciju m:stipendista, koju čini 25 mladih talenata.
2. DAN ZALJUBLJENIH proslavili smo sa parovima iz Banjaluke, koji su pokazali snagu svoje ljubavi, ali i zaljubljenima iz drugih gradova, za koje smo ostavili jedinstvene poklone.
3. MEĐUNARODNI DAN ŽENA obilježili smo brojnim inovativnim iznenađenjima, a veliku završnicu osmomartovske akcije organizovali smo u Gradskom pozorištu „Jazavac“, gdje je hvaljena predstava „Malo blago“ izvedena specijalno za one Banjalučanke koje su ulaznice dobile na poklon od kompanije m:tel.
1. DANI VLADE S. MILOŠEVIĆA – m:tel je i ove godine pružio podršku jednom od najvažnijih kulturnih događaja u Banjaluci.
5. P10 – Zajedno sa partnerima iz kompanije Huawei, predstavili smo P10, novi premium model kreiran u saradnji sa kompanijom Leica, koji je zvanično impresionirao svojim karakteristikama i dokazao da svaki portret zaista može da bude savršen.

NUDIMO VAM

★★★★★
NEOGRANIČENO
PREMA SVIMA
U BIH!

NEOGRANIČENO RAZGOVARAJTE UZ MOJ MIX

DESET PUTA VIŠE MINUTA ZA ISTI IZNOS PRETPLATE

PRIPREMILA: JELENA MAKSIMOVIĆ

m:agazin

Ako ste i vi od onih koji vole duge telefonske razgovore, sigurno će vas obradovati informacija da su bonusi za minute u Moj Mix tarifama Extra, Top, Premium i VIP, od sada veći 10 puta, a cijena mjesečne pretplate je ostala potpuno ista. Ova jedinstvena ponuda u BiH omogućit će vam uživanje u bezbrižnoj komunikaciji prema svim fiksnim i mobilnim mrežama u BiH.

U tarifi Moj Mix Extra do sada ste mogli razgovarati uz bonus od 300 minuta. Sada je bonus 10 puta veći i iznosi 3.000 minuta.

U tarifi Moj Mix Top bonus za razgovore bio je 500 minuta, a sada je uvećan na 5.000 minuta.

Bonus u tarifi Moj Mix Premium povećao se i više od 10 puta i sada, umjesto 600, iznosi 7.000 minuta.

Tarifa Moj Mix VIP umnogome se razlikovala od svih ostalih postpaid tarifnih modela, a i sada je posebna. Njen bonus za razgovore, umjesto dosadašnjih 1.000, iznosi 10.000 minuta.

Pored toga, uz tarifu Moj Mix VIP dobićete i mnogo veći bonus za mobilni internet. Umjesto dosadašnjih 20 GB, od sada, po istoj cijeni, dobijate čak 32 GB po maksimalnoj brzini prenosa podataka.

Ukoliko još ne znate, m:tel postpaid tarife Moj Mix skrojene su po vašoj mjeri, jer u njima dobijate onoliko bonus minuta za razgovore prema svim fiksnim i mobilnim mrežama u BiH, poruka prema svim mobilnim mrežama u BiH i mobilnog interneta u m:tel mreži, koliko vam je potrebno za potpuno uživanje u bezbrižnoj komunikaciji.

Moj Mix vam pruža i mogućnost besplatnih razgovora sa jednim, po vašem izboru odabranim prijateljem brojem, a tu su i bonus minute za razgovore prema mts mobilnoj mreži u Srbiji.

Jedan od razloga zašto naši korisnici vole Moj Mix tarife je i taj što ove fantastične bonuse za bezbrižnu komunikaciju mogu da upotpune i velikim izborom najnovijih svjetskih modela pametnih telefona koji se mogu plaćati i na rate bez kamata, u periodu i do 24 mjeseca.

Izbor je zaista veliki, i priznajemo, nije lako odabrati najbolji. Međutim, jedno ipak znamo, ukoliko volite telefonske razgovore, iskoristite 10 puta više minuta uz Moj Mix tarife, za isti iznos pretplate. I naravno, želimo vam prijatan razgovor!

Za više informacija o Moj Mix tarifama posjetite stranicu www.mtel.ba/moj-mixtarifa ili pozovite kontakt centar putem besplatnog broja 0800 50 000.

EXTRA
~~300 min~~
3000 min

TOP
~~500 min~~
5000 min

PREMIUM
~~600 min~~
7000 min

VIP
~~1000 min~~
10000 min

M:TEL OPEN

SVE NA JEDNOM MJESTU

PIŠE: MILOVAN TATIĆ

Odgovori na sve telekomunikacione potrebe jednog domaćinstava mogu se pronaći u spoju četiri različite usluge na jednom mjestu: fiksne i mobilne telefonije, interneta i digitalne televizije (IPTV). Spajanjem je svaka od četiri usluge unaprijeđena i nosi neku novu vrijednost za korisnika, bez obzira na uzrast ili stepen korišćenja tehnologije.

Putovanje u Open počinje obično fiksnom telefonijom, koju koristi preko 250.000 m:tel korisnika i sa kojima se može neograničeno razgovarati. Odmah se na fiksnu nadovezuje i m:tel internet, koji je, prema istraživanju tržišta iz januara 2017. agencije IPSOS, prvi izbor internet provajdera na teritoriji gdje pruža usluge interneta. Pristup internetu obezbjeđuje se kroz poznate ADSL, ili VDSL ili OPTIČKE tehnologije, na pouzdan i siguran način obezbjeđujući internet bez prekida ili usporavanja. Vrhunski spoj predstavlja i dodavanje IPTV usluge digitalne televizije sa najbogatijim sadržajem filmske i serijske zabave, sporta i dječijih sadržaja u okruženju, a cijela priča se zaokružuje QUADRO paketima, dodavanjem mobilnog broja u paket.

DUO, TRIO i QUADRO paketi podrazumijevaju povoljnije usluge u paketu nego da se koriste kao pojedinačne, a dodatna prednost je i pojednostavljeno plaćanje: jedan račun za sve. Olakšica je i mogućnost dostavljanja računa putem elektronske pošte.

Open ponuda uređaja je najkompletnija koja se može pronaći na tržištu, jer se može kupiti sve, od fiksnog telefona, tableta, laptopa, televizora do mobilnih telefona, sa jednostavnom otplatom na rate bez kamate.

Odluku za Open m:tel nagrađuje stalnim pogodnostima i akcijama, bilo da se radi o popustu na pretplatu, gratis dodatnim sadržajima ili akcijskim cijenama uređaja.

OPEN I KVALITET USLUGE

Open je mnogo više od prostog zbira usluga fiksne i mobilne telefonije, interneta i televizije na jednom mjestu. Tehnološki gledano, predstavlja spoj najmodernijih načina prenosa internet podataka, digitalnog signala televizijske slike i glasa u najboljem mogućem kvalitetu.

Open nije samo spoj usluga, on predstavlja vrhunac integracije niza različitih servisa, tehnoloških rješenja i izazova na jednom mjestu. Pokušajte zamisliti zahtjevnost prenošenja podataka, signala televizije ili glasa za više desetina hiljada korisnika istovremeno, 24 časa dnevno bez prekida. Infrastruktura koja je neophodna za ovaj izazov mora biti izgrađena po svjetskim ICT standardima, maksimalno optimizovana za sve planirane ili neplanirane događaje i spremna, ne samo za postojeće, već i za buduće korisnike. Stub na kojem leži kompletna infrastruktura je oprema, koja mora biti najbolja u klasi, sposobna da radi bez prekida u svim vremenskim uslovima, prilikom nestanka električne energije i drugih kritičnih događaja. Ključni su i ljudi, zaposleni u kompaniji, koji brinu da sve teče glatko i na najbolji način za korisnika, bilo da se radi o neograničenim razgovorima u fiksnoj mreži ili signalu mobilne mreže i na najudaljenijim lokacijama, stabilnom i brzom internet pristupu ili najboljem digitalnom televizijskom signalu.

Kvalitet usluge potvrđuje i međunarodno priznat certifikat ISO 9001:2015 koji je izdat od strane akreditovane kuće TÜV Austria Holding AG, a koji garantuje da je kvalitet isporučene usluge zaista onaj koji se nudi.

Takođe, postavši Open pretplatnik, pridružujete se brojnoj m:tel korisničkoj zajednici koja poklanja svoju vjernost kompaniji koja je čvrsto opredijeljena da unaprijedi društvo u kojem posluje, na način da ulaže u brojne društveno odgovorne projekte, te značajna sredstva odvaja za humanitarne akcije, kao i podršku obrazovanju, kulturi, sportu i pravim vrijednostima.

OPEN I INTERNET BRZINE (MODERNIZACIJA MREŽE I OMOGUĆAVANJE INTERNETA VELIKIH BRZINA)

Moderne komunikacije podrazumijevaju korišćenje internet pristupa u svakom trenutku, bez obzira na način pristupa ili tehnološke prednosti koje tip veze nudi. Imajući to na umu i konstantnim razvojem infrastrukture, m:tel se kroz Open može pohvaliti odličnim brzinama interneta, koje se, u zavisnosti od vrste tehnologije, kreću i do 100 Mbps. U praksi to znači da većina Open korisnika krstari internetom po evropskim i svjetskim standardima, uživajući u svim blagodatima koje moderni servisi poput YouTube-a nude: video HD kvalitetu.

OPEN KAO JEDINSTVENO ISKUSTVO

Polazeći od provjerenog iskustva više stotina hiljada m:tel korisnika, Open je iz temelja izgrađen na ideji pružanja jedinstvene vrijednosti za korisnika, bilo da se radi o usluzi fiksne ili mobilne telefonije, pristupa internetu ili digitalne televizije. Jedna od važnijih vrijednosti Opena ogleda se u bogatstvu sadržaja, u partnerstvu sa najvećim svjetskim, ali i domaćim kućama. Izdvaja se svakako HBO, kao vodeća kablovska televizija originalne produkcije u SAD-u, koja u saradnji sa nama nudi linearne TV kanale: HBO, HBO2, HBO3, Cinemax i Cinemax 2. Jedinstvenost Open HBO ponude može se pronaći i kroz tehnološku prednost: video na zahtjev. Zamislite da ne morate čekati određeno vrijeme da pogledate seriju ili film koji želite, već jednostavno otvorite videoteku i putem daljinskog upravljača iz udobnosti svoje fotelje izaberete film ili seriju. Ova prednost, pored HBO On Demand videoteka, može se pronaći i u drugim Open videotekama, od kojih se naročito izdvaja Pickbox, koji akcentuje ponudu više hiljada časova najboljih serija svjetske, ali i BBC produkcije. Pickbox ponuda podrazumijeva i gledanje više sezona serije odjednom. To najbolje znaju oni koji odluče 48 časova provesti uz omiljene likove u komadu.

Open se može okarakteristati i kao mjesto gdje živi sport sa svim Arenasport i Sport Klub kanalima u ponudi osnovnog IPTV paketa, ali i specifičnim, a opet veoma važnim Fight Network kanalom ili SOS kanalom sa domaćim sportom. Ne mogu se preskočiti ni zabavni sadržaji svjetski poznatih FOX, Fox Crime, Fox Life kanala, Filmbox kolažnih kanala, AXN mreže i TV 1000, a izdvaja se i domaći biser: Filmklub. Open nudi i mnoštvo sadržaja za dječiju maštu kroz Minimax, Nickelodeon, Nickelodeon Jr, BabyTV, RTL kockicu, Pink Super Kids i Pink Kids, Cartoon Network i nezaobilazni Boomerang.

Naravno, ovo je samo dio svijeta od više od 170 TV programa koji se nalaze u Open ponudi i koji su dostupni u odličnom digitalnom kvalitetu.

OPEN I NAPREDNE VJEŠTINE

Open posjeduje i napredne vještine koje sasvim obično TV iskustvo pretvaraju u SMART iskustvo. Sa Open-om je televizijski program moguće pauzirati, premotavati nazad ili naprijed, snimiti i gledati kada god se to poželi. Pametno, zar ne?

Posebno zanimljiva Open specijalnost je i mogućnost korišćenja društvenih mreža Facebook i Twitter na velikom ekranu TV-a, a tu je i neizostavni YouTube sa svojim beskonačnim muzičkim i video sadržajima.

Open pomaže i roditeljima, prati i brine koji je televizijski sadržaj namijenjen kojem starosnom uzrastu, automatski zatamnjuje sadržaj iznad postavljene starosne granice, a nudi i mogućnost zaključavanja pojedinih kanala po izboru. Time se kroz PIN kod, koji se setuje po želji, nudi apsolutna kontrola svih sadržaja i ne može se desiti da se bez upotrebe PIN koda dobije slika na TV ekranu.

Naravno, ove funkcije su lako dostupne kroz glavni Open meni, koji sve opcije pregledno nudi na jednom centralnom mjestu, omogućavajući korisniku da unaprijedi svoje Open iskustvo. Pored aplikacija i roditeljske kontrole, izdvaja se i Open Shop, uz pomoć kojeg je moguće kupiti dodatne TV sadržaje direktno putem daljinskog upravljača, bez odlaska na m:tel prodajno mjesto. Kupovina je obezbijeđena PIN kodom, time obezbjeđujući opciju od neovlašćenog pristupa ili nehotičnih dodatnih troškova. Takođe, treba pomenuti i TV vodič, na kojem možete vidjeti šta se i u kom terminu emituje, a i koristiti napredne funkcije vraćanja unazad ili zakazivanja snimanja željenih sadržaja.

Open svijet je zaista veliki i zato vam preporučujemo da i sami istražite sve ostale detalje.

LG K8

— 2017 —

Automatsko slikanje sa detekcijom lica.

Snimak tvog života u
svakom momentu.

LIFE'S GOOD WHEN YOU

Play! More

NUDIMO VAM

BUDI DIO OPEN SPORTA

ARENASPORT I SPORT KLUB U STALNOJ PONUDI OSNOVNOG IPTV PAKETA

PRIREDILA: MILICA STOJAKOVIĆ

m:tel Open IPTV može se s punim pravom zvati mjestom na kome živi sport, jer od sada svi korisnici osnovnog Open IPTV paketa, bez dodatne naknade, mogu uživati u svim Arenasport kanalima i u šest novih dugo očekivanih Sport Klub kanala, spajajući tako na jednom mjestu sve najbolje sportske sadržaje.

SPORT KLUB KANALI

Kanali Sport Klub nude najbolji sport sa više od 320 dana direktnih sportskih prenosa godišnje. Ovi kanali svakodnevno nude najekskluzivnije prenose različitih sportova, gdje svaki ljubitelj sporta može da pronađe nešto za sebe. Zahvaljujući Sport Klub kanalima, sada možete pratiti Premier ligu, špansku Primeru, odbojkašku CEV ligu šampiona, škotsku Championship ligu, holandski Eredivisie, portugalsku Primeira ligu, Formulu 1 i Moto GP takmičenja, takođe možete uživati u prenosima teniskih ATP i WTA turnira, NBA i Evrolige, evropske hokejaške KHL lige i mnogim drugim sportovima i takmičenjima.

Arenasport kanale u programskoj šemi potražite u grupi kanala počevši sa pozicijom 100, a grupu kanala Sport Klub počevši od pozicije 110.

TAČNE POZICIJE TV KANALA SU:

Arenasport SRB (100), Arenasport 1 (101), Arenasport 2 (102), Arenasport 3 (103), Arenasport 4 (104), Arenasport HR (105), Sport Klub 1 (110), Sport Klub 2 (111), Sport Klub 3 (112), Sport Klub 4 (113), Sport Klub 5 (114), Sport Klub 6 (115).

Ova ponuda vrijedi za korisnike Open IPTV paketa: Open Duo IPTV, Open Duo IPTV Net, Open Duo IPTV NET Premium, Open Trio, Open Trio Max, Open Trio Plus, Open Trio Standard, Open Trio Extra, Open Trio Extra Net, Open Trio Premium, Open Quadro Max, Open Quadro Standard, Open Quadro Extra, Open Quadro Extra Net, Open Quadro 3 i Open Quadro Premium paketa.

JOŠ VRHUNSKOG SPORTA U OSNOVNOM PAKETU

Eurosport kanali nude program sa više od stotinu različitih sportskih disciplina: atletiku, tenis, fudbal, biciklizam, automobilizam, borilačke sportove, zimske sportove. Prati najpopularnije sportske događaje u svijetu, a u našem regionu emituju se Bundesliga i Bundesliga 2, američka Major League Soccer, te poljska Ekstraklasa. Za ljubitelje nešto opuštenijeg sadržaja tu je i snooker. Oko polovine emitovanog sadržaja čine prenosi uživo, kojima direktno prati najvažnije sportske događaje širom svijeta. Dostupan je i u HD rezoluciji.

U osnovnom Open IPTV paketu pronađite kanale Eurosport 1, na poziciji 106 i Eurosport 2, na poziciji 107, te u dodatnom Open IPTV HD paketu Eurosport 1 HD, na poziciji 136 i Eurosport 2 HD na poziciji 137.

BUDI DIO SPORTA

Najbolje lige, najveći sportisti, najljuća rivalstva na svijetu! Sve to u m:tel-u, na **6 Sport Klub** kanala, i to u **osnovnom IPTV paketu, bez dodatne naknade!**

LeBron JAMES

Novak ĐOKOVIĆ

SAMO U M:TEL-U

U OSNOVNOM IPTV PAKETU

Lionel MESSI

SK 1
DIREKTNO

X

X

X

X

X

X

X

SK 1
DIREKTNO

Uslove i detalje Open ponude potražite na m:tel prodajnim mjestima, web sajtu ili pozivom na besplatan broj korisničkog servisa.

m:tel

open.mtel.ba

korisnički servis 0800 50 000

mtelbih

mtelimateprijatelje

OPEN PREDSTAVLJA

INSPIRATIVNI DOKUMENTARCI

IZ OPEN HBO VIDEOTEKE

PIŠE: ALEKSANDRA ŠOBIĆ

SERGEJ POLUNJIN

Rok star u baletskom kostimu

Kada nevjerovatno talentovani dječak pomno i strastveno posveti formativne godine života mukotrpnom radu, nastaje magija. Ovoga puta riječ je o baletskoj magiji koja može stati u dvije riječi - Sergej Polunjin.

Loš momak u umjetnosti za nježne, istetovirani buntovnik u baletskom kostimu, ostavio je širu publiku bez daha i pobudio pažnju svjetske javnosti plešući uz zvuke Hozijerove numere „Take Me to Church“ u videu koji je za kratko vrijeme privukao gotovo 20 miliona ljudi.

Kontroverzni Sergej je zvijezda i dirljivog dokumentarnog filma „Plesač“ (Dancer), rađenog 2016. godine u HBO produkciji, u režiji Stivena Kantora.

Film prati ukrajinskog dječaka koji je od malih nogu pokazivao talenat

za sport i balet i opisuje njegove žrtve, kao i žrtve njegove porodice na putu do planetarne umjetničke slave. Rođen je u malom mjestu u kome su, kako kaže, svi bili jednako siromašni, bez stremljenja ka boljem. Vrlo brzo se s majkom seli u Kijev, a životna prilika za planetarni uspjeh pruža mu se već u trinaestoj godini, kada odlazi u Englesku.

Krv i znoj proliveni da bi plesne pokrete doveo do perfekcije, postaju smisleni kada zaigra na velikoj sceni. A magija igre ga je odvela do Kraljevskog baleta u Londonu, kome je, nakon što nije pristao na stroga pravila igre, na čuđenje okoline okrenuo leđa.

I upravo kako se kaže u HBO recenziji ovog filma, osim divljenja Polunjinovom sirovom talentu i divljoj ambiciji, film „Plesač“ pokazuje kako bogatstvo i uspjeh ne moraju da budu dovoljni kada je riječ o pronalaženju ličnog i profesionalnog identiteta.

STIV DŽOBS

Čovjek u mašini

Začudo, prva asocijacija na kultnog osnivača Apple-a mi nisu savršeni uređaji, koji, pomalo apsurdno, čine da svi koji razmišljaju različito imaju iste iTelefone i iLaptope, koje tretiraju kao mala iBožanstva. Ono što prvo pomislim je crna rolka, a zatim i dio njegovog antologijskog motivacionog govora za diplomce Stenforda, u kome (parafraziraću) kaže da do kraja života moramo biti odvažni živjeti svaki dan kao da je posljednji, jer ćemo jednog dana biti u pravu. Zatim kaže da smo pred smrću svi već goli, da nemamo šta da izgubimo te da nema razloga da ne pratimo svoju intuiciju i srce.

Poput brojnih idolopoklonika, o Stivu Džobsu je promišljao i „Oskarom“ nagrađeni reditelj Aleks Gibni, koji u filmu „Stiv Džobs: Čovjek u mašini“ prikazuje kritički osvrt na njegov

život, diveći mu se kao ikoni, ali i optužujući ga da je licemjer.

Ovo je iskrena priča o Apple-ovoj legendi i obiluje intervjuima sa malobrojnim ljudima koji su mu bili istinski bliski u raznim fazama života.

„Film predstavlja snažan portret njegovog nasljeđa i našeg odnosa sa kompjuterom. Raskrinkava mit veći od života koji je namjerno stvorio i ispituje istrajnost njegovih dostignuća koja nastavljaju da oblikuju kulturu Silicijumske doline sve do danas“, kažu HBO producenti.

A mi se nadamo da su obje priče za vas dovoljno inspirativne i razlog su više da odšetate u Open HBO videoteku, gdje vas čeka niz dokumentarnih naslova. Klik na open.mtel.ba dijeli vas od više detalja.

ZVIJEZDA PONUDE

SAMSUNG GALAXY S8 | S8+:

PAMETNI TELEFONI BEZ GRANICA

PRIPREMILA: MILICA STOJAKOVIĆ

Kompanija Samsung Electronics je u martu ove godine, u Njujorku, predstavila Galaxy S8 i S8+, uređaje koji pomiču granice tradicionalnih pametnih telefona, besprijekornog dizajna i hardvera koji donosi novi način interakcije korisnika sa pametnim telefonom.

Uvođenjem mnogobrojnih usluga i aplikacija te uz zapanjujući „beskrajni“ ekran, Galaxy S8 i S8+ donose novi nivo funkcionalnosti i praktičnosti, otvarajući sasvim novu galaksiju mogućnosti.

Galaxy S8 dostupan je u 5,8-inčnoj verziji, a Galaxy S8+ u 6,2-inčnoj verziji. Odlikuje ih takozvani beskrajni ekran i dizajn bez okvira, koji ovaj model čine elegantnom, neprekinutom površinom bez tipki ili oštih uglova. Rezultat je prožimajuće iskustvo gledanja bez ometanja, koje čini obavljanje više zadataka u isto vrijeme još praktičnijim. Dodatno, Corning Gorilla Glass 5 sa prednje i zadnje strane osigurava izdržljivost i završnu obradu vrhunskog kvaliteta.

Kao što smo navikli od Samsung-a, ova dva modela dolaze sa premium kamerom, koja će učiniti da vaše fotografije izgledaju kao da su napravljene profesionalnim aparatom. Prednja kamera uređaja Galaxy S8 i S8+ od 8 MP F1.7 sa Smart autofokusom i 12 MP F1.7 Dual Pixel zadnja kamera, stvorene su za najbolje fotografije snimljene pri slabom svjetlu ili zoom-u, s anti-blur tehnologijom i poboljšanom obradom slike.

Kao što uvijek biva, povećana je snaga procesora i smanjena potrošnja energije. Objedinjujući snažne performanse i povezivost, Galaxy S8 i S8+ sadrže prvi 10 nm čipset u industriji, koji omogućava poboljšanu brzinu i efikasnost.

Kao prvi mobilni uređaji na svijetu kojima je dodijeljen sertifikat MOBILE HDR PREMIUM udruženja UHD Alliance, Galaxy S8 i S8+ omogućavaju korisnicima da prilikom gledanja svojih omiljenih video-sadržaja vide živopisne boje i kontraste, upravo onako kako su ih njihovi autori zamislili.

Galaxy S8 i S8+ sadrže i Samsung Knox bezbjednosnu

platformu koja zadovoljava svjetske standarde bezbjednosti. Dodatno, Galaxy S8 i S8+ posjeduju paletu biometrijskih tehnologija uključujući skener za otisak prsta, skener zjenice oka i prepoznavanje lica, kako bi korisnici mogli odabrati bezbjednu biometrijsku metodu autentifikacije koja najviše odgovara njihovim potrebama.

Galaxy S8 i S8+ sadrže i dobro poznate karakteristike Galaxy uređaja koje su korisnici već zavoljeli, uključujući:

- IP68 otpornost na vodu i prašinu
- MicroSD podrška do 256 GB
- Always-on ekran
- Sposobnosti brzog i bežičnog punjenja

Novost je i Bixby inteligentni interfejs, koji će korisnicima pomoći da dobiju još više od svog telefona. Uz novu Bixby tipku, korisnici će moći praktično pristupiti Bixby-ju i upravljati uslugama i aplikacijama jednostavnim glasovnim, dodirnim i tekstualnim naredbama. Bixby će se povezivati širom uređaja, aplikacija i usluga kao sveprisutni interfejs te otvoriti nova iskustva i scenarije koji pojednostavljaju vaš život.

Galaxy S8 i S8+ dolaze i sa poboljšanom uslugom Samsung Health proširujući tako jednu od najviše korištenih Samsung-ovih usluga, koja ima 60 miliona aktivnih korisnika mjesečno širom svijeta.

Ova dva modela iz Samsung galaksije nude beskrajne mogućnosti, a na vama je da ih tek otkrijete i uživajte u mogućnostima koje Galaxy S8 i S8+ pružaju.

Za korisnike m:tel Moj Mix VIP tarife cijena ovog telefona iznosi 1 KM. Više informacija dostupno je na www.mtel.ba.

FREND KUTAK

FREND PLANOVI

ISPLANIRAJ I UŠTEDI

PRIPREMILA: JELENA MAKSIMOVIĆ

Frend ti nudi tarifne planove uz koje ćeš moći detaljno isplanirati svoju komunikaciju i ostvariti veliku uštedu.

Odaberi paket koji najviše odgovara tvojim potrebama. Dakle, sam odaberi količinu minuta, SMS-ova i mobilnog interneta, koji su povezani u planove, po cijenama koje odgovaraju tvom budžetu.

Ako trošiš veću sumu za svoj račun, uvijek si onlajn, non-stop si na telefonu, imaš odličan telefon, onda si ti MOĆNI Frend i za 19 KM (sa PDV-om) dobijaš:

- 200 minuta,
  - 200 SMS-ova
  - 1 GB mobilnog interneta
  - potpuno neograničeni Viber
-

Ukoliko znaš pravu mjeru onda si ti MUDRI Frend i za 12 KM (sa PDV-om) dobićeš više nego što ti je dovoljno za cijeli mjesec:

- 100min
  - 100 SMS
  - 200MB mobilnog interneta
-

Ukoliko si po cijeli dan na društvenim mrežama, lajkuješ, postuješ i stalno ti je telefon u ruci, ti si definitivno NEUMORNI Frend i odabraćeš plan koji košta 12 KM (sa PDV-om), a u kojem dobijaš:

- 1GB mobilnog interneta
  - neograničeni Facebook
-

Ako telefon koristiš samo za pozive i SMS, štetiš maksimalno, koristiš telefon samo kada ti baš treba, onda si ti SNALAŽLJIVI Frend. Za 8 KM (sa PDV-om) dobićeš:

- 80 minuta
  - 80 SMS-ova.
-

Dodijeljene minute, poruke i internet možeš koristiti 30 dana.

Aktivaciju i deaktivaciju Frend tarifnih planova možeš izvršiti putem servisa Moj meni *100#, putem m:go aplikacije, pozivanjem kratkih kodova koji su ti dostupni na stranici frend.mtel.ba ili na m:tel prodajnom mjestu.

Vrijeme je da isPLANiraš Frend.

FREND PLANOVI ISPLANIRAJ I UŠTEDI!

MOĆNI FREND

200 min
200 SMS
1GB

+

19KM

MUDRI FREND

100 min
100 SMS
200 MB
12KM

SNALAŽLJIVI FREND

80 min
80 SMS
8KM

NEUMORNI FREND

1 GB
+

12KM

www.mtel.ba

Želiš da budeš Moćan, Mudar, Snalažljiv ili Neumoran?
Vrijeme je da isPLANiraš Frend. Pozovi *100# i izaberi svoj Frend plan.

 imate prijatelje!

KORISNIČKA PODRŠKA

VIRTUELNI ASISTENT M:IA

PRATIMO VAŠE NAVIKE

PRIPREMIO: PREDRAG LAKETA

Početak februara 2017. godine počela je s radom korisnička podrška m:ia, virtualni asistent koji na interaktivan i moderan način pomaže zainteresovanim korisnicima u odabiru odgovarajuće Moj Mix tarife ili Friend plana. m:ia – m:tel je interaktivni asistent koji kroz razgovor korisnike upućuje na preporučeni plan/tarifu.

Pojednostavljeno, virtualni asistent m:ia je tu da nam olakša izbor u svijetu masovnih komunikacija. Navedena korisnička podrška daje odgovor na sljedeća pitanja:

1. Da li vam Friend planovi više odgovaraju ili su Moj Mix tarife bolji izbor za vas?
2. Ako jesu, znate li koju Moj Mix tarifu bi trebalo da odaberete?
3. A, ako (p)ostajete naš Friend, koji tarifni plan sadrži baš vama potrebne bonuse?

Između više dobrih opcija nekada nije lako odabrati najbolju, i upravo zato je tu m:ia - vaš virtualni asistent!

Ona je tu da „popriča“ s vama o našoj aktuelnoj ponudi prepaid i postpaid usluga, te da vam preporuči izbor koji najviše odgovara vašim navikama.

Porazgovarajte s njom, odaberite tarifu ili tarifni plan po svojoj mjeri i uživajte u komunikaciji sa prijateljima!

Ovaj savremeni i interaktivni način komunikacije sa korisnicima baca novo i drugačije svjetlo na potrebu kontinuirane povratne veze sa korisnicima usluga i servisa, sve s ciljem zadovoljenja potreba konzumenata palete usluga kompanije m:tel.

~~~~~  
*Više informacija može se pronaći i na sajtu <http://www.mtel.ba/mia>, blogu <http://blog.mtel.ba/mia/> kao i na Facebook-u.*  
~~~~~

Dnevnik prijateljstava

PIŠE: SANDRA STANIĆ

I ovu godinu počeli smo muzikom, prijateljstvom i dobrim djelima. Poklanjali smo, družili se i slavili ljubav.

Na početku godine, m:tel je, između ostalog, pružio podršku i **porodicama sa četvoro i više djece**, pa su predstavnici kompanije posjetili višečlane porodice u njihovim domovima te mališanima uručili poklone, slatkiše i dječije igračke.

Jovan Radovanović, predsjednik Udruženja porodica sa četvoro i više djece Republike Srpske, zahvalio je m:tel-u na pomoći koju je organizovao u ovim teškim vremenima,

podsetivši da je ovom udruženju m:tel nedavno donirao i namještaj neophodan za normalan rad.

U Republici Srpskoj egzistira oko 5.000, dok je u Banjaluci preko 600 porodica sa četvoro i više djece, s tim da u preko sedamdeset odsto tih porodica roditelji nisu zaposleni. Nadamo se da smo ovim gestom dali ideju drugim kompanijama i pojedincima da pruže podršku ovom udruženju, odnosno višečlanim porodicama.

1

Početak godine širom svijeta slavi se ljubav, pa je i ove godine m:tel na **Dan zaljubljenih** i **Dan žena** na specifičan način obilježio ova dva praznika. Pored zanimljivih promocija, organizovanih da bi se slavila ljubav na ulicama gradova širom BiH, na Dan zaljubljenih smo putem m:tel Facebook stranice pokrenuli i jedan poseban ljubavni izazov. Učesnici su imali priliku da osvoje putovanje za dvoje u Budimpeštu. Autorka najkreativnijeg komentara i dobitnica putovanja bila je Suzana Đurić Blagojević iz Kotor Varoša, koja se sa voljenom osobom zaputila na ovo romantično putovanje. Na Dan žena, koji se slavi 8. marta, i ove godine smo pripadnice ljepšeg pola obradovali i iznenadili poklonima i poklon vaučerima sa popustima, ali i predstavom „Malo blago“ u Gradskom pozorištu „Jazavac“.

Dan sigurnijeg interneta ove godine u BiH je obilježen 7. februara, pod sloganom Budi promjena - Ujedinjeni za bolji internet (*Be the change: Unite for a better Internet*).

Cilj obilježavanja ovog dana je podizanje svijesti o mogućnosti zloupotreba djece i mladih putem informacionih i komunikacionih tehnologija. S ciljem promovisanja bezbjednosti u sajber svijetu i ove godine osmišljen je edukativni online kviz za djecu osnovnih škola sa pitanjima o bezbjednom korištenju interneta i zamkama koje vrebaju na internetu. U kvizu su učestvovali mališani iz BiH, Srbije i Hrvatske. U skladu sa svojom društvenom odgovornošću, koja je njen strateški cilj, i u skladu sa stalnom brigom o djeci, kompanija m:tel se i ove godine nalazi na listi onih koji podržavaju obilježavanje ovog dana u BiH.

Podrška festivalima

Najava vrućeg festivalskog ljeta u BiH poziv je svima da u svojim kalendarima zabilježe datume najvećih muzičkih događaja, za sve muzičke ukuse i sve generacije.

Kao i prethodnih godina, m:tel će podržati jedan od regionalno najpoznatijih festivala demo-grupa **Demofest**. Ove godine festival slavi deseti rođendan, a Banjaluka i tvrđava Kastel će ponovo ugostiti mlade muzičare, ali i poznata imena sa domaće i svjetske muzičke scene, poput „Dubioza kolektiva“, „Funkerman“-a i „Freemasons“-a. Kako je najavljeno, ove godine, za desetogodišnjicu svog postojanja, Demofest dobija specijalni muzički poklon - sopstvenu himnu, iza koje stoje bendovi M.O.R.T. i ZAA, najuspješniji pobjednici ovog festivala iz prethodnih godina.

Ovogodišnji Demofest biće održavan od 20. do 22. jula, a pored glavne bine, ovoga puta festival će imati još jednu binu, koja će biti smještena na ljetnoj pozornici Kastela.

OK Fest i ove godine najavljuje trodnevno muzičko druženje na Sutjesci. Festival za mlade OK Fest je muzički događaj koji svojim ciljem, programom i sadržajima nastoji da vrati „stari sjaj“ Nacionalnom parku Sutjeska i postane jedan od značajnijih regionalnih festivalskih događaja. Ove godine, OK Fest će biti održan od 30. juna do 2. jula i ugostiće mnoga popularna imena iz muzičkog svijeta. m:tel će i ovoga puta pružiti podršku održavanju ovog muzičkog spektakla, kako je to činio i prethodnih godina.

2

3

4

Nektar Freshwave festival proglašen je najboljim regionalnim festivalom elektronske muzike u regionu, a ove godine će ponovo biti održan u Banjaluci, 10. 11. i 12. avgusta, na tvrđavi Kastel. Izvođači će nastupiti na tri festivalske bine: Main Stage, rezervisan za najveće zvijezde festivala; Energy Stage, koji će okupiti najveće regionalne zvijezde elektronske underground scene, i Massive Stage, na kojem će nastupiti hip-hop i drum&bass izvođači. Rezidenti festivala su i ove godine DJ Mladen Tomić, NebsJack, DJ Joma Maja i Woodie, koji su ujedno i promoteri festivala. Preko četrdeset izvođača predstavice se na ove tri festivalske bine u tri festivalska dana šestog izdanja Nektar Freshwave festivala. Svakako, ni ovaj događaj neće proći bez prijateljske podrške m:tel-a.

Organizatori **Dukat festa** za ovu godinu najavljuju još jednu odličnu manifestaciju u okviru Internacionalnog festivala kulture, i to jubilarnu, desetu po redu. Kako je ovaj festival član Svjetske asocijacije folklor pri UNESCO organizaciji, posjetioci će i ove godine biti u prilici da uživaju u performansima najboljih svjetskih etno-ansambala, čije izvođenje će biti ocjenjivano u tri kategorije: najbolje predstavljanje, autentičnost i stil. Dukat fest će biti održan u Banjaluci, od 17. do 21. juna 2017. godine.

Sedma generacija m:stipendista

U prethodnoj godini m:tel je otvorio konkurs za izbor sedme generacije m:stipendija. U ovoj generaciji izabrano je 25 studenata i studentkinja elektrotehničkih fakulteta u Banjaluci, Sarajevu i Istočnom Sarajevu, kao i Fakulteta elektrotehnike Tuzla, te Fakulteta strojarstva i računarstva i Fakulteta informacijskih tehnologija u Mostaru.

Svečana dodjela stipendija, kao i prethodnih godina, organizovana je u Banjaluci, početkom februara. Jednako kao i njihove kolege iz prethodnih generacija, stipendisti će do kraja prvog ciklusa studija primati stipendiju u mjesečnom iznosu od 300 KM, te imati priliku u kompaniji provesti mjesec dana na praksi i na taj način steći neprocjenjivo iskustvo iz naučne oblasti koju izučavaju.

Marko Lopičić, generalni direktor kompanije m:tel, na ovoj svečanosti uručio je stipendije izabranim studentima te im poželio dobrodošlicu u ovo prestižno društvo najboljih studenata u BiH: „Zadovoljstvo mi je i ove godine prisustvovati ovoj svečanosti, a još je veće zadovoljstvo što imam čast uručiti stipendije ovim mladim, talentovanim ljudima iz cijele Bosne i Hercegovine. m:stipendije, kao projekat su od početka zamišljene, ne samo kao jednosmjerna podrška studentima u finansijskom smislu,

one su mnogo više od toga. Projekat je zapravo motivisan odlukom da najboljim studentima m:tel bude oslonac u svim njihovim potrebama i preprekama na koje nailaze tokom svog obrazovanja: od mogućnosti da obave vrijednu praksu u kompaniji koja je lider u oblasti telekomunikacija u BiH i koja se bavi pružanjem telekomunikacionih usluga najnovije generacije, preko pomoći i mentorstva naših stručnjaka u slučajevima i onda kada to stipendisti treba, te na kraju i mogućnost da se oni u budućnosti vide u kompaniji kao važne karike razvoja, kao njeni zaposleni.“ On je dodao da je ovakav odnos prema stipendistima koji m:tel njeguje godinama unazad, rijetka praksa, koju ova kompanija upravo zato naročito ističe i kojom se ponosi.

O značaju stipendija za studente generalno, kao i o projektu m:stipendije, na ovoj svečanosti govorio je i prof. dr Branko Blanuša, novoizabrani dekan Elektrotehničkog fakulteta u Banjaluci, koji je naglasio važnost saradnje sa kompanijama poput m:tel-a, kako u smislu podrške najboljim studentima putem stipendija, tako i ustanovama koje školuju budući kadar na kojem će se sutra zasnivati razvoj ovog društva.

Dekan je istakao: „Saradnja m:tel-a i Elektrotehničkog fakulteta u Banjaluci je već tradicionalna, kako u okviru ovog projekta, tako i u okviru mnogobrojnih drugih zajedničkih projekata. Takođe, imao sam priliku da budem i član komisije u izboru prethodnih generacija m:stipendista, zajedno sa ostalim profesorima sa fakulteta obuhvaćenih konkursom. Zadovoljstvo je vidjeti veliki broj prijava sa odličnim rezultatima koje su ti mladi, talentovani ljudi postigli tokom studiranja i pred kojima je sjajna budućnost.“

Predstavljanjem svojih stipendista m:tel je još jednom samo dokazao svoju odgovornost prema društvu i značaj ulaganja u obrazovanje, a u posljednjih sedam godina je, samo u okviru ovog projekta, svoja vrata otvorio za više od 170 mladih i talentovanih ljudi.

STIPENDISTI SEDME GENERACIJE M:TEL-A SU:

*Zorana Štaka
Hasan Grošić
Emir Baručija
Valerija Jurić
Dragan Janković
Borjana Milošević
Filip Galić
Armin Hrnčić
Jasmin Hadžajlić
Bojan Suknović
Marko Stijak
Emina Hasanović
Jovanka Ristanović
Sanil Musić
Džana Hanić
Ahmed Kovačević
Lejla Zečević
Jasmin Djedović
Kemal Marić
Duško Vrljanović
Amera Sinanović
Menisa Hrvić
Srđan Kovačević
Vladan Stojnić*

1. Demofest, 2. Dan zaljubljenih 3. 8. mart - Dan žena
4. Freshwave 5. Sedma generacija m:stipendista

m:

POSLOVNI SVIJET

2017

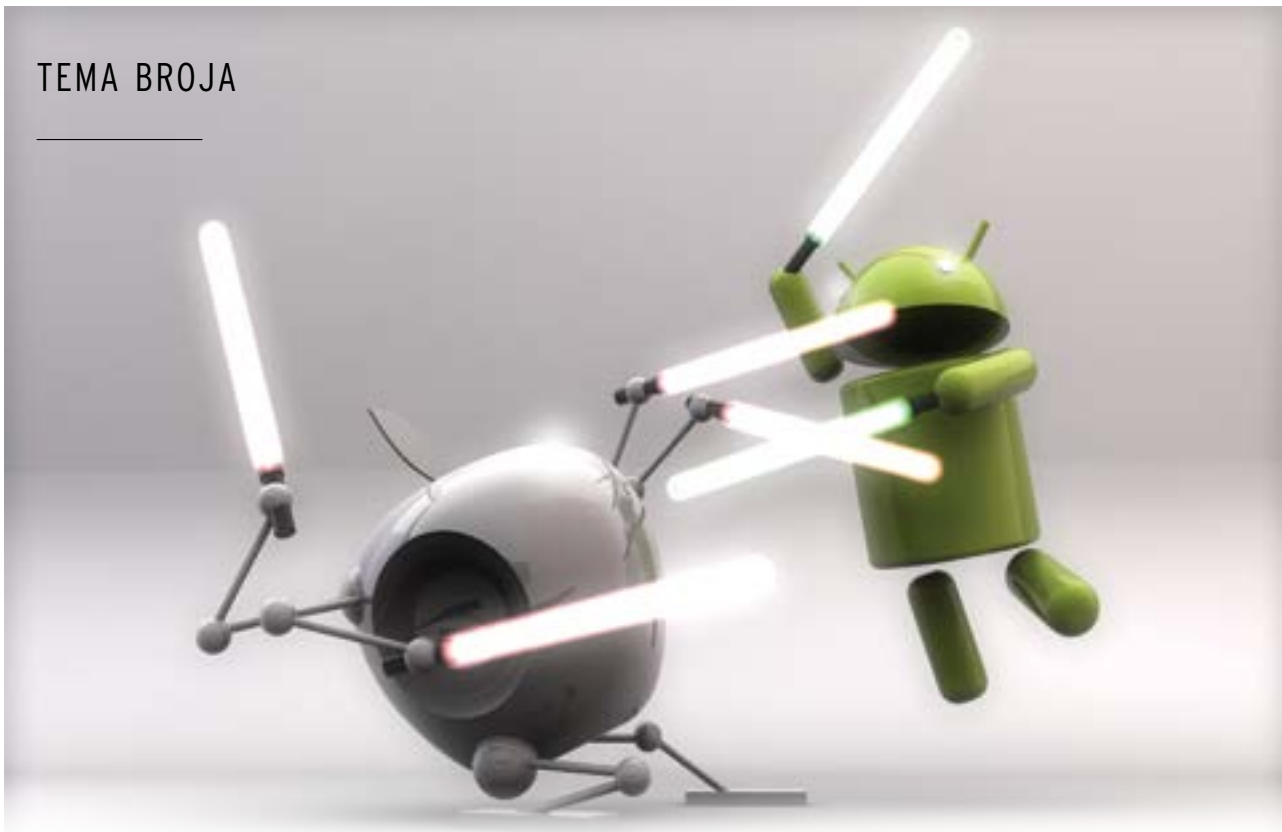

LOADING...

POSLOVI BUDUĆNOSTI

TEMA BROJA

ANDROID VS. IOS

NAJBOLJE OD OBA SVIJETA

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Android ili iOS najčešće je poređenje u svijetu mobilnih telefona, baš poput izbora između Windows-a i Mac-a kada je riječ o operativnim sistemima na računarima. Konstatovati koji je bolji od ova dva dominantna operativna sistema u 21. vijeku, nezahvalan je i težak posao.

Android je koncepcijski drugačiji od konkurentskog iOS-a, sa potpuno različitim pristupom i filozofijom. Objе platforme imaju svoje prednosti, a širom svijeta postoje korisnici koji više preferiraju jednu, odnosno drugu mobilnu platformu. Nisu rijetke žučne rasprave na internetu i u četiri oka između pobornika i kritičara o tome koja je superiornija, a „prepucavanja“ prvih ljudi kompanija, koji stoje iza njihove izrade, ili proizvođača uređaja, posebna su priča. Ipak, ljepota takve vrste borbe je u tome što su u svojim nadmetanjima na tržištu i za naklonost korisnika operativne sisteme na smartfonima doveli gotovo do savršenstva.

KAKO JE SVE POČELO?

Prije pojave ove dvije mobilne platforme, telefoni su bili drugačiji. Svaki proizvođač imao je svoj operativni sistem, a glavnu riječ u mobilnoj industriji vodila su neka druga imena. Pojavom iOS-a i androida, svijet mobilne telefonije više nije mogao biti isti, jer su novi operativni sistemi od dotadašnjih telefona u punom smislu napravili pametne uređaje.

Razvoj i usavršavanje operativnih sistema na mobilnim telefonima u posljednjoj deceniji išli su krupnim koracima, a svaka nova verzija sistema donosila je poboljšano korisničko iskustvo. Prvi iOS predstavljen je u julu 2007. godine, uporedo sa svjetskom premijerom prve generacije iPhone-a. Aktuelni iOS došao je do svog 10. izdanja, s obzirom na to da je svake godine dobijao novu verziju, zajedno sa novom generacijom iPhone-a.

Google, koji je vlasnik androida, u trku mobilnih platformi ušao je godinu dana nakon Apple-a, u septembru 2008. godine, i to predstavljanjem prvog android smartfona, modela HTC Dream. Posljednja android verzija predstavljena je 2016. godine i nosi ime Nougat 7.0, a Google je poznat po tome da svaku verziju imenuje po nekom popularnom slatkišu.

APP STORE VS. GOOGLE PLAY STORE

Ono što je iz korijena promijenilo način upotrebe telefona bio je nastanak mobilnih aplikacija, koje su uslijedile ubrzo nakon predstavljanja operativnih sistema. Zajedno

sa hardverskim i softverskim napretkom, ubrzan je i njihov razvoj, pa su u kratkom roku doživjele ogromnu popularnost. Aplikacije su još više izmijenile dotadašnju koncepciju uređaja i potpuno redefinisale korisničko iskustvo. Novost su bile i web prodavnice, odnosno digitalne platforme za distribuciju aplikacija, u kojima je omogućeno besplatno ili plaćeno preuzimanje.

Apple-ov App Store stigao je 2008. godine, a nedavno je objavljen podatak da Apple-ova prodavnica sadrži više od 2,2 miliona aplikacija i da je, zaključno sa 2016. godinom, dostigla preko 140 milijardi preuzimanja.

Google-ova prodavnica aplikacija lansirana je iste godine pod imenom Android Market, da bi ga kompanija 2012. godine preimenovala u Google Play Store. Play Store je po broju aplikacija prešao App Store sa ukupno 2,6 miliona dostupnih aplikacija, koje su instalirane više od 50 milijardi puta. Ukoliko se poredi broj aplikacija, android je u prednosti, ali su iOS aplikacije instalirane daleko veći broj puta, a pritom Apple više zarađuje od njih.

ANDROID ILI IOS?

Android je zasnovan na Linux kernelu (jezgru operativnog sistema), dok se iOS bazira na sopstvenom Unix kernelu.

Apple razvija iOS ekskluzivno za svoje uređaje, istovremeno proizvodi sve komponente i kontroliše procese od početka do kraja proizvodnje. Zahvaljujući jedinstvenom eko-sistemu, hardver i softver su u savršenoj simbiozi i idealno su optimizovani,

dok svaka kompanija koja proizvodi android telefon mora prilagođavati OS svom uređaju. Korisnički interfejs iOS-a je jednostavan i intuitivan pa svako ko se prvi put susretne sa iPhone-om, veoma brzo nauči da rukuje njime.

Apple-ov čipset je u stanju da sa manje snage i uz upotrebu manje jezgara radi efikasnije, a da za obavljanje složenih zadataka koristi manje RAM-a. Velika prednost je to što svi korisnici iPhone-a ažuriranja dobijaju istovremeno na sve Apple uređaje. U prilog Apple-u ide i to što je iOS-ov digitalni asistent Siri najpoznatiji lični asistent, koji je znatno olakšao korišćenje iPhone-a.

Uređaji pokretani jednim ili drugim operativnim sistemom u mainstream uveli su standarde i funkcije koje danas definišu moderne pametne uređaje. Masovno prihvatanje touchscreen-a, odnosno potpuno napuštanje fizičke tastature, bio je samo prvi korak koji je promijenio korisnički doživljaj i omogućio uređajima brojne nove mogućnosti.

iOS uređaji su skuplji, ali se zaljubljenici u ovaj brend smatraju lojalnijima i spremni su čekati u redovima za najnoviji model uređaja. Neke od aplikacija, koje su besplatne za android, na iOS-u se plaćaju, ali korisnici ne žale trošenje nešto novca na njih. Apple više kontrolira aplikacije koje se postavljaju u prodavnicu pa je programerima teže da plasiraju svoje softvere, ali se upravo zbog toga smatra da su one kvalitetne i bezbjedne.

Sa druge strane, pobornici androida smatraju da je „mali zeleni robot“ daleko otvoreniji, omogućava lakše povezivanje sa ostalim uređajima i pristup podacima. Android je open source softver i ima veliku zajednicu pa se svi programeri mogu uključiti u razvoj i usavršavanje aplikacija, a developerima nudi da naplate svoj rad kroz korišćenje oglasa u aplikacijama.

Ovaj sistem ima zavidnu mogućnost upravljanja podacima, slično kao na računaru, za razliku od iOS-a, koji zahtijeva sinhronizaciju sa iTunes-om. Dok je iOS ograničen na memoriju uređaja, android nudi mogućnost proširenja skladišnog prostora microSD karticama, pa je mnogo zahvalniji kada je u pitanju čuvanje multimedijalnih sadržaja.

Android uređaji cjenovno su raznovrsniji pa je njihovim kupcima na raspolaganju daleko veći izbor modela različitih proizvođača. Prednost androida je i jednostavnija integracija sa servisima i aplikacijama ove kompanije, kao i lakše povezivanje sa brojnim uređajima koje pokreće Google-ov OS. U svijetu „interneta stvari“, u kojem se susrećemo sa pametnim televizorima, frižiderima, aparatima za kafu i svim drugim kućnim aparatima i geđžetima, ova funkcija sve više dobija na značaju.

~~~~~

Tržišno učešće androida i iOS-a u 2016. godini iznosilo je nevjerovatnih 99,6%, što znači da su dva operativna sistema pokretala gotovo svaki prodati smartfon u prošloj godini, a ostatak mobilnih platformi sveli na statističku grešku. O moći kompanija koje stoje iza androida i iOS-a najbolje govori podatak da je Google nedavno postao najvredniji brend na svijetu, a da je leadersku poziciju preuzeo upravo od Apple-a, koji je na tronu bio godinu ranije.

~~~~~

KO VIŠE ZARAĐUJE?

Prema prodajnim rezultatima za 2016. godinu, android je globalno dominantniji, jer je na tržištu učestvovao sa 81,7 odsto prodatih jedinica, dok je Apple bio prisutan sa 17,9 odsto uređaja. Ipak, ne treba zaboraviti da je Apple jedina kompanija sa iOS uređajima, pa protiv sebe ima čitav niz poznatih brendova koji nude smartfone pokretane androidom. Takođe, div iz Kupertina ima ubjedljivo najveći

profit, koji premašuje zaradu nekoliko glavnih android rivala zajedno.

Duel između dva OS-a završava bez pobjednika, jer i jedan i drugi imaju svoje adute zbog kojih se kupci odlučuju upravo za njih. Na kraju se izbor mobilne platforme svodi na odluku korisnika, koji prednost daju operativnom sistemu u zavisnosti od ličnog iskustva i doživljaja koje im pružaju android, odnosno iOS.

SONY

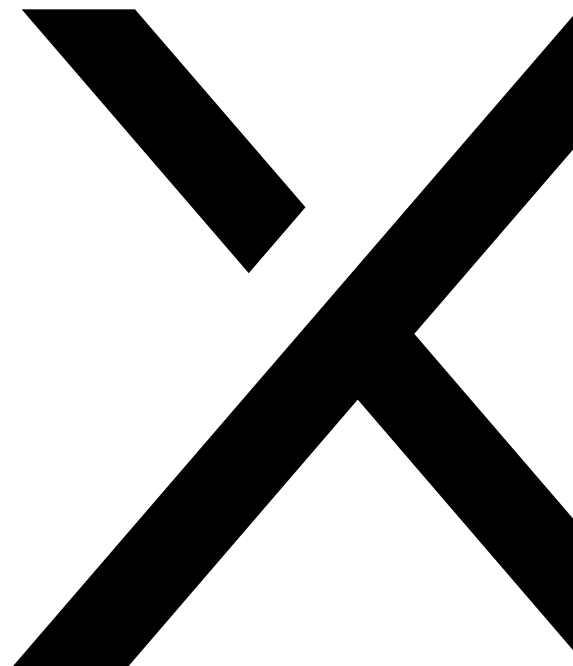
Uvijek jedan korak ispred

Pametni telefon sa kamerom koja predviđa slijedeći pokret.

XPERIA X

m:agazin

BIZ&TECH

KOJI SISTEM ZAŠTITE TELEFONA JE NAJEFIKASNIJI?

PIŠE: VANJA STOKIĆ

Pod riječju „haker“ obično podrazumijevamo osobu koja zaobilazi sisteme zaštite nečijeg računara i zloupotrebljava podatke koje nalazi na njemu. Međutim, kako su mobilni telefoni razvojem tehnologije postali mali prenosni računari, tako su i oni sve češće meta hakerskih napada.

Sve više korisnika servisima za online plaćanje ili mobilno bankarstvo pristupa putem svojih pametnih telefona, što hakerima može da pruži informacije koje su im potrebne. Istraživanja pokazuju da su se u periodu od 2013. do 2015. godine napadi povećali za više od 200 odsto, što je siguran znak da morate dodatno obezbijediti svoj uređaj.

Načini da to uradite jesu korištenje posebnih servisa za dopisivanje, koji imaju snažne mjere zaštite, kakav je Facebook, zatim ažuriranje vašeg operativnog sistema, kao i vođenje računa o tome koje aplikacije preuzimate. Prije same upotrebe, aplikaciju ili servis provjerite na internetu te pročitajte iskustva korisnika kako biste bili sigurni da li postoje neki bezbjednosni propusti koji vam mogu naškoditi.

Razvojem tehnologije razvijaju se i načini za zaštitu korisnika i njihovih podataka. Osim što time štite svoju privatnost, takođe obezbjeđujete to da lopovi ne dođu do brojeva vaših bankovnih kartica i lozinki. Posebno su važni poslovni telefoni, naročito ukoliko u njima čuvate poslovne tajne koje ne bi smjele pasti u ruke konkurenciji. Stoga obratite pažnju i odaberite najveći stepen zaštite za svog mobilnog ljubimca.

PIN

PIN čini kombinacija brojeva i predstavlja najstariji način obezbjeđivanja vašeg telefona. Potrudite se da ne koristite logične nizove brojeva (1234 i sl.) ili vremenske

odrednice (poput datuma rođenja), a što je niz brojeva duži i besmisleniji, to je nivo zaštite veći. Ipak, nemojte pretjerivati, jer se vrlo lako može desiti da i sami zaboravite PIN, što vam donosi posebne probleme.

PIN ZA SIM

Jedan od vrlo čestih izgovora za nekorištenje zaštite uređaja jeste taj da se podaci mogu zloupotrijebiti jednostavnim prebacivanjem SIM kartice u drugi telefon. Tako se izbjegava zaštita koja je ograničena na sam uređaj, ali ne obuhvata SIM. Međutim, rješenje za ovu situaciju jeste kreiranje PIN-a posebno za SIM karticu, koji blokira njeno korištenje ukoliko nije unesen pravilan niz brojeva.

BEZBJEDNOSNA LOZINKA

Postavljanje lozinke na vaš telefon, računar ili neki drugi uređaj, takođe je jedan od starijih i provjerenijih načina zaštite podataka. Preporučuje se korištenje različitih brojeva, znakova, te velikih i malih slova, kako bi lozinka što teže pala u pogrešne ruke. Ipak, mnogi ljudi smatraju da se krađa podataka dešava nekome drugom, a ne njima, pa prilikom postavljanja lozinke uopšte ne uključe maštu. Iz toga se rađaju šifre na koje nas godinama upozoravaju da ih ne koristimo - „123456“, „lozinka“, kombinacija imena i prezimena i slično.

Ukoliko ste za sebe odabrali ovaj način zaštite, potrudite se da u podešavanjima svog uređaja označite kockicu koja se odnosi na traženje lozinke prilikom samog paljenja telefona. Ukoliko to ne uradite, lozinka nema nekog velikog efekta, zar ne?

UZORAK NAJMANJE BEZBJEDAN

Sudeći prema iskustvima korisnika i preporukama stručnjaka, uzorak (šara) će najslabije zaštititi vaše podatke, dok je skener zjenice najbolji za bezbjednost vašeg telefona.

SKENER ZJENICE
BEZBJEDNOSNA LOZINKA
PIN / PIN ZA SIM
PAMETNO ZAKLJUČAVANJE
OTISAK PRSTA
UZORAK (ŠARA)

UZORAK

Pojavom pametnih telefona, kao novi način zaštite podataka uveden je uzorak ili šara, koji iscrtavate pokretima po ekranu svog uređaja. Smatra se da je ovaj način zaštite podataka znatno slabiji od lozinke i PIN-a, zbog čega se ne preporučuje njegovo korištenje. Ako vam nije jasno zbog čega, razmislite koliko puta ste gledali nekoga dok otključava telefon na ovaj način te čak nesvjesno zapamtili igru njegovih prstiju po displeju.

PAMETNO ZAKLJUČAVANJE

Pametno zaključavanje ne opravdava u potpunosti svoj naziv. Naime, ono vam omogućava da svoj uređaj povežete sa Bluetooth ili NFC uređajem koji je prepoznao vaše lice ili glas, pa ga drži otključanim dok ste vi u blizini. Osim toga, moguće je podesiti da se uređaj otključa kada se nađe na poznatoj lokaciji, recimo, u vašem domu. Sve ovo ostavlja veliki prostor za manipulaciju, pogotovo ako uzmete u obzir da uređaj u ovom slučaju ne provjerava da li je osoba koja ga koristi ista osoba čiji glas ili lice treba prepoznati.

SKENER ZJENICE

Jednim od najsigurnijih načina zaštite vaših uređaja i podataka, a samim tim i vas, smatra se skeniranje zjenice oka. Pomalo tajanstveno i nalik na akcione filmove, skener

zjenice dopušta pristup samo jednoj osobi, jer niko ne može da iskopira šare vašeg oka i koristi ih poput vas. Zbog toga je ovaj sistem zaštite brzo postao hit među proizvođačima premium telefona.

OTISAK PRSTA

Otisak prsta jedan je od modernijih i popularnijih načina za otključavanje uređaja, dok je o praktičnoj strani suviše i govoriti. Međutim, da li ste pomoću ove metode zaista osigurali bezbjednost svojih podataka?

Stručnjaci kažu da nivo bezbjednosti u ovom slučaju ipak nije toliko visok, čak je niži od lozinke ili PIN broja. Razlog je taj što otiske prstiju ostavljate na svakom predmetu koji dodirnete pa je izuzetno lako napraviti kopiju vašeg otiska i zloupotrijebiti ga. Dobra strana korištenja otiska je to što se ovi podaci ne dijele ni sa jednom aplikacijom, već se čuvaju unutar uređaja.

Razvoj tehnologije pratile su i zloupotrebe, ali i načini da se one svedu na minimum. To je rezultiralo različitim metodama da obezbijedite svoj pametni telefon, a na vama je da odaberete onu za koju smatrate da najbolje odgovara vašim potrebama. I ako ste ubjeđena da žrtve hakovanja postaju samo drugi ljudi, ali ne i vi, nadamo se da ćete uskoro shvatiti da se napadi mogu desiti bilo kome.

BIZ&TECH

NAJTRAŽENIJA ZANIMANJA BUDUĆNOSTI

PIŠE: VANJA PARTALO

Zvuči li vam nevjerovatno da će do 2030. godine svjetsko tržište postati bogatije za više od 100 novih poslova, što će ujedno dovesti do toga da gotovo dvije milijarde ljudi ostane bez svojih radnih mjesta? Prema posljednjim procjenama, takav scenario je više nego realan.

Naime, pojedinac, kao izolovana karika modernog društva, svjedoči ubrzanom razvoju tehnologije i ekspanziji inovacija, koji su prouzrokovali trajni gubitak perspektive za brojna zanimanja i poslove, a neki od njih su uveliko nestali. Prinudena da prati trendove, osoba se tako seli u virtuelni svijet i nepregledne online sfere, provodeći većinu vremena u društvu svog pametnog telefona, tableta, laptopa i ostalih pametnih ljubimaca, a nove generacije već uveliko odrastaju uz njih.

U takvom klupku moderne tehnologije dolazi do preplitanja raznih novih mogućnosti i zanimanja iz ove oblasti, koje zasigurno očekuje svijetla budućnost. Čovjek će tako morati da bude u toku sa trendovima i da konstantno prati potrebe tržišta, kako bi se prilagodio i bio konkurentan na tržištu rada.

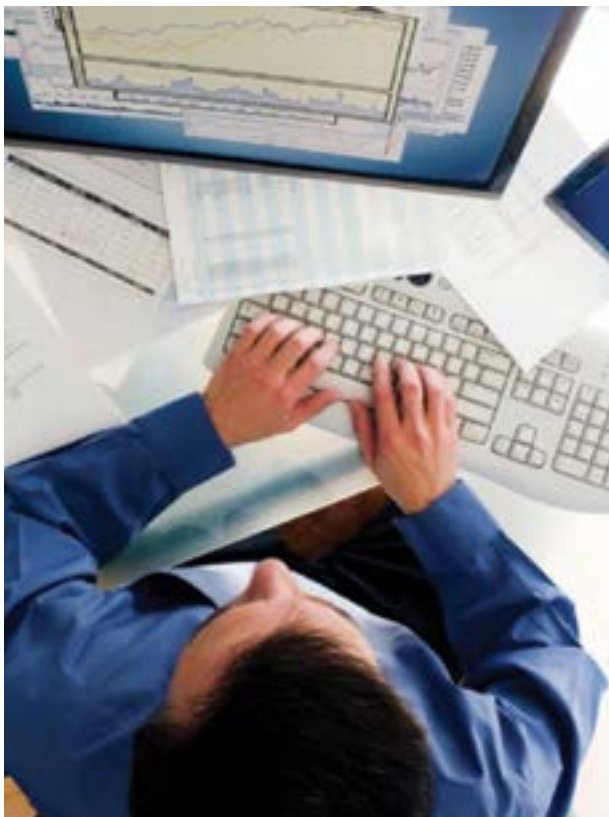
primjenu i u umjetnosti. Ukoliko se uzmu u obzir procjene da će ovo tržište vrijediti i 150 milijardi dolara do 2020. godine, potražnja za kadrom koji poznaje njegove osnove i potrebe biće sve veća. Uzimajući sve to u obzir, VR developeri će sigurno biti na cijeni u budućnosti.

Da je realnost dobila nove okvire, potvrđuje i ništa manje zastupljena proširena realnost. AR (Augmented Reality) je zapravo spoj fizičke i virtuelne realnosti pa samim tim podrazumijeva uvođenje dodatnih tehnoloških komponenti. Iako nosi daleko više mogućnosti od virtuelne, proširena realnost je tek u početnoj fazi razvoja, što stručnjacima iz ove oblasti ostavlja mnogo prostora za dodatna istraživanja. Samim tim i zanimanje AR developera kotira visoko na listi onih koja će biti tražena u budućnosti.

Protekle godine su, između ostalog, prošle u znaku uređaja za virtuelnu reprodukciju. Ljubitelj tehnologije je tako dobio priliku da postane dio nove dimenzije i zakorači u virtuelni svijet, mijenjajući način na koji doživljava, pa i osjeća. VR obuhvata mnogo više od zabave, postajući idealno sredstvo za učenje i istraživanje, a našao je svoju

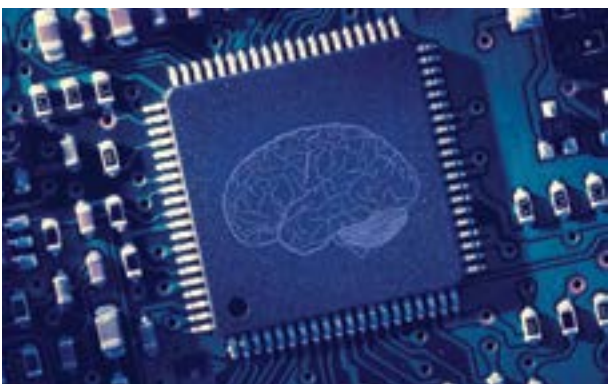
Sjećate li se priče o Google-ovom računaru koji je pobijedio svjetskog šampiona u šahu? Iza takvog poduhvata stoji niz stručnjaka za mašinsko učenje, koji zapravo rade u oblasti vještačke inteligencije, jednoj od onih koja je tek dobila svoj zamah.

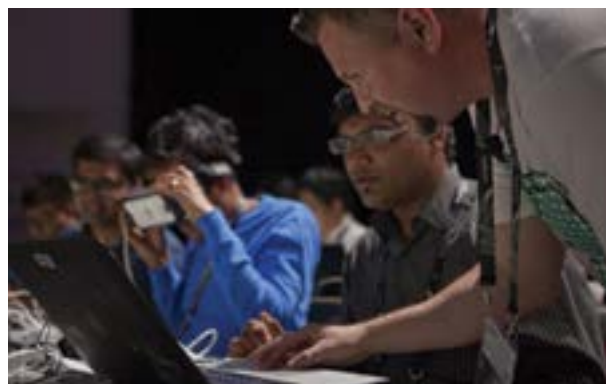
Svoje mjesto među najtraženijima obezbijedili su i web developeri. Kao u ostalim zanimanjima iz oblasti modernih tehnologija, i u njihovom slučaju potrebno je poznavanje osnovnih programskih alatki, kao što su LAMP stack (Linux, Apache, MySQL, PHP), ali i MEAN stack (MongoDB, Express.js, AngularJS i Node.js), koji se sve više upotrebljava, te neizostavno poznavanje JavaScript-a.

Primjer koji dodatno potvrđuje kako se tehnološka budućnost već odvija jesu i vozila sa samostalnim upravljanjem. Tokom posljednjih godina, ovi automobili bili su predmet brojnih polemika, a najveće svjetske kompanije prepoznale su potencijal u takvoj vrsti tehnologije. Rezultat su razni modeli koji su svoje mjesto našli u prodaji, dostupni vozačima sa nešto dubljim džepom. Stoga se karijera inženjera samovozećih automobila nalazi na listi onih koje su tek u začetku, ali za kojima će ubrzo postojati veliko interesovanje.

Automobilska industrija je u fazi uspona, a u godinama koje slijede očekuje se značajan rast. Posljednje procjene ukazuju na otvaranje radnih mjesta za 888.000 radnika do 2025. godine, što će, sa druge strane, prouzrokovati nestanak radnih mjesta na trakama za sastavljanje vozila, a to će dalje dovesti do veće potražnje za kadrovima sa srednjim i visokim kvalifikacijama.

U savremenom svijetu podaci su od izuzetne važnosti; sve što se digitalno kreira i obrađuje, polazeći od aplikacija, preko video i foto zapisa, do raznih drugih dokumenata. Kako bi sve to bilo dostupno, jedna od najkorisnijih tehnologija u posljednje vrijeme jeste cloud computing, koja omogućava čuvanje velikih količina podataka na jednom mjestu. Da bi sve to bilo moguće, brinu se timovi ljudi u koje se ubrajaju i dizajneri, planeri, menadžeri i drugi. Tu su, svakako, i cloud inženjeri, za kojima već uveliko vlada ozbiljna potražnja.

Lista sličnih zanimanja je nepregledna. Ipak, ma koliko tehnologija sužavala krug oko sebe i usko vezanih oblasti, jasno je da su upravo socijalne vještine te koje zahtijevaju konstantnu pažnju i posvećenost, a od kojih u mnogo čemu zavisi budućnost.

Stoga, novim generacijama nameće se obaveza da konstantno prate razvoj tehnologije, budu u toku sa novitetima i promjenama na tržištu, a sve sa ciljem konkurentnosti i obezbjeđivanja sigurne i kvalitetne sutrašnjice.

BIZ&TECH

ZAŠTITITE RAČUNAR OD SAJBER ŠTETOČINA

PIŠE: FILIP GRUMIĆ

Zašto je moj računar spor, kako da ga ubrzam? Da li to znači da ima virus? Šta će se dogoditi s mojim podacima, hoće li nestati? Mnogo je pitanja, ali jedan je odgovor – morate imati antivirusni program na svom računaru i problemi su riješeni.

Ah, te „sajber bubice“, koje mogu računaru doći procesora, da ne kažemo glave. Baš kao kod ljudi, računarski virusi se vremenom nakupljaju korištenjem interneta, USB stikova i drugih mogućih prenosnika ovih štetočina koje usporevaju računar i ometaju njegov rad.

Najbolji, a možda i jedini način da zaštitimo svoj računar krije se u antivirusnim programima. To je softversko rješenje za sve probleme. Tržište nudi veliki izbor pa je često problem odlučiti se za najbolji i najefikasniji. Većini su draži oni za koje neće morati da izdvoje pedesetak dolara, ali se onda postavlja pitanje da li su oni podjednako dobri kao ovi koje platimo.

Kako tvrde poznavaoци ove oblasti, razlika između besplatnih i plaćenih programa je u broju opcija koje korisnik dobija. Besplatni često nude najosnovniju zaštitu, sa određenim nivoom dubine skeniranja. Korisnici koji plate antivirus, dobiće maksimalnu zaštitu, ali i tehničku podršku kompanije za svaki problem.

Tri vodeća, besplatna programa za borbu protiv „štetočina“ su Avast, AVG i Avira. Osim početnog slova A, zajedničke su im i još neke stvari. Provjereni su, licencirani, svjetski poznati, besplatni i najvažnije - dobro obavljaju svoj posao.

Avast radi na svim verzijama Windows operativnog sistema, na PC i mobilnim uređajima, kao i na iOS i android platformama, te donosi zaštitu e-mail-ova i datoteka. Program prepoznaje i stare viruse, zbog čega je zaštita na najvišem nivou. Iz ove kompanije kažu da im je cilj brinuti o vašoj bezbjednosti na mreži, a taj posao obavljaju za više od 400 miliona korisnika.

AVG - pregledan i jednostavan, tako bi se mogao okarakterisati ovaj zaštitnik sajber podataka. Odličan je u borbi protiv virusa, a uz njega dobijate i integrisan skener e-mail-ova i linkova, dok može skenirati i cijeli sistem.

U septembru prošle godine, Avast i AVG postali su jedno. Dva najjača softvera za zaštitu od virusa na internetu ujedinila su se u zajedničkoj borbi da njihovi korisnici imaju bezbjednost podataka na najvišem nivou, i to potpuno besplatno. Prema informacija na sajtu Avasta, svakog mjeseca sačuvaju preko dva miliona korisnika od napada virusa.

Treći u nizu besplatnih, dobrih antivirusnih programa je Avira. Radi na svim verzijama Windows-a, a mogu ga preuzeti i korisnici Linux-a. Nudi dobru zaštitu, ali je poslije instaliranja potrebno odraditi dodatna podešavanja, što mnogim korisnicima predstavlja problem.

Txt box: Pomenuti programi osiguravaju dobru zaštitu, ali ako želite apsolutnu bezbjednost svojih podataka, moraćete izdvojiti od 26 do 50 američkih dolara.

Kaspersky je najjeftiniji među programima koji se plaćaju, a košta 26 dolara. Zanimljivo je da program pri procesu instaliranja na računar skenira sve vaše podatke i uklanja štetne programe. Kako stručnjaci tvrde, Kaspersky se pokazao kao jedan od boljih antivirus programa, a s njim u paketu dolazi mnogo dodatka koji olakšavaju korišćenje.

Nešto skuplji, ali jednako dobar je BitDefender. Pokazao se kao veoma uspješan u zaštiti korisnika od napada na internetu. Ono što je mnogim korisnicima veoma važno je činjenica da se lako instalira i još lažke koristi, a košta 40 američkih dolara.

Najskuplji, ali, kako recenzije kažu, ne nužno i najbolji je Norton. Ovaj zaštitnik od virusa možete nabaviti po cijeni od 50 dolara. Efikasan je u zaštiti na internetu, ali je prosječan u drugim kategorijama.

RANSOMWARE KAO NAJVEĆA PRIJETNJA BEZBJEDNOSTI VAŠIH PODATAKA

Veoma je važno da budete upoznati sa svim ovim programima, jer se u prošloj godini dogodilo mnogo napada, najčešće od strane ransomware parazita. To je vrsta zlonamjernog softvera koji korisniku blokira pristup računaru i od njega zahtijeva plaćanje otkupnine. Kao dodatna šteta ovog virusa moguća je krađa osjetljivih informacija i uništavanje legalnog softvera.

Većina ransomware virusa širi se pomoću Trojanskog konja, koji je najpoznatija sajber štetočina. Taj virus će ući u sistem bez znanja korisnika, jer dolazi kao prilog datotekama koje stižu putem e-mail-a. Kada korisnik instalira datoteku uz koju je prikačen „trojanac“, automatski će biti povezan sa ransomware programom. Drugi način za distribuciju tog virusa su lažna pop-up obavještenja koja se mogu vidjeti na ilegalnim, pa čak i legalnim stranicama. Ta obavještenja imaju kvalitetan dizajn i ubjedljive poruke, tako da mogu prevariti i najiskusnije korisnike računara i navesti ih da kliknu.

U slučaju infekcije ransomware programom, ne preporučuje se plaćanje otkupnine, jer su mnogi na taj način uzaludno izgubili svoj novac. Srećom, većina antivirusnih programa će lako pronaći datoteke koje su povezane sa tim štetnim programom i brzo ih ukloniti.

Ako brinete o svom zdravlju, unosite dovoljno vitamina, bavite se sportom ili s vremena na vrijeme odradite detoksikaciju organizma, onda ćete shvatiti zašto je važno imati antivirus program na računaru.

Bezbjednost vaših podataka je dovedena pod znak pitanja ako ne postoji ništa što bi ih štitilo. Vjerujte da je mnogo jednostavnije instalirati neki od programa koji će čuvati fajlove, nego se mučiti da pronađete važne dokumente po mail-ovima ili USB-ovima, koji su možda i doveli do toga da imate zaražen računar.

BIZ&TECH

U KOM PRAVCU LETE AVIONI BUDUĆNOSTI?

PRIPREMILA: NATAŠA ŠKRBIĆ

Tehnologiji i inovacijama nema kraja, pogotovo kada je riječ o avijaciji i najbržim prevoznim sredstvima. Transport napreduje svakodnevno te je sve lakše i jednostavnije kretati se iz grada u grad, iz države u državu.

Prije 30 godina bilo je skoro nezamislivo rezervirati kartu samostalno te odletjeti u željeni grad direktnim letom. Danas je situacija znatno drugačija pa veoma brzo i jednostavno možete otići u bilo koji dio svijeta, i sve to zahvaljujući vrhunskim avionima i uvezanim transportnim sistemima.

Kada je riječ o inovacijama, promjenama i napretku tehnologije, avijacija je među prvim industrijama koje će znatno napredovati. Razni projekti već su predstavljeni pa s radošću možemo čekati nova prevozna sredstva.

Naime, budućnost nam donosi veoma brze avione, koji će također biti ekološki nastrojeni te će koristiti pametnu tehnologiju. Pitate se kako?

HIPERSONIČNI AVIONI

Među prvim avionima sutrašnjice koji će se naći na nebu trenutno je i najbrži avion na svijetu, koji će letjeti od Londona do Sidneja za samo dva časa. Avion će se kretati brzinom koja je pet puta veća od brzine zvuka, što je 6.200 kilometara na čas.

Jedan od najvećih problema ove letjelice je taj što ona postiže ogromnu temperaturu pa se molekule vazduha počnu raspadati te gube svoje elektrone. Naučnici i dalje pokušavaju da pronađu rješenje koje nije štetno za okolinu, a daje jednake mogućnosti i funkcije ovom avionu.

Dolazak pomenutog aviona je najavljen za narednu, 2018. godinu. Hipersonična letjelica prevozila bi i robu i putnike, a cijene avionskih karata bile bi znatno više od današnjih. Naime, iznosile bi do 5.000 dolara. Imajući u vidu činjenicu da se tržište konstantno mijenja, a i cijene zajedno s njim, možemo biti sigurni da će za nekoliko godina i ove karte izgubiti na vrijednosti, te se spustiti na cijenu današnjih.

Međutim, na početku bi ovaj avion mogao da bude privilegija za mnoge, i samo imućni će moći sebi priuštiti najbrži let.

KONCEPT SKREEMR

Koncept Skreemr je trenutno samo zamisao naučnika i inženjera. Naime, ovaj koncept je zasnovan na ideji da avion budućnosti leti nevjerovatnom brzinom te da bude u mogućnosti da preveze putnike iz Londona u Njujork za svega 11 minuta. Zvuči nevjerovatno, zar ne?

U teoriji, ovaj avion mogao bi da preveze 10 putnika i pređe čak 20.000 km za manje od sat vremena. Pomenuta letjelica posjedovala bi krila slična onima koja imaju rakete, te bi sadržavala poseban motor, koji, za razliku od današnjih, ne bi imao pokretne dijelove. Takođe, za razliku od raketa, ovaj motor bi koristio i palio kiseonik iz atmosfere. Zbog pomenutih odlika, Skreemr bi mogao da postigne tako nevjerovatnu brzinu.

Međutim, postoje određene prepreke koje naučnici pokušavaju da prevaziđu prije nego što avion izađe na tržište. Naime, problem i ovog prevoznog sredstva je temperatura koju postiže prilikom svog kretanja, a koju atmosfera ne može da podnese, te neka solucija mora biti pronađena. Naučnici već rade na kreiranju sistema za hlađenje motora.

Skreemr je jedna od najnevjerovatnijih ideja u ovom trenutku i to zbog brzine i konstrukcije ovog prevoznog sredstva. Avion koji će se kretati skoro podjednako brzo kao raketa vjerovatno je nešto što nas čeka „tek“ za 50 godina. Pretpostavlja se da ćemo za nekoliko decenija moći da otputujemo u svaki dio svijeta i svaki grad za manje od sat vremena.

EKOLOŠKI AIRBUS-OVI

Imajući u vidu globalno zagrijavanje i ekološke probleme, avio-industrija mora da poradi na očuvanju okoline i smanjenju njene zagađenosti. Upravo zbog toga, stručnjaci žele da kreiraju sisteme koji nisu toliko štetni za životnu sredinu.

Naime, osnovna ideja je da svaki let na svijetu bude brži za 13 minuta. Na taj način, uštedjelo bi se čak devet miliona tona goriva na godišnjem nivou, što je jednako 28 miliona tona upotrebljivog ugljen-dioksida. Takođe, avioni budućnosti treba da budu kreirani tako da troše manje energije te koriste ekološke sisteme za polijetanje i slijetanje. Već uveliko se radi na različitim konceptima koji bi mogli da ostvare ove ciljeve, a na taj način okolina bi bila znatno zaštićenija.

Ovo su samo neki od projekata koji su trenutno poznati javnosti. Možemo samo slutiti šta nam buduće godine donose kada je u pitanju tehnologija u avio-industriji. Iz godine u godinu možemo primijetiti napredak i nove inovacije, a šta će tek da se desi, niko tačno ne može da definiše. Svakako, budućnost djeluje perspektivno, jer novi projekti bi trebalo da budu odlični, kako za okolinu, tako i za putnike.

DRONOVI – BUDUĆNOST TRANSPORTA?

PIŠE: VANJA PARTALO

Bespilotne letjelice donedavno su bile moguće isključivo u filmovima o naučnoj fantastici. Ipak, takvi scenariji tokom proteklih godina počeli su da se prožimaju kroz čovjekovu svakodnevicu, otvarajući nepregledne mogućnosti za dalji razvoj. Tako se iza tehnološke režiserske palice našla čitava postava dronova, koji su obojili nebo iznad većine svjetskih destinacija, ali i onih najnepristupačnijih predjela.

U pitanju je vrsta letećih robota kojima se može upravljati daljinskim ili softverskim putem, uz pomoć GPS tehnologije. Kritike ih, svakako, nisu zaobišle, pa su ubrzo naišli i na bojkot, zabrane, ograničenja kretanja, ali se korist zbog njihove upotrebe ispostavila neprocjenjivom u raznim sferama življenja.

Neka od najvećih ostvarenja gledali smo upravo u 2016. godini, kada su se izdvojile neke od vodećih uloga koje su odigrali dronovi i time privukli svjetsku pažnju u proteklom periodu, a o kojima će se govoriti i u narednim godinama.

DŽEPNI DRONovi ZA FOTOGRAFISANJE

Britanska startup kompanija Air Selfie Holdings prošle godine privukla je svjetsku pažnju konceptom džepnog drona pod nazivom Air Selfie. Ovaj neobični dodatak pokazao se kao izuzetno praktičan, naročito za pravljenje fotografija ili video-zapisa iz vazduha, a težak je svega 52 grama i može da leti vertikalno i do tri minuta, na visini do 20 metara. Nakon snimanja, dron će sletjeti u ruke korisnika, a snimljeni sadržaj se putem Wi-Fi mreže prenosi na telefon i bez problema dijeli na društvenim mrežama.

I lični dronovi su sve popularniji, što se može vidjeti na primjeru brojnih novih verzija foto-aparata, Go Pro letjelica i ostalih letećih uređaja koji se mogu koristiti za svakodnevnu upotrebu.

DRONovi DOSTAVLJAČI

Tehnologija sve više teži ka tome da pojednostavi svakodnevne aktivnosti, tako čineći čovjekov udio u njihovom obavljanju gotovo suvišnim. To potvrđuju i dronovi dostavljači, zahvaljujući kojima je korisnicima omogućeno da iz svojih domova naručuju željene proizvode, koje će im „na ruke“ donijeti upravo ove letjelice.

Tim konceptom su se vodile i vodeće svjetske kompanije. Amazon je, recimo, još u 2013. godini najavio mogućnost dostave ove vrste, i to za svega 30 minuta od poručivanja, u okviru Amazon Prime Air službe. Sa centrima smještenim u Americi, Velikoj Britaniji, Australiji i Izraelu, Amazon je trenutno u fazi testiranja nekoliko desetina prototipa sličnih dronova na više internacionalnih lokacija.

Da nisu sami u ovoj igri, govore i slični primjeri. Jedan od njih je i Alphabet Project Wing, tim stručnjaka koji su počeli sa upotrebom dronova, i to za dostavu buritosa.

DRONovi U VOJNIM SLUŽBAMA

Poznato je da se dronovi uveliko koriste u vojne svrhe i da se u većini zemalja vojna oprema, zalihe, pa i naoružanje, prevoze upravo ovim letjelicama. Njihova uloga je neizostavna, naročito u situacijama koje su označene kao visokorizične ili komplikovane za realizaciju.

Svakako, u ovim slučajevima dronovi vojnim snagama služe i kao „oči u vazduhu“ te pružaju cjelodnevno nadziranje željenih predjela.

Tome doprinosi i mogućnost da u vazduhu mogu da provedu 17 sati u kontinuitetu, udaljeni od svoje baze i do nekoliko hiljada kilometara. Najveće svjetske sile ulažu značajne finansijske resurse u razvoj ove tehnologije, što potvrđuju brojni modeli vojnih dronova raznih veličina, opremljeni naoružanjem, ali i pratećim dodacima koji pružaju jasan uvid u aktivnosti na tlu.

DRONOVI U SLUŽBI MEDICINE

Početak februara 2017. godine, Velika Britanija je najavila polijetanje čitave armije dronova opremljenih zalihama rijetkih krvnih grupa i drugom često potrebnom medicinskom opremom, koji će biti osposobljeni za putovanja ka ugroženim i često nepristupačnim krajevima, udaljenim i do 70 kilometara.

Civili u takvim oblastima time bi dobili mogućnost da naruče sve što im je potrebno putem posebne aplikacije. S tim u vezi obučeno je više od 40 budućih pilota ovakvih letjelica i analitičara, kako bi se kreirale 3D mape, ali i kako bi se međusobno obučavali s ciljem uspješnog upravljanja.

DRONOVI ZAŠTITNICI

Ništa manje iznenađujući nije bio ni koncept dronova zaštitnika, koji bi pojedincima pružali bezbjedan povratak kući i tako strah od mračnih i izolovanih krajeva ostavili u prošlosti. Iza takvog projekta stoji kompanija Direct

Line, koja je sebi postavila ambiciozan cilj - da kreira revolucionarni vid obezbjeđenja upotrebom dronova, u sklopu sistema koji je još u prototip fazi u Britaniji. U pitanju je Fleetlights usluga, koja omogućava pješacima, biciklistima i motociklistima da zatraže pratnju u vidu roja međusobno povezanih bespilotnih letjelica, koje zajedno pružaju osvjetljenje gdje god da se korisnik zaputi.

TRŽIŠTE KOJE JE EKSPLODIRALO

Industrija bespilotnih letjelica bilježi konstantan rast kada je u pitanju vrijednost ovog tržišta. Tako se u 2017. godini očekuju brojke koje prelaze šest milijardi, što je rast od nevjerojatnih 34% u odnosu na prošlu godinu. Kako su dronovi sve praktičniji za upotrebu, ali i prilično povoljni kada je kupovina u pitanju, pretpostavke ukazuju na daleko intenzivniji razvoj ove industrije, naročito u SAD i Evropi. Prema najskorijim procjenama, do 2025. godine dronovi bi mogli da zauzmu desetinu tržišta letjelica u Evropi, tako stvarajući vrtoglavih 150.000 novih radnih mjesta do 2050. godine.

Gorenavedeni primjeri dokaz su za to da je upotrebna moć dronova nepregledna te da bi budućnost mogla donijeti njihovu dominaciju na svjetskoj tehnološkoj sceni. Neizvjesno je kada će zaživjeti koncept putničkih dronova i kakva još iznenađenja slijede, ali je gotovo sigurno da smo otškrinuli vrata tehnološke budućnosti i da je čovjek sve bliže savladavanju visina.

SVJETSKI DOGAĐAJI

MWC 2017

BUDUĆNOST NADOHVAT RUKE

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Mobile World Congress je najveći svjetski sajam mobilne industrije, koji GSMA, svjetska asocijacija mobilnih operatora, svake godine organizuje u Barseloni. MWC 2017 zvanično je otvoren 27. februara, trajao je do 2. marta i ponovo je na jedno mjesto privukao veliki broj posjetilaca i okupio novinare iz cijelog svijeta. Grad na obali Sredozemnog mora bio je mjesto susreta vodećih ljudi iz telekomunikacija i potvrdio tezu da je Barselona prijestonica mobilne industrije.

HUAWEI JE NA SAJMU
POBRAO UKUPNO 16
PRIZNANJA, A MEĐU
NAGRAĐENIM UREĐAJIMA SU
SMARTFONI P10, P10 PLUS I
NOVI PAMETNI SAT HUAWEI
WATCH 2.

●

*Samsung Galaxy S7
Edge proglašen je
najboljim smartfonom
za 2016. godinu.*

Vodeći brendovi mobilnih uređaja iskoristili su vikend pred otvaranje sajamskih vrata za medijske konferencije, na kojima su premijerno predstavljani najnoviji modeli njihovih proizvoda. Ukoliko se izuzme odsustvo Apple-a, koji svoje uređaje tradicionalno predstavlja u sjedištu kompanije, MWC 2017 protekao je i bez Samsung-ovog najvažnijeg modela Galaxy S8, jer se južnokorejska kompanija odlučila da premijeru flegšipa zakaže za kraj marta na posebnom događaju.

HUAWEI

Odsustvo dva najjača igrača u mobilnoj industriji najbolje je iskoristio Huawei svjetskom premijerom modela P10 i P10 Plus, koji ponovo visoko podižu ljestvicu konkurenciji. Nova P serija dizajnerski slijedi prošlogodišnju generaciju, koja je zabilježila rekordne prodajne rezultate. Nasljednici uspješnih modela dolaze sa još boljim hardverom, softverom i snažnijim baterijama.

Model P10 posjeduje 5,1-inčni ekran Full HD rezolucije, dok model Plus ima ekran dijagonale 5,5 inča i rezoluciju 2.560 x 1.440 piksela. Oba uređaja pokreće Kirin 960 procesor, imaju po 4 GB radne i 64 GB interne memorije, koja se može proširiti microSD memorijskim karticama. Veći Plus model kupcima će biti na raspolaganju u verziji sa čak 6 GB RAM-a i 128 GB memorije.

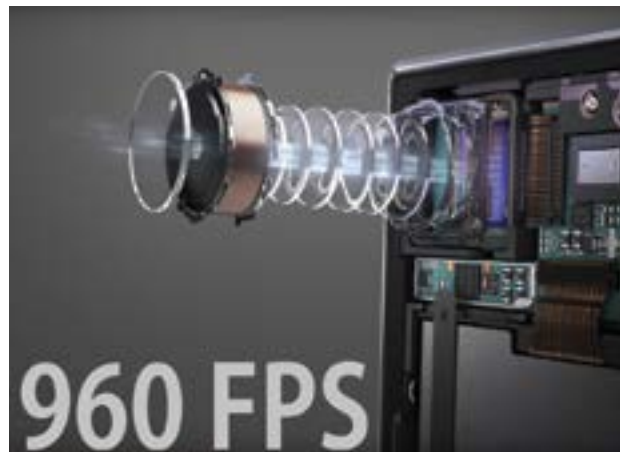
Huawei nastavlja saradnju sa kompanijom Leica, koja donosi još bolju dvostruku kameru sa sočivima od 20 MP i 12 MP, koja garantuju vrhunsko fotografsko iskustvo. Novost su Dazzling Blue i Greenery boje nastale u partnerstvu sa vodećom kompanijom The Pantone Color Institute, koje će još više uljepšati P10 smartfone.

SONY

Sony je na MWC 2017 pokazao kompletnu gamu svojih telefona, od kojih je najviše pažnje plijenio Sony Xperia XZ Premium. Sony-jev model prvi je smartfon sa 4K HDR ekranom, koji pokreće Snapdragon 835, trenutno najmoćniji čipset na svijetu. Xperia XZ Premium posjeduje 5,5-inčni displej 4K rezolucije, 4 GB RAM-a i 64 GB interne memorije.

Najjači adut ovog modela je glavna kamera od 19 MP sa „Motion Eye“ tehnologijom, koja omogućava slowmotion snimanje videa pri 960 fps. Xperia XZ Premium otporan je na vodu i prašinu, radi na Androidu 7.1 Nougat, ima bateriju od 3.230 mAh, uz QuickCharge 3.0 opciju brzog punjenja.

Sony je predstavio i modele iz srednjeg segmenta, XZs, XA1 i XA1 Ultra, od kojih posljednji posjeduje superiornu

kameru od 23 MP i prednju kameru od 16 MP sa optičkom stabilizacijom slike, koja je u stanju da zabilježi savršene selfije i u uslovima slabog osvjetljenja.

LG

LG je premijerom modela G6 napustio modularni koncept, kartu na koju je igrao prošle godine. Najveća novost koju donosi nova G serija je ekran dijagonale 5,7 inča sa odnosom strana 18:9. Zahvaljujući tankom okviru oko ekrana, telefon ne djeluje preveliko, te se može koristiti jednom rukom.

LG je „ispod haube“ smjestio Qualcomm-ov Snapdragon 821 čipset, 4 GB RAM-a i 64 GB interne memorije. Novi G6 može se pohvaliti da je prvi telefon sa Dolby Vision tehnologijom prikaza slike, koja uz HDR 10 standard, donosi do sada neviđen doživljaj na ekranu smartfona.

Na poleđini telefona nalazi se dvostruka kamera od 13 MP, od kojih jedna sa širokougaonim objektivom od 125 stepeni. Prednja kamera je unaprijeđena, nudi prošireno vidno polje od 100 stepeni, pa će korisnici od sada praviti selfije bez upotrebe štapa. LG G6 ima bateriju od 3.300 mAh, opciju brzog punjenja i otporan je na vodu i prašinu.

MOTO

Jedan od najpoznatijih brendova mobilnih telefona Motorola, koja je sada u vlasništvu Lenovo-a, pokazala je u Barseloni modele Moto G5 i G5 Plus. Novi Moto smartfoni izrađeni su od metala, donose karakteristični Moto dizajn i dolaze po povoljnijim cijenama.

Model G5 posjeduje ekran dijagonale 5 inča, pokreće ga Qualcomm-ov Snapdragon 430 procesor, ima 2 GB RAM-a i 16/32 GB interne memorije. Rezolucija glavne kamere iznosi 13 MP, dok je naprijed smještena kamera od 5 MP.

Moto G5 Plus krasi 5,2-inčni ekran, radi na jačem Snapdragon 625 procesoru i dolazi u varijantama sa 2 i 4 GB RAM-a, u kombinaciji sa 16 i 64 GB interne memorije. Posjeduje kvalitetniju kameru rezolucije 12 MP i koristi tehnologiju za brzo punjenje baterije. Oba modela imaju senzor otiska prsta, memoriju proširivu microSD karticama i posljednju verziju android OS.

SAMSUNG

Samsung je prisustvo u Barceloni iskoristio za premijeru novog tableta Galaxy Tab S3, sa 9,7-inčnim Super AMOLED ekranom i odličnim multimedijalnim mogućnostima. U tablet je ugrađen Qualcomm-ov Snapdragon 820 procesor, 4 GB radne memorije i 32 GB interne memorije, koju je moguće proširiti microSD karticama do 256 GB.

Uređaj posjeduje dvije kamere, glavnu od 13 MP i prednju od 5 MP, kao i stereo-zvučnike renomirane kompanije Harman. Galaxy Tab S3 dolazi u kompletu sa tastaturom pa tablet može zamijeniti laptop, a sastavni dio uređaja je i S Pen olovka. Pokreće ga Android 7.0 Nougat, uz TouchWiz korisnički interfejs, i baterija od 6.000 mAh, koja podržava brzo punjenje

ALCATEL

Među zanimljivim premijerama mjesto je zauzeo Alcatel, koji je lansirao prvi interaktivni i modularni LED smartfon na svijetu. Alcatel novim modelom donosi inovacije namijenjene mladim korisnicima, a među njima je najzanimljivija LED pozadina koja svijetli u različitim bojama. Snažna LED svjetla moguće je koristiti za različite notifikacije, pozive, poruke, alarme i obavještenja sa društvenih mreža, a korisnici će sami birati teme, šablone, efekte i boje.

Telefon posjeduje 5,2-inčni ekran, pokreće ga osmojezgarni procesor, a moguće ga je nadograditi dodatnom baterijom,

stereo-zvučnikom ili metalnim poklopcem.

5G MREŽA

MWC 2017 već na početku godine pokazao je trendove i pravac u kojem će se mobilna industrija kretati u ovoj godini, ali je otišao i korak dalje u budućnost. Jedna od glavnih tema sajma bila je revolucionarna 5G mreža, koja će biti komercijalno dostupna do 2019. godine. Zapaženu ulogu na najvećoj smotri mobilnih uređaja imao je ZTE prezentujući Gigabyte Phone, prvi uređaj spreman za 5G, koji je dostigao nevjerojatnu brzinu prenosa od 1 Gbps.

Među brojnim mogućnostima koje će 5G nuditi su video streaming u 360 stepeni i 4K rezoluciji, uvođenje umjetne inteligencije, virtuelne i proširene stvarnost na mobilne

uređaje, uz još veću povezanost sa cloud servisima. Peta generacija mobilne mreže preduslov je za neometano korištenje povezanih uređaja i ima enorman potencijal, pa će u bliskoj budućnosti stvarnost postati pametni automobili, kuće i čitavi gradovi.

NOKIA

Kompanija Nokia je u ovoj godini predstavila fenomenalne savremene telefone, ali ipak najveće uzbuđenje nije izazvao neki od pametnih telefona, već povratak čuvene Nokije 3310. Novo izdanje jednog od najpoznatijih telefona na svijetu, donosi sličan, prepoznatljivi dizajn prethodnika, ali znatno unaprijeđen i prilagođen današnjem tržištu.

Uređaj je i dalje skoro neuništiv, te posjeduje čuvenu igricu "Zmija". Međutim, današnji 3310 sadrži i kameru rezolucije 2 megapiksela, bateriju kapaciteta 1.200 mAh, te skladišnu memoriju od 16 MB. Rezolucija ekrana nove Nokije 3310 je 240x320, a upravo on najviše podsjeća na prvi model, iako je ovaj put riječ je o displeju u boji.

NASLOVI

PRIPREMILA:
NATAŠA ŠKRBIĆ

GOOGLE ASSISTANT

NIJE VIŠE PRISUTAN SAMO NA
GOOGLE-OVIM TELEFONIMA,

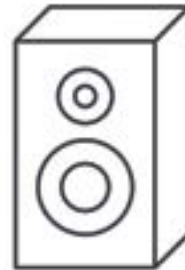
već je postao
dostupan i na drugim
android uređajima.

KOMPANIJA APPLE NAJAVILA
JE DOLAZAK JUBILARNOG,

desetog modela,

•
koji će se zvati
Iphone 8.

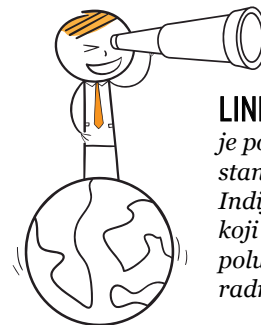

GOOGLE je najavio
da će kućni, prenosivi
zvučnik iz ove kompanije

u junu
doći na tržište.

U 1. KVARTALU 2017. GODINE SAMSUNG
JE DOSPIO na 1. mjesto po prodaji
pametnih telefona i tako pretekao
Apple.

LINKEDIN
je počeo obuku
stanovnika u
Indiji za poslove
koji zahtijevaju
polukvalifikovanu
radnu snagu.

PUTEM GMAIL - A

moguće je od sada proslijediti novac, jer je Google u svoju
aplikaciju Gmail integrisao Wallet uslugu.

BRENDOVI KOJIMA VJERUJEMO

UPOZNAJTE P10

ZADIVLJUJUĆU KOMBINACIJU TEHNOLOGIJE I UMJETNOSTI

PRIREDILA: VANJA STOKIĆ

Dugo očekivane novine posljednje P Huawei serije pametnih telefona stižu u vidu kombinacije prelijepog hardvera i unaprijeđenog softvera, novih upadljivih boja, jedinstvene završne obrade i najnovije prednje i zadnje Leica kamere.

„Kako kultura i tehnologija nastavljaju da se prepliću u svakom segmentu naše svakodnevice, željeli smo da tržištu ponudimo nove proizvode koji će unaprijediti kvalitet života koji vodimo“, rekao je Ričard Ju, CEO Huawei Consumer Business Group, dodajući da HUAWEI P10 i HUAWEI P10 Plus pružaju izuzetne mogućnosti za pravljenje fotografija uz pomoć Leica kamere, te se izdvajaju svojim dizajnom i hardverskim mogućnostima, koje korisnicima pružaju unaprijeđeno korisničko iskustvo.

UMJETNIČKI STUDIO NADOHVAT RUKÉ

Dvostruka zadnja Leica kamera 2.0 pametnog telefona HUAWEI P10 i dvostruka zadnja Leica kamera 2.0 Pro Edition pametnog telefona HUAWEI P10 Plus, kao i

prednja Leica kamera, omogućavaju korisnicima da naprave veliki izbor portreta. Uz monohromatski senzor od 20 MP, RGB senzor od 12 MP i unaprijeđene algoritme fuzije, nova P serija donosi vrhunske tehničke i umjetničke funkcije fotografisanja.

Novi P10 posjeduje tehnologiju precizne 3D detekcije lica, koja sa 190 tačaka pomaže brže i tačnije očitavanje crta lica. Uspješnost detekcije lica leži u dinamičkom osvjetljenju i unaprijeđenim funkcijama fotografisanja. Zahvaljujući opsežnom istraživanju, stvoren je pametni algoritam za pravljenje fotografija poput studijskih. Koristeći novi algoritam dubine polja, prirodni bokeh efekat stvara oštrije i intenzivnije boje u prvom planu, dok pozadina ostaje blago zamućena. Prirodni bokeh efekat moguće je koristiti i u RGB i monohromatskom režimu, a korisnik može promijeniti fokus nakon što je napravio fotografiju.

Prednja Leica kamera ima 8 MP i posjeduje novi F/1.9 otvor blende i sensor koji „hvata“ više svjetlosti. HUAWEI P10 i HUAWEI P10 Plus automatski detektuju da li korisnik pravi selfi sam ili selfi sa većim brojem ljudi u kadru. Ukoliko senzor detektuje veći broj ljudi, automatski prebacuje na opciju širokougaonog objektiva.

HUAWEI P10 Plus posjeduje dualnu Leica kameru 2.0 Pro Edition, što podrazumijeva nova Leica SUMMILUX-H sočiva sa većim F/1.8 otvorom blende i većim optičkim mogućnostima. Ova sočiva idealna su za pravljenje fotografija izbliza, bilježenje trenutaka u hodu i više svjetlosti u uslovima lošijeg osvjetljenja.

Razvijeni u saradnji sa GoPro, HUAWEI P10 i HUAWEI P10 Plus takođe posjeduju i Highlights, alat uz pomoć kojeg korisnik može kreirati video sačinjen od fotografija i videa sa prelazima i muzikom u pozadini.

JEDINSTVENI DIZAJN P SERIJE

HUAWEI P10 predstavlja pravo remek-djelo zahvaljujući Hyper Diamond-Cut završnici.

HUAWEI P10 i HUAWEI P10 Plus biće dostupni i u novim bojama zahvaljujući partnerstvu sa Pantone Color Institute-om, najpoznatijom kompanijom u svijetu boja. Kao rezultat ove saradnje nastale su dvije nove boje kao odraz karaktera savremenih korisnika. Dazzling Blue i Pantone boja 2017. godine - Greenery, nastale su kako bi kreirale prelijepu završnicu sa efektom sjaja.

Hyper Diamond-Cut završnica biće dostupna u bojama Dazzling Blue i Dazzling Gold. Greenery, Rose Gold, Mystic Silver, Graphite Black i Prestige Gold biće dostupne u kombinaciji sa mat završnicom, dok će Ceramic White biti dostupna u kombinaciji sa visokim sjajem.

HUAWEI P10 je tanak i lako staje u ruku, uz svega 6,98 mm. U poređenju sa konkurentskim uređajima, kamera nove P serije nije isturena, već je u ravni sa zadnjim dijelom kućišta telefona. Oba modela, od 5,1 inča i 5,5 inča imaju najnovije Corning Gorilla 5 Glass i uzane ivice, dok HUAWEI P10 Plus ima 2K ekran za više detalja.

Čitač otiska prsta modela HUAWEI P10 i HUAWEI P10 Plus nalazi se sa prednje strane telefona. Senzor otiska prsta zamjenjuje navigacioni bar, što ekran telefona čini većim, a smart touch opcije bržim i lakšim za korišćenje.

UNAPRIJEĐENE PERFORMANSE ZA VEĆU EFIKASNOST I BOLJE POVEZIVANJE

HUAWEI P10 i HUAWEI P10 Plus posjeduju Kirin 960 procesor, kao i potpuno novi EMUI 5.1. Kirin 960, koji je najnoviji Huawei SoC chipset. Višejezgarni CPU obezbjeđuje bolji SoC nego ikad do sada, a GPU donosi poboljšanje od 180 procenata u performansama i porast od 40 odsto energetske efikasnosti.

Novi EMUI 5.1 donosi UX unapređenja, optimizaciju performansi i nekoliko novih opcija. Konkretno, algoritam prati ponašanje korisnika i može da predvidi korišćenje aplikacija kako bi alocirao i reciklirao sistemske resurse.

Na samom vrhu algoritma nalazi se HUAWEI Ultra Memory. Prvo, algoritam za učenje prati kako korisnik koristi telefon. Nakon toga, HUAWEI Ultra Memory predviđa upotrebu pojedinačnih aplikacija i upravlja RAM memorijom, tako da se najčešće korišćene aplikacije i usuge najčešće učitavaju brže. EMUI 5.1, takođe, unapređuje brzinu očitavanja senzora za očitavanje otiska prsta i obezbjeđuje neometano korisničko iskustvo.

HUAWEI P10 i HUAWEI P10 Plus imaju bateriju od 3.200 i 3.750 mAh, kao i opciju superbrzog punjenja. Rješenja brzog punjenja na niskom naponu i pri niskim temperaturama dolaze sa najbezbjednijim zaštitnim mehanizmom na bazi 5-gate, koji nudi praćenje napona, struje i temperature u realnom vremenu, čineći punjenje, ne samo bržim, već i bezbjednim.

HUAWEI P10 Plus ima 4x4 MIMO (četiri fizičke antene), koje podržavaju 4.5G mrežu, što obezbjeđuje bržu i stabilniju povezanost, čak i u uslovima kada je pokritivost signalom slaba. I HUAWEI P10 i HUAWEI P10 Plus imaju 2X2 Wi-Fi MIMO (dvije antene) za brzo Wi-Fi povezivanje. Za korisnike koji zahtijevaju bržu i precizniju navigaciju putem mapa i aplikacije, HUAWEI HiGeo tehnologija kombinuje prediktivno praćenje putem više senzora i veliku količinu podataka u offline režimu, kako bi omogućila GPS pozicioniranje i detekciju lokacije preko mobilne mreže, čineći navigaciju jednostavnom i pristupačnom bilo gdje.

NASTAVAK PARTNERSTVA

Osim višegodišnjeg partnerstva sa Leica Camera i Pantone-om, Huawei saraduje i sa Saatchi Gallery-jem na svjetskom nivou. Saatchi Gallery i Leica Camera angažovali su renomirane fotografe da koriste P10 kako bi istražili njegove karakteristike na njima svojstven način, tako što će svijet oko sebe prikazati kroz sočiva do sada nevidenih dvostrukih sočiva kamere.

Huawei se udružio i sa prestižnim londonskim Univerzitetom umjetnosti Central Saint Martins, vodećim svjetskim centrom za umjetnost i dizajn. Inspirisani dizajnom budućnosti, preko 60 studenata dobilo je

KLJUČNE KARAKTERISTIKE SU:

Dvostruka Leica kamera 2.0 pametnog telefona HUAWEI P10 i dvostruka Leica kamera 2.0 Pro Edition pametnog telefona HUAWEI P10 Plus, prave umjetničke portrete uz unaprijeđene opcije, preciznu tehnologiju 3D detekcije lica, dinamičko osvijetljenje, prirodni bokeh efekat, hibridni zoom, ali i prednju Leica kameru, prvu na svijetu, opremljenu novim sensorom i većim otvorom blende za pravljenje najboljih autoportreta;

Boje u trendu, kreirane u saradnji sa Pantone-om i moderan dizajn, kao rezultat korišćenja Hyper Diamond-Cut završne obrade;

Kirin 960 procesor, HUAWEI Ultra Memory, novi EMUI 5.1 sa vodećom 4x4 LTE MIMO antenskim sistemom i 2x2 Wi-Fi MIMO antenski sistem za neuporedivo bolje performanse.

zadatak da stvara dodatke za HUAWEI P10 koji spajaju svjetove mode i tehnologije.

Brend Ricostru, Rico Manhit Au takođe je učestvovao u kreiranju ekskluzivnih dodataka. Partnerstvo sa Ricostru-om donosi novu estetiku u tehnologiji dizajna, praveći spoj inženjerske izvrsnosti kompanije Huawei i futurističkog duha marke Ricostru. Preciznost, majstorstvo u oblasti inovacija i high-tech materijali prikazani kroz dodatke pametnog telefona koji su prijatni, čisti, luksuzni na dodir, ljepotu Huawei pametnih telefona izdižu na jedan potpuno nov nivo.

Konačno, Huawei i Vogue udružili su snage kako bi reprodukovali osam naslovnih fotografija iz prošlosti - koristeći novi Huawei P10 pametni telefon - kako bi predstavili dio izložbe „Coming into Fashion: A Century of Photography at Condé Nast“ u Ullens centru za savremenu umjetnost (UCCA) u Peking. Svjetski poznati modni fotograf Jumbo Tsui ponovo će napraviti ove fotografije HUAWEI P10 telefonom.

U m:tel ponudi, ovaj najnoviji model iz Huawei radionice možete ukombinovati sa jednom od postpaid tarifa Moj Mix, uz koje vas očekuje i do 10 puta više bonusa za razgovore sa svim mobilnim i fiksnim mrežama u BiH.

Uz Moj Mix VIP, Huawei P10 može biti vaš za samo 1 KM, sa PDV-om.

Više info dostupno je na www.mtel.ba.

BRENDOVI KOJIMA VJERUJEMO

LG PREDSTAVIO NOVI G6

Flagship pametni telefon dolazi sa displejom novog omjera stranica, minimalističkim dizajnom i izvrsnom trajnošću, a karakteriše ga izvanredna ergonomija

PRIREMIO: NENAD BOSNIĆ

LG Electronics (LG) je u februaru predstavio G6, svoj najnoviji pametni telefon s novim formatom prikaza, iznimnim omjerom displeja i kućišta, širokougaonom kamerom i drugim značajkama. Dizajniran na temelju povratnih informacija potrošača i mišljenja korisnika, G6 predstavlja pristup povratka osnovama premium pametnih telefona, s fokusom na značajke koje korisnici žele - prije svega, uređaj s velikim displejom koji se može koristiti jednom rukom.

VELIKI DISPLEJ U KUĆIŠTU KOJE ZAPRAVO STANE U RUKU

LG G6 ima 5,7-inčni QHD+ (2.880x1.440) displej FullVision i, prvi put na pametnom telefonu, omjer stranica displeja od 18:9. U poređenju s uobičajenim 16:9 displejom, format 18:9 nudi više prostora za pregled i pruža uranjajuće iskustvo pri gledanju video-zapisa i igranju igara.

U sklopu posebne promocije G6 Game Collection, kupci uređaja LG G6 će besplatno dobiti dodatni sadržaj vrijednosti preko 200 američkih dolara unutar šest igara na Google Play-u - Temple Run 2, Spiderman Unlimited, Cookie Jam, Genies & Gems, SimCity BuildIt i Crossy Road. Ove igre iskorištavaju uranjajući displej FullVision i mogućnost korištenja jednom rukom.

VEĆI PRIKAZ U MANJEM KUĆIŠTU

Bez obzira na veliki displej, LG G6 je lako držati u ruci. Za razliku od drugih telefona sa displejom slične veličine, G6 pruža iskustvo velikog displeja bez poteškoća karakterističnih za velike uređaje. Naime, timovi za istraživanje ergonomije sa dr Andrisom Frajvaldsom na čelu, sa Univerziteta Pensilvanija Stejt i dr Ći Jong-guom sa Univerziteta Jonsei testirali su stabilnost LG G6 pri držanju u ruci, udobnost u različitim položajima i pri raznim aktivnostima te umor mišića prilikom dugotrajnog korištenja pametnog telefona. LG G6 dobio je najviše ocjene u svim testnim kategorijama.

ATRAKTIVAN, S NAGLASKOM NA DISPLEJU

Izrađen od aluminijuma i stakla, u crnoj, sivoj i bijeloj boji, LG G6 karakteriše minimalistički dizajn, a uređaj je savršeno gladak na dodir. Metalni okvir obavija kućište i daje utisak čvrstoće, a na ravnoj pozadini mat završnog izgleda nema izbočenja kamere. Tu je i uzak okvir; na gornjem dijelu uređaja to je postignuto postavljanjem kamere, senzora i zvučnika u jedan red. Zaobljeni uglovi kućišta i displeja upotpunjuju ovaj stil, a ujedno raspršuju snagu udarca u slučaju pada telefona.

PREOBRAŽAJ MOBILNOG ISKUSTVA GLEDANJA UZ DOLBY VISION

LG G6 je prvi pametni telefon koji ima podršku za tehnologiju Dolby Vision, ali i HDR 10. Riječ je o HDR (High Dynamic Range) standardima za kvalitet prikaza slike, koji podrazumijevaju širi raspon boja i svjetline, pri čemu su najtamnija i najsvjetlija područja živopisnija, otkrivajući više detalja za istinski uranjajuće iskustvo gledanja.

S povećanjem veličine displeja pametnih telefona te brzine interneta, LG se odlučio za podršku za oba HDR standarda, kako bi korisnici imali pristup što je moguće većoj količini sadržaja. U kombinaciji s omjerom stranica 18:9 QHD+ displeja, G6 stvara filmsko iskustvo gledanja, posebno pri streaming-u sadržaja s Amazon-a i Netflix-a i drugih pružalaca koji sve više proizvode sadržaj u formatu 18:9.

JEDNOSTAVNIJE FOTOGRAFISANJE UZ ŠIROKOUGAONU KAMERU

Uz LG G6 ne treba moliti osobe koje se fotografišu da se približe - jednostavno treba odabrati postavke za standardno ili širokougono snimanje. Sa dvostrukom kamerom od 13 MP, uz sočivo od 125 stepeni na širokougonoj kameri, LG G6 snima panoramske fotografije koje uobičajeni telefoni ne mogu. Uređaj pruža jedinstveno iskustvo snimanja stvaranjem glatkih prelaza pri zumiranju te izmjeni širokougonoog i standardnog sočiva, čak i prilikom snimanja 4K videa. Takođe, prednja kamera uređaja od 5 MP nudi prošireni ugao snimanja od 100 stepeni pa korisnici mogu snimati selfije ili grupne fotografije bez selfi štapa. Širokougona kamera ujedno smanjuje izobličenje na rubovima, za još prirodnije fotografije.

KVADRATNO I SPREMNO ZA DIJELJENJE

Nedavno snimljeni selfiji, grupne ili širokougone fotografije, pa čak i one snimljene u novom načinu rada Square Camera, pojavljuju se u jednom prozoru, što znači da korisnici ne treba da idu u galeriju kako bi ih pregledali. G6 donosi funkciju Square Camera, koja njegov displej omjera 18:9 dijeli u dva identična kvadrata. LG G6 tako može snimati i kvadratne fotografije omjera stranica 1:1, idealne za Instagram, Snapchat i druge društvene mreže. Korisnici, dakle, mogu birati između formata 4:3, 16:9 i 18:9, ali

i snimati fotografije u omjeru 1:1 u jednom prozoru, a provjeravati, uređivati i postavljati ih u drugom prozoru odmah nakon snimanja. Štaviše, korisnici mogu kreirati GIF-ove kombinovanjem između 2 i 100 fotografija iz galerije.

IZGRAĐEN ZA NEOČEKIVANO

S uređajem LG G6 može se bezbrižno ići bilo gdje zahvaljujući sertifikatu IP68 za otpornost na vodu i prašinu, a možete ga uroniti u vodu dubine do 1,5 metara do čak 30 minuta. Zahvaljujući dizajnu i načinu izrade, slučajan pad ili druge neželjene situacije koje se mogu dogoditi tokom svakodnevnog upotrebe neće više zabrinjavati korisnike.

LG G6 ne zadovoljava samo međunarodne standarde testiranja, već je prošao i testove otpornosti na visoke temperature te penetraciju čavla, a koristi i vlastitu tehnologiju koja raspršuje toplotu pomoću ugrađene toplotne cijevi - prvi put u LG-jevom pametnom telefonu. Dodatno, LG-jevi inženjeri komponente najviše sklone pregrijavanju pozicionirali su unutar uređaja, što je moguće dalje jednu od druge.

„G6 nudi korisnicima nova vizuelna iskustva te načine upotrebe, jer spaja prošireni displej s praktičnošću korištenja jednom rukom“, rekao je Džuno Čo, predsjednik kompanije LG Electronics Mobile Communications. „LG će nastaviti da bude predvodnik u inovacijama kod pametnih telefona s naglaskom na praktičnost i pouzdanost, kako bi nadmašio očekivanja potrošača.“ Ovaj fantastični telefon pronađite u m:tel ponudi. Više informacija možete pronaći na www.mtel.ba.

KLJUČNE SPECIFIKACIJE:

- Čipset: procesor Qualcomm® Snapdragon™ 821
- Displej: 5,7-inčni 18:9 QHD+ FullVision (2.880x1.440 / 564 ppi)
- Memorija: 4 GB LPDDR4 RAM / 32 GB ili 64 GB UFS 2.0 ROM / microSD (do 2 TB)
- Kamera:
  - Prednja: 5 MP širokougona (F2.2 / 100°)
  - Zadnja dvostruka: 13 MP širokougona (F2.4 / 125°) / 13 MP standardni OIS 2.0 (F1.8 / 71°)
- Baterija: 3.300 mAh (ugrađena)
- Operativni sistem: Android 7.0 Nougat
- Dimenzije: 148,9x71,9x7,9 mm
- Težina: 163 g
- Mreža: LTE-A 3 Band CA
- Povezivost: Wi-Fi 802.11 a, b, g, n, ac / Bluetooth 4.2 BLE / NFC / USB Type-C 2.0 (kompatibilan sa 3.1)
- Boje: crna Astro Black/ siva Ice Platinum / bijela Mystic White
- Ostalo: otpornost na vodu i prašinu / senzor otiska prsta / UX 6.0 / Dolby Vision™ / HDR10 / Qualcomm Quick Charge™ 3.0

16.7M
GET MORE

Kad imate tako dobar, razvijen i profitabilan biznis, onda mnoge velike kompanije žele da preuzmu vaš posao. TAKO SU I PORODICI LOGIN NUĐENE OGROMNE CIFRE KAKO BI TOM BIO NJIHOV.

PRIČA O USPJEHU

TOM

NAJPOZNATIJI MAČAK NA SVIJETU PORIJEKLOM JE IZ SLOVENIJE

PIŠE: FILIP GRUMIĆ

Oni koji prate svijet mobilnih aplikacija, sigurno su čuli za mačka po imenu Tom. Ovaj slovenački mačor postao je svjetska senzacija. Više od tri milijarde i 600 miliona skidanja aplikacije na pametne telefone, najmanje četiri milijarde i 300 miliona pregleda na YouTube-u i gotovo 29 miliona pratilaca na društvenim mrežama, cifre su koje su dovele Toma na sam vrh u sajber svijetu.

Iza i Samo Login, bračni par iz Slovenije, idejni su tvorci te mobilne aplikacije, koja je dostupna na iOS i android operativnom sistemu. Mačka Toma smatraju članom svoje porodice, a osim njega, imaju još dva sina.

Upoznali su se tokom srednje škole i za 27 godina zajedno postigli sve što imaju. Skromni i posvećeni društveno odgovornom poslovanju, plivaju kroz biznis koji im je donio zaradu od 699 miliona evra. Zbog zakonskih procedura, preselili su se na Kipar, gdje je

kompanija Outfit7, čiji su vlasnici upravo Iza i Samo, mogla doživjeti veći napredak, jer ta zemlja daje mnogo olakšica biznismenima poput njih.

Prije ovih uspjeha, Samo je radio u firmi koja se bavila informatikom i proizvodnjom softvera, a potom je odlučio da osnuje svoju. Izina priča je slična. Prvo je pomagala svom suprugu oko finansija, da bi kasnije u potpunosti počela da radi za njihov porodični biznis, gdje je počela da vodi odjel za finansije i ljudske resurse.

Sve to odigralo se 2009. godine, a godinu kasnije stvorili su Toma. Mačak koji govori, ponavlja šta mu kažete, duhovito reaguje na dodir i pere zube, postao je svjetska senzacija. Osim aplikacije, danas postoji i crtani film, a u planu je i snimanje dugometražnog animiranog filma o zabavnom mačku. To ne bi trebalo da čudi, jer je kompanija Disney odlučila da uspostavi saradnju sa Izom i Samom. Ranije pomenute cifre o pregledima na servisu YouTube su tolike upravo zahvaljujući crtanom filmu. Zanimljivo je i to da je mačku glas pozajmio sin Toma Hanksa.

Ovakva popularnost aplikacije donosi i velike obaveze, ali zahtijeva i dodatne IT stručnjake, pa je tako njihov Outfit7 stigao u Veliku Britaniju, Švajcarsku, Južnu Koreju, Hong Kong, Kinu i Sjedinjene Američke Države. Njihov uspjeh je proizvod rada, truda i zalaganja, a autori posebno izdvajaju vjeru u uspjeh. Od samog početka vjerovali su u Toma i posljednji atom snage ulagali da aplikaciju dovedu do savršenstva, što im se na kraju isplatilo. Kada im je bilo svega preko glave, opuštanje su pronalazili u jogi i rekreaciji ili u druženju sa Tomom.

U trenutku stvaranja Toma, tehnologija nije mogla ispratiti aplikaciju koja se prilagođava svakom uređaju, pa su Iza, Samo i njihove kolege dugo vremena radili na tome. Tada su razvili sopstveni sistem animacije i vodili su se činjenicom da je jednostavnije bolje. Prvi Talking Tom bio je niz prerenderovanih slika u JPEG formatu, koje su se smjenjivale brzinom od 10 kadrova po sekundi. Ova metoda pokazala se savršeno prikladnom, jer ljudi ionako ne vole da gledaju duge animacije.

Sljedeći problem bio je oživjeti Toma u potpunosti, na način da ima glas i prirodne pokrete. Trebalo je dobro sinhronizovati kretnje sa zvukom, a krajnji cilj bio je osposobiti mačka da vlastitim komičnim tonom ponavlja sve što korisnik kaže.

Kada je počeo rad na aplikaciji, cilj je odmah bio globalno tržište i sve se razvijalo u tom smjeru. Visok kvalitet animacije i zvuka, jednostavnost korištenja i viralnost pokazali su se kao dobitna kombinacija za prvobitno zacrtani cilj.

Sa velikim brojevima došli su i novi problemi. Uz 1,4 milijarde preuzimanja aplikacije i stotine miliona korisnika na dnevnoj bazi, bilo bi nestvarno da ne postoji neka začkoljica. Tako je sljedeća prepreka bilo prilagođavanje vizuelnih elemenata igrice ekranima različite veličine, ali je Outfit7 ekipa brzo našla rješenje i za ovu enigmu.

Kada se dogodi takav vrtoglavi uspjeh, kakav se dogodio Izi i Sami, onda morate biti svjesni da je potrebno svakodnevno raditi i napredovati, razvijati ono što trenutno imate. Tako su oni postali svjesni da su došli do vrhunca i odlučili su prodati svoju firmu.

Ovaj skromni bračni par nikad nije zanimalo bogatstvo. Sve što danas imaju stvorili su sami, a svaki višak novca ulagali su u dalji razvoj biznisa, ali i u fondaciju koju su osnovali. Naime, veliki dio svoje zarade namijenili su razvoju sličnih, malih biznisa u Sloveniji. Sve im se to danas isplatilo.

Nakon sedam godina života sa mačkom, odlučili su da prihvate ponudu kineskog preduzeća Zhejiang Jinke Entertainment Culture Co. i prodaju svoju kompaniju. Outfit7 prodali su za približno milijardu evra, jer je cijena po dionici bila 100 evra, i tako su Slovenci došli na prvo mjesto najbogatijih ljudi u svojoj zemlji.

Tako je Tom otputovao u Kinu, no i dalje će uspješno da zabavlja najmlađe, ali i one nešto starije koji vole aplikacije ovakvog tipa. Ovo je još jedan dokaz da je sa naših prostora u svijet otišlo mnogo dobrih i kvalitetnih stvari. Tome, srećno ti u Kini.

TESTIRAMO

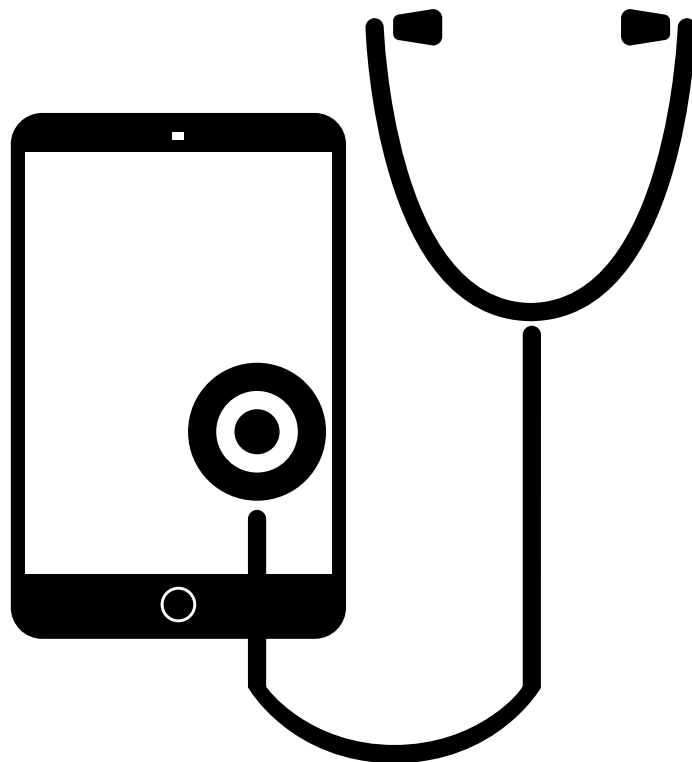
SONY XPERIA E5

TELEFON KOJI IMA SVE

PIŠE: FILIP GRUMIĆ

Kada se kaže Sony, među prvim asocijacijama su mobilni uređaji E serije, koji su prethodnih godina donijeli pravo osvježenje na tržištu pametnih telefona. Ovi telefoni ponudili su kompletan paket – od atraktivnog dizajna, preko kvalitetne kamere, pa sve do odličnih karakteristika koje neće nikoga iznevjeriti.

Dugogodišnje Xperia iskustvo kompanije Sony dovelo je do E5 - novog modela. Telefon srednje klase, dobrih performansi i povoljne cijene - tako bi se najkraće mogao opisati šesti član E porodice.

Trodijelni dizajn sastavljen je od visokokvalitetne plastike iznad ekrana, na boku i zadnjoj strani, koja se ne može otvoriti. Svedene linije i prepoznatljivi dizajn čine E5 veoma elegantnim. Ivice ekrana su izvedene tako da se prednja strana zaštiti od ogrebotina kada telefon padne na pod. Kućište je zaobljeno i ugodno leži u ruci, bez straha da će iskliznuti. Telefon je moguće koristiti pomoću jedne ruke, što značajno olakšava komunikaciju u pokretu.

Prvi model iz E serije imao je ekran rezolucije 320x480 piksela i veličine 3,5 inča po dijagonali, pa se ulaganjem u nove modele došlo do E5, koji ima displej u HD rezoluciji, sa 1.280x720 piksela i pet inča. Intenzitet

osvjetljenja ekrana može se ručno podesiti, uz opciju automatskog prilagođavanja i optimizovanja prema uslovima u prostoru u kojem se nalazite. To će vam pomoći da uštedite bateriju, kao i da dobro vidite ekran kada ste izloženi jakoj svjetlosti.

Dimenzije telefona su 144x96x8,2 mm, a težina 147 g, što ga svrstava među veoma praktične uređaje. Koliki će biti font, to zavisi od vas, jer je prilagodljiv, pa oni slabijeg vida bez problema mogu koristiti sve sadržaje.

BATERIJA KOJA DRŽI I DO DVA DANA

Sony E5 ima ugrađenu bateriju od 2.300 mAh, koja se neće baš tako lako potrošiti, jer ekran HD rezolucije ne zahtijeva mnogo energije, a ako se pri tome uređaj ne optereti dodatno zahtjevnim aplikacijama, baterija će trajati i do dva dana. To mu daje dodatnu snagu da izdrži i među konkurencijom, koja je iz dana u dan sve veća. Sasvim je sigurno da E5 neće iznevjeriti i ugasi se kad vam je najpotrebniji, a i držaće vas dalje od punjača.

Android Marshmallow 6.0 je verzija operativnog sistema koju posjeduje Xperia E5, a prema trenutno dostupnim informacijama iz kompanije Sony, zasad se ne planira nadogradnja na Nougat 7.0 verziju. Telefon bez problema radi sa 1,5 GB RAM memorije, pa su njegove softverske performanse dugoročno visoke.

Interna memorija ograničena je na 16 GB, uz mogućnost proširenja memorijskom karticom i do 256 GB prostora. Kako zasad nisu planirane nadogradnje operativnog sistema, ni brzina rada ne bi trebalo da se usporava, ali svakako je dostupno ažuriranje aplikacija. Što se tiče onih fabrički ugrađenih, E5 posjeduje AVG, Amazon, Facebook i Spotify. Što se opcija za povezivanje tiče, tu je gotovo sve što ikada može zatrebati prosječnom, ali i natprosječnom korisniku: LTE, GSM i 3G, Wi-Fi, NFC, FM radio, GPS, Bluetooth, USB.

KAŽITE ZBOGOM SPORIM KONEKCIJAMA

Smart Cleaner sistem sve vrijeme će marljivo raditi u pozadini Xperia E5 telefona i obezbijediti maksimalno istovremeno korišćenje svih mogućnosti uređaja, automatski uklanjajući neiskorišćene procese i keš podatke.

Unutar Xperia portfolija, ove godine tržištu će biti predstavljen i Xperia Tips, lični asistent koji inteligentno prati vaše navike i na osnovu toga pruža relevantne savjete i informacije o tome kako da što bolje iskoristite svoj Xperia E5 pametni telefon.

Još napredniji program Introduction to Xperia pomoći će vam da lako postavite softver, sinhronizujete svoje naloge i preuzmete sadržaj aplikacije sa prethodnih uređaja u svega nekoliko minuta.

TRADICIJA KOJA PRUŽA GARANCIJU

Mnogi korisnici vole Sony uređaje, ne samo zbog dugogodišnje tradicije koju brend ima, već i zbog kvaliteta kamere. U ovom slučaju, zbog obje kamere, jer i prednja i zadnja daju odlične rezultate. Tako telefon posjeduje glavnu kameru rezolucije 13, a prednju pet megapiksela, što garantuje sjajne fotografije.

U prilog njihovom kvalitetu ide i automatsko prepoznavanje okruženja, pa će u slabije osvijetljenim uslovima kamera automatski uključiti noćni mod snimanja. Video je u full HD rezoluciji, a veoma dobro se nosi sa pokretima pri snimanju. Upravljanje kamerom dodatno je olakšano swipe tehnologijom i potpuno novom Share opcijom, koja omogućava dijeljenje sadržaja na Instagram, Twitter ili Facebook u samo nekoliko koraka.

Iz svega navedenog može se zaključiti da je Sony Xperia E5 telefon koji nudi dobru bateriju, vrlo dobar ekran, kvalitetnu multimediju i solidne specifikacije. Ono što će ga dodatno učiniti vašim novim omiljenim telefonom je i povoljna cijena.

Sve navedeno potvrđuju i komentari korisnika, onih koji su imali priliku da testiraju telefon. Radi se o najpovoljnijoj seriji telefona koja stiže iz kompanije Sony, ali, isto tako, o seriji koja može zadovoljiti sve potrebe svojih korisnika.

Xperia je predstavljena u junu prošle godine i od tada ne gubi na vrijednosti i simpatijama korisnika.

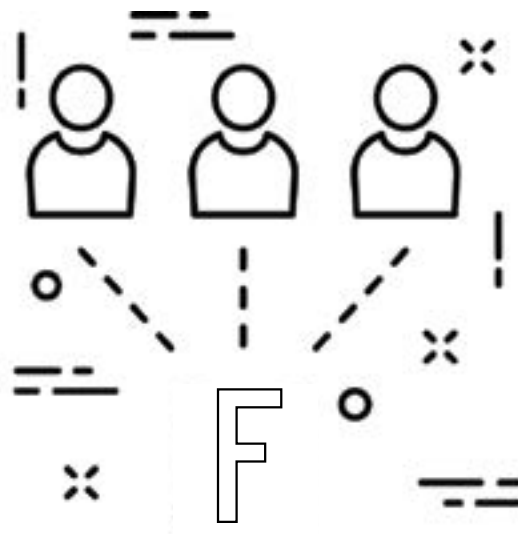
Sony Xperia E5 telefone možete pronaći u ponudi kompanije m:tel po još povoljnijim cijenama uz Moj Mix tarife, a ponudu pogledajte na www.mtel.ba ili pozovite na 0800 50 000.

Telefon performansi na koje se možete u potpunosti osloniti, sa tri elementa koji obezbjeđuju mogućnost da postignete više – brzim procesorom, velikim kapacitetom memorije te trajanjem baterije i do dva dana.

SOCIAL SPACE

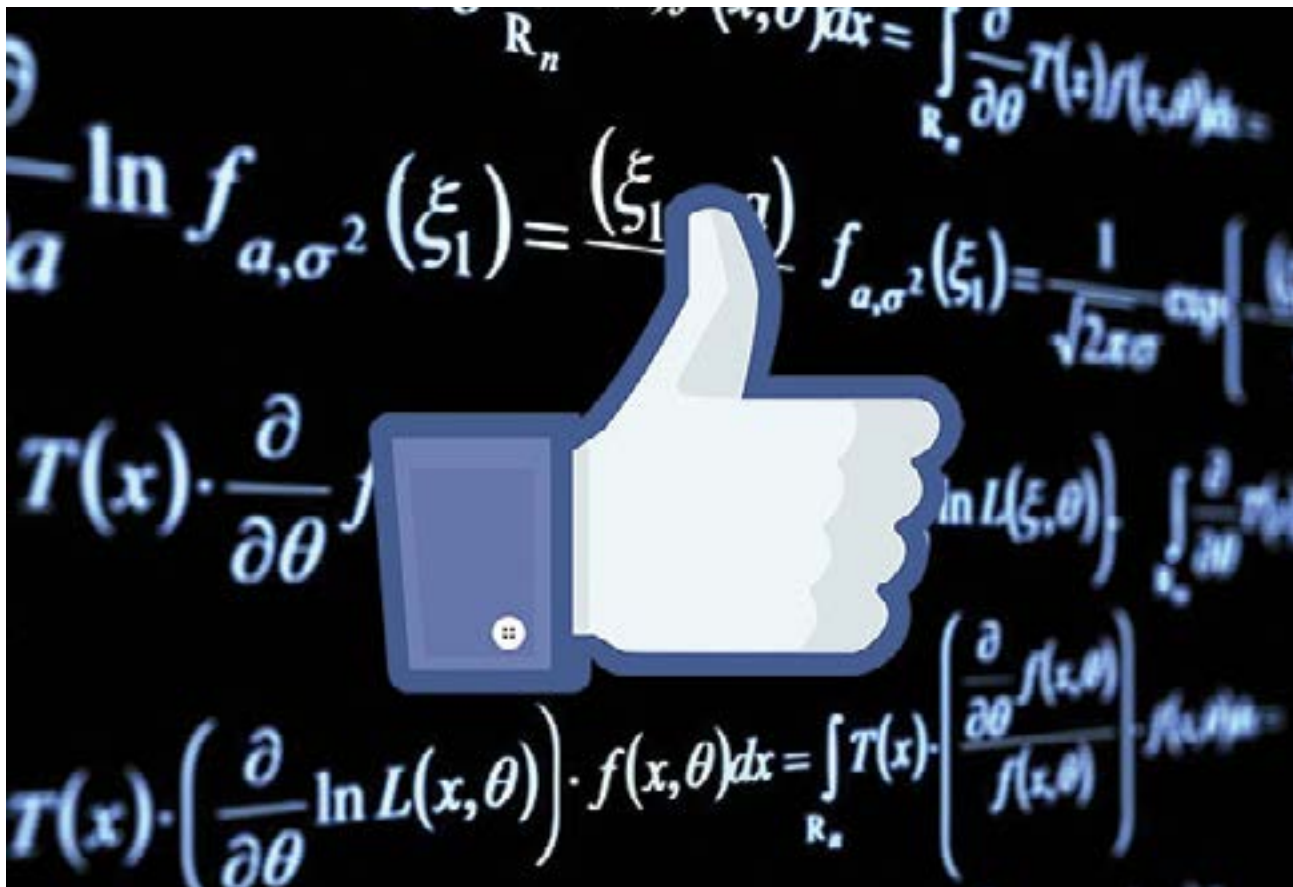
FACEBOOK ALGORITMI

ENIGMA DANAŠNJEG ADVERTAJZINGA

PIŠE: NATAŠA ŠKRBIĆ

Kompanija Facebook ne prestaje da nas iznenađuje novitetima i izmjenama koje se uvode iz dana u dan. Nije teško primijetiti da se funkcije, kako one vidljive tako i softverske, mijenjaju veoma često, te korisnici moraju da isprate najnovije trendove da bi znali kako koristiti ovu društvenu mrežu na najefikasniji način.

Pri tome Facebook algoritmi posebno su interesantni, pogotovo zbog činjenice da mnogi ne znaju na koji način oni funkcionišu. Pomenuti algoritmi su ključni za online biznise te svi Facebook administratori treba da obrate pažnju na novosti u ovoj oblasti.

Naime, najzanimljivije funkcije ove društvene mreže su one koje se nalaze na News Feed-u, početnoj stranici na kojoj se pojavljuju nove objave. Međutim, za određivanje koji će se sadržaj prikazati kojem korisniku, News Feed koristi veoma komplikovane algoritme, koji se često unapređuju i dorađuju.

Ako želite da vaša objava bude viđena, onda treba da podijelite neke od najnovijih vijesti i događaja. Takođe, obratite pažnju na svoju ciljnu grupu pa izaberite vijesti koje se tiču interesovanja te grupe.

Važno je da budete što aktivniji na društvenim mrežama kako biste privukli pažnju na svoju stranicu. News Feed algoritam prepoznaje vašu aktivaciju te vas odmah svrstava među važnije stranice i influensere.

Ako želite da istaknete svoju stranicu, koristite kvalitetne video-snimke. Danas su video-formati najzanimljiviji, jer za kratko vrijeme govore mnogo. Takođe, korisnici ne moraju da kliknu „play“ da bi se video pokrenuo, već je dovoljno da samo zastanu na njemu, mada se ova opcija može isključiti.

Nemojte se previše fokusirati na broj lajkova, podjela i komentara, jer je za aktuelni Facebook algoritam najvažniji broj pregleda, koje ova društvena mreža računa na veoma interesantan način.

Naime, korisnik ne mora ni da klikne na objavu, već je potrebno samo da se zadrži na njoj nekoliko sekundi. Facebook će to odmah prepoznati te će mu ubuduće prikazivati objave i reklame koje su vezane za postove na kojima se zadržavao.

Facebook ima skoro dvije milijarde aktivnih korisnika na mjesečnom nivou pa je praćenje njegovih stalnih izmjena u algoritmima od velike važnosti za korištenje ovog velikog potencijala za promociju.

SOCIAL SPACE

” Instagram

Instagram je uveo mogućnost postavljanja više fotografija u jedan post, tačnije, objavljivanje galerije od nekoliko fotografija u istoj objavi.

” Facebook

Facebook je uveo mogućnost GIF animacija u reklamama koje se pojavljuju na News Feed-u.

PRIPREMILA: NATAŠA ŠKRBIĆ

” Venmo

Aplikacija Venmo uvrštena je na brojne liste najboljih aplikacija u 2016. godini, čime se istakla kao jedna od većih u domenu transfera novca.

” Snapseed

Snapseed, po mišljenju mnogih najbolja aplikacija za obradu fotografija, uvela je značajno unapređenje kroz funkciju „Curves“, koja omogućava lakše i efektnije poigravanje bojama i nivoom svjetlosti.

” Pinterest

Pinterest, aplikacija koju koristi više od 150 miliona korisnika, uvela je opciju postavljanja sponzorisanih pinova. Ova funkcija je zasad dostupna u samo nekoliko odabranih država.

” Skype

Kompanija Skype pokrenula je novu aplikaciju po imenu Skype Lite, zasad predviđenu samo za indijsko tržište.

” Twitter

Twitter aplikacija uvodi novu funkciju putem koje možete jednostavnije i brže prijaviti verbalno nasilje.

” WhatsApp

WhatsApp je odlučio da prati Snapchat i Instagram pa je u svoju aplikaciju dodao sve popularniju „story“ funkciju.

” Viber

Aplikacija Viber takođe je predstavila novu funkciju, i to mogućnost online prodaje putem klika na dugme koje se nalazi ispod prozorčića gdje kucate poruku.

” YouTube

YouTube od sada nudi mogućnost live streaming-a sadržaja putem drugih aplikacija, kao što su Facebook i Instagram.

” Instagram

Instagram je promijenio izgled biznis profila te sada možete kontaktirati sa biznis korisnicima klikom na e-mail dugme.

MREŽA

KO SU GOSPODARI INTERNETA?

PIŠE: FILIP GRUMIĆ

Sastaju se četiri puta godišnje iza čeličnih rešetaka. Mjesto sastanka: predgrađe Los Angelesa. Obezbjedenje na najvišem nivou.

Visokoobezbijedeni prostor u El Segundu je mjesto gdje se sastaje 14 čuvara ključeva. Iza čeličnih rešetaka nalaze se hi-tech trezori. Oni se otvaraju pomoću sedam metalnih ključeva. U prostorije ne može da prodre nikakav elektronski signal, a osoblje za održavanje higijene i radnici obezbjeđenja zgrade nepoželjni su gosti. Sve to u službi je zaštite podataka.

Otisci prstiju, skeniranje zjenica, prepoznavanje glasa, sedam ključeva u bravi u isto vrijeme – procedura je koju mora ispoštovati svih 14 članova ove tajne grupe pri ulasku u zaštićene prostorije. Baš kao u filmu „Nemoguća misija“.

Sve pomalo liči na naučnu fantastiku, ali je već odavno realnost. Iza ovog, skoro pa filmskog scenarija, stoji neprofitna organizacija ICANN. Ona upravlja internetom i odgovorna je za rukovođenje njegovom globalnom strukturom, koja se sastoji od IP adresa, naziva domena i glavnih DNS servera.

Naime, internet adrese se sastoje od niza brojeva, i to su takozvane IP adrese. Da ljudi ne bi pamtili duge kombinacije cifara, one se zamjenjuju imenima. Tako ICANN svakoj IP adresi na internetu dodjeljuje odgovarajuće ime i formira svojevrsni internet imenik, sličan klasičnom telefonskom. Na taj način, kada u svoj pretraživač unesete, primjera radi, „facebook.com“, ICANN će se pobrinuti da dođete na IP adresu baš ove, a ne neke potpuno druge stranice.

Počevši od 2010. godine, pomenutih 14 „sajber oficira“ sastaju se četiri puta godišnje da bi prisustvovali ceremoniji na kojoj se uvijek iznova generiše generalni softverski ključ. Oni pristupaju programu koji u 100 tačaka propisuje, korak po korak, proces generisanja ključa. Tada otključavaju sefove smještene na suprotnim stranama SAD.

U njima se nalaze pametni ključevi u obliku kartica. Kad se spoji svih sedam, oni čine “glavni ključ” – kompjuterski

---

BEZBJEDNOST NA VISOKOM NIVOU

Na posljednjoj ceremoniji, jedan od kontrolora je malo jače zalupio vrata prostorije u kojoj je sedam sefova sa memorijskim karticama. Seizmički senzor odmah je reagovao i zaključao sva vrata. Nosioći ključeva ostali su zaključani u prostoru od nekoliko kvadratnih metara.

---

koji je svojevrsna lozinka za pristup ICANN-ovoj bazi. Cijelu proceduru snimaju brojne kamere, koje sjednicu uživo prenose putem interneta.

Članovi organizacije, osim iz SAD, dolaze iz Rusije, Burkine Faso, Kine, Japana i Južnoafričke Republike. Program menadžer Rik Lamb vođa je cijele ove internet zajednice. Lamb je bivši službenik Ministarstva inostranih poslova SAD, pa se u javnosti postavlja pitanje ko je njemu i ICANN-u dao vlast nad internetom u ruke i mogućnost da raspolaže informacijama koje su od velike važnosti za budućnost čovječanstva.

Predsjednik Rusije Vladimir Putin i predsjednica Brazila Dilma Rusef pokrenuli su ovo pitanje pred Ujedinjenim nacijama. Evropska komisija, sa druge strane, tvrdi da ima apsolutno povjerenje u ovu organizaciju.

Činjenica je da ICANN posjeduje veliku moć. Slom sistema kojim rukovodi doveo bi do opšteg haosa na internetu. U slučaju zloupotrebe, korisnici uopšte ne bi mogli da dobiju rezultat pretrage ili, još gore, bili bi odvedeni na internet stranicu koja izgleda identično poput tražene, ali je namijenjena krađi ličnih ili bankarskih podataka.

Upravo zbog toga, procedure obnavljanja bezbjednosnih ključeva, dostojne holivudskih trilera, ne djeluju nimalo pretjerano. Međutim, struktura samog ICANN-a ostaje sporna tema koja će sigurno u budućnosti postajati sve važnija.

MREŽA

DARKNET

TAMNA STRANA INTERNETA

PIŠE: DARKO BAJIĆ

Kada mnogi od nas govore o internetu, govore o web stranicama, društvenim sajtovima, forumima, sajtovima za prodaju i ostalim, odnosno o otvorenom web-u. Otvoreni web je ono što vidite kada uključite browser, odete na Google i tražite sve što vas zanima. To je sve ono što su internet pretraživači obradili, indeksirali i ubacili u svoje baze pretraživanja. Stranice koje pretraživači nisu obradili skoro da i ne postoje na otvorenom web-u. Ova mreža je relativno bezbjedna, manje-više zakonski regulisana, nadgledana i sa ograničenom je anonimnošću. Ukratko, to je internet koji je dostupan svima.

Ša druge strane, postoji i drugačiji internet, koji također ima i svoje web stranice, forume, wiki-je i sajtove za prodaju, a do njega se ne može doći na klasičan način, putem uobičajenih browser-a i pretraživača. Taj dio interneta ima više naziva, a oni koji se najčešće čuju su Deepweb i Darknet. U startu treba naglasiti razliku između ta dva pojma, Deepweb je sav „nevidljivi“ internet koji je takav iz bilo kojeg razloga. To mogu biti baze podataka, biblioteke, zatvoreni forumi i drugo. Procjenjuje se da je Deepweb mnogostruko veći od „vidljivog“ interneta, a tek njegov mali dio predstavlja Darknet. Za sve one koji ga nisu posjećivali, Darknet ima zloglasnu reputaciju lošeg i opasnog mjesta zbog mnogobrojnih vijesti o ilegalnim aktivnostima koje se tamo odvijaju.

Šta se sve može vidjeti na Darknetu? Prvi utisak je osjećaj da ste upali u iščašenu realnost i to sa vremenskim pomakom unazad, jer liči na internet iz doba dial-up-a, odlikuju ga sporo učitavanje i jednostavna grafika. Izbor je šarolik, od stranica koje su kreirali politički aktivisti i koje se bave političkim problemima do stranica koje se bave ilegalnim aktivnostima o kojima će posebno biti riječi.

U početku se čini da je za pristup Darknetu potrebno posjedovati napredne tehničke vještine ili neku vrstu pozivnice, ali je u stvari dovoljno nekoliko minuta vremena. Najpopularniji način je korištenje servisa TOR (The Onion Router) tako što se sa TOR web stranice instalira TOR browser. Uobičajeno, vaš računar direktno pristupa hosting-u gdje se nalazi sajt kojem želite pristupiti, a u Darknet mreži direktan link je prekinut pa se zahtjev šalje preko nekoliko posrednika, čime se čuva identitet korisnika. Posrednici su računari koji mogu biti bilo gdje u svijetu, a to može biti i vaš računar ukoliko instalirate TOR servis. Zbog toga je i brzina surfovanja Darknetom sporija.

TOR web adrese ne liče na klasične, one su kreirane od naizgled slučajnog uzorka slova i karaktera koji završavaju ekstenzijom .onion. Jedna takva adresa bi izgledala npr. ovako: <http://hgtyfyudsaccuwer.onion/>. Ovaj link će vas odvesti na web stranicu ukoliko imate instaliran TOR dok je u drugom slučaju pristup nemoguć.

Mnogi TOR korisnici koriste i VPN (Virtual Private Network) kao dodatnu zaštitu, jer iako niko ne može da vidi šta posjećujete i radite kada koristite TOR browser, može se vidjeti da koristite TOR. Neki mediji su objavili da NSA registruje TOR korisnike kao „osobe od interesa“. Iako bi takva lista bila ogromna i bez ikakvih inkriminirajućih dokaza, razumljivo je zašto većina ljudi ne bi voljela pronaći svoje ime na njoj. Dakle, ako koristite VPN za konekciju na TOR, ne može se vidjeti da upotrebljavate TOR servis.

Korisnici Darkneta su državne službe, vojska i policija, kojima iz određenih razloga treba dodatni nivo zaštite pri komunikaciji, politički disidenti i novinari koji pišu o osjetljivim ili opasnim temama, a zbog anonimnosti koju

pruža, pogodno tlo za svoje potrebe našli su i razni hakeri i organizovana crna tržišta.

Za zakonski obzirnog građanina šokiranje na Darknet mrežu počinje uočavanjem velikog broja linkova koji nude narkotike. Tu je i pretraživač Grams, stilizovan kao Google, kojim se takve stranice pretražuju, a vrlo brzo se stiže i do crnog web marketa AlphaBay, koji predstavlja Amazon Darkneta. U ponudi AlphaBay-a su podaci sa ukradenih kreditnih kartica, alati za hakovanje, piratski softver i mnogo drugih stvari. Plaćanje se vrši bitcoinima zbog nepostojanja posrednika prilikom finansijskih transakcija i zbog mogućnosti apsolutne anonimnosti lica u transakciji. U vezi sa preuzimanjem naručene robe postoji niz „kreativnih“ rješenja, o kojima neće više biti riječi, ali su sigurno i nadležni organi upoznati s njima. Naravno, i policija preduzima razne akcije u sprečavanju ilegalne online trgovine pa se može desiti da i pored svih mjera opreza virtuelni učesnici crnog tržišta završe tamo gdje završavaju i oni koji se time bave offline. To se desilo i vlasniku najpoznatijeg Darknet crnog tržišta Silk Road-a, koji je osuđen na doživotnu robiju, a sajt je ugašen. Međutim, ogromna zarada je i dalje motiv da se stvaraju novi sajtovi koji pokušavaju preuzeti poslove Silk Road-a.

Iako je Darknet zloglasan zbog kriminalnih aktivnosti, na njemu postoje stranice koje nude nešto drugo, recimo, Galaxy2 je alternativni društveni sajt, gdje se anonimno može diskutovati o bilo čemu, svejedno da li su to tabu teme ili lokalni sportovi. Još jedan od interesantnijih Darknet sajtova je i SIN (Strategic Intelligence Network), koji je baza podataka sa svim korisnim informacijama potrebnim u kriznim slučajevima, kao što su nemiri, prirodne katastrofe, ratovi itd. Tu ćete naći i uputstva za lov sa postavljanjem zamki, za izgradnju skloništa, uputstva za preživljavanje, opis zaštitnih odijela i mnoga druga.

Da li posjećivati Darknet ili ne? Postoje opravdani razlozi za korištenje TOR servisa. U nekim manje demokratskim zemljama TOR može da funkcioniše kao način da se zaobiđe geografsko blokiranje nekog online sadržaja. Zagarantovana je anonimnost kada je to bitno, kao na primjer u slučajevima „zviždača“ ili prilikom izražavanja slobodnog mišljenja tamo gdje bi to mogao biti problem. Isto tako, u nekim slučajevima, recimo, zdravstvenih problema, želimo anonimnu pretragu po internetu, a bez toga da nas algoritmi popularnih pretraživača na osnovu toga profilisu, pribilježe, nude reklame i predlažu buduće pretrage.

Postoji mnogo opravdanih razloga, ali anonimnost TOR servisa je isto tako zanimljiva i onima koji nemaju dobre namjere, tj. kriminalcima, malicioznim hakerima i teroristima. Pristupiti Darknetu je lakše nego što se čini, ali ukoliko se odlučite na istraživanje tog svijeta, budite oprezniji, unaprijed se informišite o svemu i, naravno, poštujujte zakon.

IDEJE POKREĆU SVIJET

TEHNOLOGIJA mijenja medicinu 21. vijeka

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Još od otkrića rendgenskih zraka, tehnologija je postala sastavni dio medicine i svakom novom inovacijom ju je mijenjala i unapređivala.

Naučnici smatraju da smo tek na početku iskorišćavanja punog potencijala saradnje ove dvije nauke, koja će daljim napretkom tehnologije medicinu odvesti do neslučenih razmjera i omogućiti liječenje do sada neizlječivih bolesti i stanja.

SMARTFONI

Čak i smartfoni, koje većina ljudi danas nosi u džepu, postaju efikasna pomoć kod praćenja stanja organizma. Pametni telefoni već mogu brojati korake, izračunati potrošene kalorije, mjeriti srčani ritam itd. Naredna faza kreće se u smjeru upotreba kamera i specijalnih senzora na smartfonima koji će se koristiti za otkrivanje bolesti poput astme, dijabetesa i osteoporoze. Virtualni ljekarski pregledi mogli bi zamijeniti odlazak u ordinaciju i ispitivanja u laboratoriji te omogućiti korisnicima uvid u zdravstveno stanje, bez potrebe za izlaskom iz doma.

VJEŠTAČKA INTELIGENCIJA

Upotreba vještačke inteligencije u medicini mogla bi uskoro donijeti novu generaciju personalizovanih lijekova, specijalista u borbi protiv kancera. Naime, nedavno su objavljeni rezultati eksperimentalnog kliničkog ispitivanja lijeka razvijenog pomoću superkompjutera, koji je uspješno reagovao kod oboljelog pacijenta. Iako naučnici poručuju da je još rano za širu upotrebu lijeka, sigurni su da će u budućnosti upravo upotreba ove vrste napredne tehnologije pomoći u boljem razumijevanju nastanka bolesti i ispravnom pristupu terapijskom liječenju.

NANOTEHNOLOGIJA

Prema predviđanjima naučnika i medicinskih specijalista, tehnologija koja će obilježiti ovaj vijek biće nanotehnologija. Riječ nanotehnologija proizlazi iz nanometra, što označava milijarditi dio metra, na nivou atoma. Nanomedicina podrazumijeva i stvaranje složenih nanorobota. Iako je put do implementacije nanotehnologije dug, jer se govori o nekih pedesetak godina, značajno će uticati na dalji razvoj medicine i efikasnije liječenje.

3D ŠTAMPA

3D printeri su posljednjih nekoliko godina našli široku primjenu u štampi, od igračaka i odjeće, pa sve do

automobilskih i avionskih dijelova. Ova tehnologija ima svoju primjenu i u medicini, jer su naučnici uspjeli da odštampaju kožu, kosti, funkcionalne protetičke udove i dijelove tijela. Uspješno su kreirani prototipi potpuno funkcionalnih ljudskih organa, koji će, smatra se, uskoro spašavati ljudske živote. Naučnici tvrde da je pitanje vremena kada će iz 3D printera, uz pomoć matičnih ćelija, izaći i kompletni ljudski organi, spremni za transplantaciju. Potreba za transplantacijom organa postaće prošlost, a proizvodnja 3D štampanih „rezervnih“ dijelova ljudskog tijela budućnost medicine.

GENETSKI INŽENJERING

Primjena genetskog inženjeringa ljudskog DNK u medicini još je kontroverzna tema i povod brojnih rasprava. Postoji bojazan da bi manipulacija genima mogla biti zloupotrijebljena u genetskom dizajniranju ljudskih bića. Ipak, tehnologija rekombinovanja gena donosi mnogo potencijala za korekciju genetskih oštećenja i eliminisanje bolesti nastalih genetskim nasljeđivanjem. Korišćenjem tehnologije moguće je detektovati hiljade mutacija u DNK. Naučnici već rade na eksperimentima koji će životinjske organe, uz pomoć genetskog inženjeringa, prilagođavati za transplantaciju na ljudima.

~~~~~

NAPREDAK TEHNOLOGIJE MOGAO BI SPRIJEČITI ŠIRENJE BOLESTI, OMOGUĆITI DIJAGNOSTIKU U ŠTO RANIJOJ FAZI i pružiti daleko efikasnije liječenje. Roboti, genetski inženjering, nanotehnologija i brojne inovacije koje tek predstoje, u potpunosti će promijeniti svijet medicine.

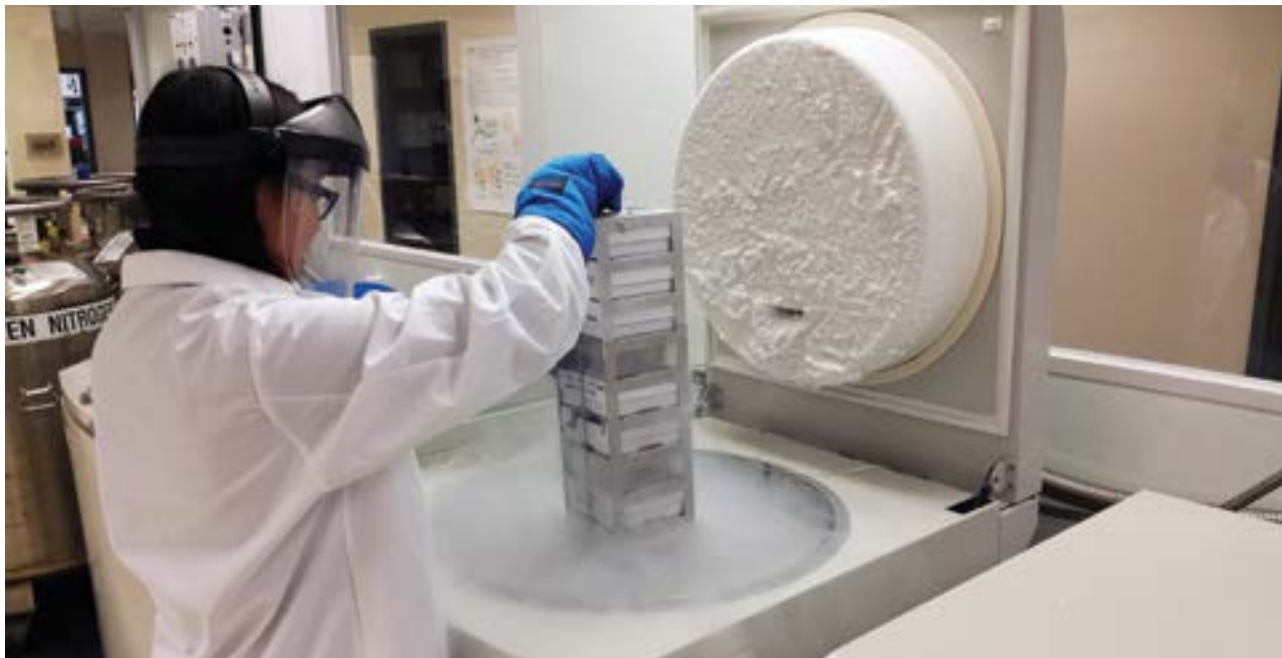
~~~~~

PROTEZE I EGZOSKELETI

Egzoskelet odijela, koja su prvenstveno bila namijenjena u vojnoj industriji, nada su za nepokretne osobe i već se primjenjuju u praksi. Egzoskeleti uz pomoć elektromotora omogućavaju osobama da pomjeraju mišiće, simuliraju prave pokrete oštećenih udova i asistiraju u hodaњу. Naučnici sada rade na poboljšanjima aparata, kako bi postali još lakši, funkcionalniji i jeftiniji.

ROBOTI SPAŠAVAJU ŽIVOTE

Roboti već uveliko pomažu ljudima u svakodnevnim aktivnostima, ali imaju i veoma bitnu primjenu u medicini. Robotske ruke asistiraju najboljim neurohirurzima u komplikovanim operacijama mozga. Zahvaljujući robotskoj navigaciji, uz veoma visoku preciznost, osjetljive operacije se obavljaju manje invazivnom metodom, a pacijenti se brže i kvalitetnije oporavljaju. U budućuće bi se sve više operacija moglo obavljati uz pomoć robota, koji bi na taj način mogli spašavati još više ljudskih života.

TEHNOLOGIJA KOJA VEĆ POMAŽE

Među aktuelnim čudima tehnologije su bioničke oči, koje bi slijepim osobama vratile čulo vida. Naučnici su već testirali specijalnu video-kameru montiranu na naočari, koja bežičnim putem šalje slike do kompjuterskog čipa ugrađenog u mrežnjaču.

Pacijentima sa oštećenjem čula sluha već se uveliko ugrađuje kohlearni implant. Umjetna pužnica (kohlearni implant) sofisticirani je elektronski uređaj koji pretvara zvuk u električne signale te ih slušnim živcem šalje dalje do mozga. U bioničkoj verziji, zvuci će se pretvarati u digitalne impulse, koji će se slati do dijela mozga zaduženog za percepciju zvuka i govora.

BCI TEHNOLOGIJA

Vrlo brzo će se snaga uma koristiti za pomoć paralizovanim osobama. Poznato je da mozak proizvodi elektromagnetne talase koji putuju kroz kičmenu moždinu i tako omogućuju pokretanje mišića i ekstremiteta. Najnoviji sistem pod nazivom BCI (Brain-Computer Interface) usavršava se i već je pomogao pacijentima vezanim za invalidska kolica da uspješno pokrenu ekstremitete. Elektrode u mozgu bilježe i prenose moždane talase pretvarajući ih u električne signale, nakon čega se, uz asistenciju računara, šalju u paralizovane dijelove tijela.

VJEŠTAČKI PANKREAS ZA DIJABETIČARE

Oboljeli od dijabetesa tipa 1, umjesto injekcija insulina, dobiće alternativu u vidu vještačkog pankreasa. Uređaj koji kontrolira nivo šećera u krvi i ispušava insulin kada je to potrebno već je uspješno testiran na pacijentima. Posjeduje senzor ispod površine kože i nakon što pošalje informacije na računar, izračunava potrebnu dozu insulina. Nakon obrade, informaciju šalje do posebne pumpe koja insulin ubrizgava direktno u kožu.

~~~~~

U TOKU JE ČETVRTA INDUSTRIJSKA REVOLUCIJA, KOJA INTEGRIŠE SUPERKOMPJUTERE, vještačku inteligenciju, bazu velikih podataka i 3D printanje. Integracija ovih sistema i njihova primjena u medicini ima veliki potencijal pa upotreba savremene tehnologije već danas znatno utiče na revoluciju u medicini.

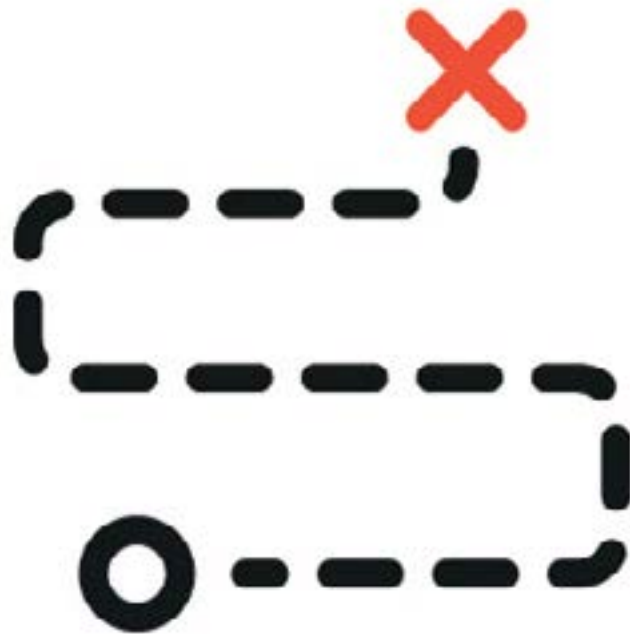
~~~~~

Na pomolu su nove primjene tehnologije u medicini, koje će dati ogroman doprinos u liječenju i odvesti ovu nauku do neviđenih razmjera. Pred nama je nova medicinska era, koju će u potpunosti predvoditi savremena tehnologija. Godine koje dolaze predstavljaju izazov, a ostaje da se vidi kakve će sve inovativne metode i rezultate donijeti simbioza medicine i tehnologije.

Mada djeluje futuristički, u ne tako dalekoj budućnosti mogli bismo posvjedočiti medicini kakvu smo gledali u popularnoj seriji „Star Trek: The Next Generation“, u kojoj je tehnologija u stanju da sanira povrede, regeneriše ćelije i izliječi gotovo sve bolesti.

BRENDOLOGIJA

Kako se pravi dobar plan

- ILI ZAŠTO JE ISTORIJA VAŽNA

Planovi se u našem poslu uglavnom rade na godišnjem nivou i većini se na samu pomisao o izradi godišnjeg plana lagano podigne kosa na tjemenu. To je jedan od najvažnijih i istovremeno najzahtjevnijih poslova - raspoređuje se odnos para i muzike, definišu se budžeti, predviđa se kako će tržište reagovati na naše akcije, ukratko, od nas se očekuje da ispišemo kvalitetnu i funkcionalnu jednačinu koja ima veliki broj nepoznatih.

PIŠE: LJUBICA JEROTIJEVIĆ

Iz meni nepoznatih razloga, većina nas krene da pravi plan od početka - dakle, stavi pred sebe prazan papir (fajl ili eksel tabelu) i počne da ga popunjava kako zna i umije, trudeći se da osmisli, predvidi i kreira u skladu sa svojim znanjima i sposobnostima, zaboravljajući na staru latinsku "Historia est Magistra Vitae" tj. da je istorija učiteljica života.

Pošto imam dovoljno godina (i života i iskustva) odgovorno tvrdim da je najbolji početak kvalitetnog godišnjeg plana - prošlogodišnji plan. Ne zato što podržavam prepisivanje - naprotiv, mislim da je prepisivanje po sebi loš koncept koji onemogućava svaki napredak i koji u konačnici upropasti svaku akciju, nego zato što i najlošiji plan koji su napravili najveći paceri uvijek sadrži veliku količinu korisnih informacija.

Svaki plan (a naročito onaj uz koji su prikačeni i izvještaji kako je koja akcija prošla) omogućava nam da sagledamo šta je bilo korisno, šta se jedva isplatilo, a šta je bilo evidentni promašaj.

Svi mi ljudi koji radimo, kad-tad griješimo. Neki od nas češće, a neki (zahvaljujući pameti, vještini, ali i dobrom rasporedu zvijezda) rjeđe, ali jedini način da se postigne puna nepogrešivost je, koliko je meni poznato, nikad ništa ne preduzimati. I zato mislim da nije sramota griješiti - svima se dešava.

Sramota je ponavljati iste greške, ponovo i ponovo, iz dana u dan i iz godine u godinu s voljom i pedantno. Sramota je ponavljati iste neefikasne i besmislene akcije koje provjereno i dokazano daju nikakve rezultate, a pritom traju i koštaju. Uvijek je bilo nejasno zašto ponavljamo

iste glupe greške, a to je postalo neoprostivo, pogotovo posljednjih godina, kada postoji toliko jednostavnih, dostupnih i besplatnih načina mjerenja i evaluacije.

Ukratko, ako hoćete da napravite stvarno dobar plan, počnite tako što ćete staviti ispred sebe prošlogodišnji plan i pogledajte po stavkama koje aktivnosti su donijele očekivane rezultate, a koje baš i nisu. Ako nemate egzaktne rezultate, sjedite sa dobronamjernim kolegama i uradite estimaciju. Probajte da izdvojite akcije koje su bile bingo, kao i ljude koji su u njima učestvovali. Izdvojite akcije koje su bile mnogo smaranja bez rezultata i momentalno ih precrtajte.

Naravno, podrazumijeva se i da proučite šta su uradili konkurenti - ne zato da biste ih kopirali jedan prema jedan, nego da biste stekli uvid šta se dešava u branši. Pogledajte i šta rade lideri u regionu, biće da i oni nešto znaju, teško da bi bili lideri da su nesposobne neznalice.

Nemojte zaboraviti da pogledate istraživanja - naročito obratite pažnju na zaključke pisane crveno. Gdje ste tanki, gdje padate i gdje puca. Znam da se povjerenje u rezultate istraživanja globalno smanjilo, naročito poslije Brexit-a i pobjede Trampa, koje nijedno ozbiljno istraživanje nije predvidjelo, ali ipak istraživanja daju bolje predikcije nego gledanje u kristalnu kuglu ili oslanjanje na ličnu intuiciju.

I na kraju, ni slučajno se nemojte u potpunosti osloniti na svoj plan, ma koliko djelovao lijepo, cjelovito i mudro! Na svaka tri mjeseca, a za nove aktivnosti i češće, provjeravajte dokle ste stigli i podešavajte planove shodno realnim rezultatima i stanju na tržištu.

m:

S DRUGE STRANE

HILJADU RIJEČI

U DOBROM DRUŠTVU

BRANKO BLANUŠA

VAŽNO JE ULAGATI U OBRAZOVANJE

PIŠE: FILIP GRUMIĆ

Nekad odsjek na Tehničkom fakultetu, a danas svoj i samostalan - Elektrotehnički fakultet u Banjaluci, osnovan je 1962. godine i od tada do danas iznjedrilo je mnogo uspješnih studenata koji su sada ugledni profesori i inženjeri.

Organizovan po modelu evropskog prenosa bodova, obrazuje student kroz tri ciklusa studija, u sklopu kojih su studijski program računarstvo i informatika, elektronika i telekomunikacije i elektroenergetika, te doktorske studije inormaciono-komunikacione tehnologije.

Od svog nastanka imao je 13 dekana, a na čelu ove visokoškolske ustanove odnedavno je prof. dr Branko Blanuša, koji je nedavno preuzeo tu poziciju. Početkom februara organizovana je svečana dodjela m:stipendija, koju organizuje kompanija m:tel za najbolje studente elektrotehničkih i informatičkih fakulteta iz cijele Bosne i Hercegovine, a jedan od članova komisije koja je izabrala najbolje studente bio je i prof. Blanuša.

„Stipendije su veoma značajne za studente, jer teška ekonomska situacija mnogo otežava studiranje, a dobijanjem određenog novčanog iznosa studenti sebi mogu priuštiti određene stvari koji su im potrebne za vrijeme studiranja. Taj novčani iznos dobijaju izvrsni studenti, oni koji imaju prosjek ocjena iznad osam, što na ETF-u nije lako postići. Bio sam član komisije za dodjelu m:stipendija i mogu reći da mnogi od njih koji su bili prijavljeni na konkurs, nisu samo dobri u svom školovanju nego su se pokazali kao izuzetni u drugim oblastima, jer postižu izuzetne rezultate u muzici, sportu i umjetnosti“, istakao je Blanuša.

Naglasio je da, osim što pružaju materijalnu podršku, kompanije na taj način vežu dobre studente za sebe i po završetku studija nude im mogućnost zaposlenja i građenja karijere, što je dobro i za studente i za kompanije.

Često čujemo da su zanimanja koja školuju elektrotehnički fakulteti budućnost, a profesor Blanuša smatra da su ujedno i sadašnjost.

„Svuda u svijetu je velika potražnja za IT stručnjacima, inženjerima elektrotehnike i informatike i svi oni nakon završetka studija mogu bez problema pronaći posao. Tehnologija napreduje iz dana u dan, tako da je to profesija sadašnjosti, ali ima tendencije za napredovanje te će tako da nudi još veće pogodnosti. Zato kompanije u velikoj mjeri žele ulagati u studente, jer ih tako privlače u svoje redove“, kazao je dekan ETF-a.

Postoji mnogo uspjeha na koje je ETF Banjaluka ponosan, od kojih se mogu izdvojiti bivši i sadašnji studenti, profesori i asistenti. Među studentima koji su osvjetlali obraz fakulteta našli su se Filip Savić, najbolji student u istoriji ETF-a, koji je studije završio ocjenom 10,00 te potom stekao i zvanje mastera na Tehničkom univerzitetu u Minhenu, te Branko Granula, koji je završio svoje postdiplomske studije u Švedskoj kao najbolji master student.

„Ponosni smo i na naše nastavnike i saradnike koji istražuju u različitim oblastima, a svoje radove objavljuju u najboljim naučnim časopisima, te na studente koji su veoma uspješni na smotrama studenata elektrotehnike

jer u jakoj konkurenciji uvijek zauzmu visoka mjesta u ukupnom plasmanu“, rekao je Blanuša.

Na pitanje gdje je elektrotehnika bila prije 10 godina, a gdje je danas, dekan ETF-a je odgovorio „kao obični građanin“, da bi bolje objasnio taj razvoj u proteklih nekoliko godina.

„Pogledajte samo uređaje koje svakodnevno koristimo kako su izgledali prije, a kako izgledaju danas. Uzmimo primjer jednog računara, mobilnog telefona ili bilo kojeg drugog kućanskog aparata. Po dizajnu, karakteristikama, mogućnostima, neuporedivi su sa onim što su bili nekad. To vam govori kolikom se brzinom razvija elektrotehnika i koliko su brze i dinamične promjene. Teško mi je predvidjeti kako će to izgledati za 10 godina, ali neke uređaje koje sad koristimo, koristićemo i tad, ali u mnogo naprednijem obliku“, smatra on.

Za studente je tokom školovanja veoma značajna praksa, a ETF u toku akademske godine mnogo pažnje posvećuje praktičnom dijelu nastave. Studenti imaju obavezne laboratorijske vježbe, jer sve što se uradi teorijski na predavanjima, mora se praktično provjeriti, bez obzira na to da li je u pitanju rad sa mjernim instrumentima, laboratorijskom opremom ili programiranje.

„Mi smo takav fakultet gdje je aspekt praktičnog rada vrlo bitan, zato nastojim za studente da obezbijedimo praksu i van fakulteta. Kompanija m:tel je pokazala spremnost da pruži podršku i u ovoj oblasti. Takođe, naši studenti imaju mogućnost da u sklopu mobilnosti studenata provedu dio školovanja na nekom od zapadnoevropskih univerziteta“, ističe Blanuša.

Dekan navodi da je za našu društvenu zajednicu važno da se djeca što ranije upoznaju sa ovom oblastu, jer će se mnogi na taj način zainteresovati za ovu naučnu oblast. Uvjeren je da bi veća zainteresovanost medija takođe mogla uticati na popularizaciju ovog zanimanja, stvaranjem i realizovanjem emisija koje će na zabavan način predstaviti ovu oblast nauke, a to bi bio dodatni segment u popularizaciji iste.

„Sve ono što je direktno i indirektno vezano za elektrotehniku treba im predstaviti na prijemčiv način i sigurno bismo privukli neke nove, buduće inženjere“, uvjeren je on.

Elektrotehnički fakultet u Banjaluci tako otvara svoja vrata svima koji žele da upoznaju zanimljivu stranu ove naučne oblasti i nastavlja ulagati u nove generacije studenata, koji će sutra biti od velikog značaja za naše društvo.

SAMSUNG

Galaxy S8

SAMSUNG
Galaxy
S8 | S8+

Moj Mix VIP
1KM

OSLOBODI SVOJ TELEFON!

Oslobodi puni potencijal fantastičnih Samsung Galaxy S8 i S8+ uređaja! Jer Galaxy S8 i Galaxy S8+ vam donose zakrivljeni beskrajni ekran i revolucionarni dizajn bez okvira i oštih uglova, Dual Pixel kameru od 12MP koja će učiniti da vaše fotografije izgledaju kao uslikane profesionalnim aparatom, i prvi 10nm čipset u industriji, uz IP68 otpornost na vodu i prašinu, Always-on ekran i neizostavno brzo i bežično punjenje!

 imate prijatelje!

32GB

MOBILNOG
INTERNETA

U DOBROM DRUŠTVU

OZREN ĐURĐEVIĆ

HAWK-EYE IZ BANJALUKE

PIŠE: DEJAN TRNINIĆ

Kada bi se dodjeljivao pehar za teniske sudije, čast da ga visoko i ponosno podigne imao bi Ozren Đurđević iz Banjaluke. Ovaj magistar međunarodnih odnosa sudi najveće svjetske turnire već punih 15 godina i među najcjenjenijim je teniskim sudijama iz ovog dijela Evrope.

Đurđević se može pohvaliti time da je među rijetkim ljudima čije je „sokolovo oko“ pratilo udarce loptica najpoznatijih svjetskih teniseri i teniserki i na taj način je sudjelovao u najvažnijim mečevima u novijoj istoriji bijelog sporta. Njegov put do privilegovanog društva najboljih svjetskih sudija bio je dug i nimalo lagan, da bi se na kraju uloženi trud vratio kroz brojne pozive na najveće turnire širom svijeta.

Kako je tekao Vaš put do sudijske linije najvećih svjetskih turnira? Svaki početak je težak, a u ovoj profesiji posebno je teško dobiti priliku da se pokažete čak

i na nekom fjučersu, čelendžeru, a kamoli stići do velikih turnira i grend slemova. Čak i kada odlično obavljate svoj posao, ni to ne predstavlja garanciju da ćete nekad stići do Londona ili Njujorka. Većina onih koji se upuste u ovo dobije priliku da sudi seriju 250 i tu priča prestaje. Svoj prvi turnir sudio sam 2002. godine, da bi poziv na Wimbledon, najstariji i najprestižniji teniski turnir na svijetu, uslijedio nakon 12 godina.

Kome ste sve od najboljih tenisera sudili i postoji li meč koji posebno pamтите?

Svaki od njih bio je poseban na neki svoj način, a kad bih morao neke od njih da izdvojim, tu bih stavio dva rimska finala Novaka Đokovića sa Federerom i Nadalom, finale između Đokovića i Federera u Dubaiju, kao i noćno četvrtfinale US Open-a između Serene i Venus Vilijams na najvećem stadionu na svijetu.

Na kojim turnirima ste bili od početka godine, a šta je još u planu do kraja 2017? Godinu sam počeo suđenjem na ženskim turnirima Premijer serije u Dohi i Dubaiju iz kategorije Premijer 5, koji su, ne računajući grend slemove, među

najjačim ženskim turnirima na svijetu, nakon kojih je uslijedilo i učešće na muškom turniru u Dubaiju iz serije 500. U planu su i turniri za koje sam već dobio potvrde da se nalazim u selekciji sudija, a riječ je o Wimbledonu i Mastersima u Monte Karlu i Rimu. Ove godine najvjerojatnije ću dijeliti pravdu na dva turnira koja do sada nisam radio, u Madridu i Torontu, a uskoro ću saznati da li ću biti uvršten u selekcije za US Open, na kojem sam već sudio, pa smatram da nema razloga da tako ne bude i ove godine.

Postoji li uopšte turnir u svijetu na kojem niste bili i imate li možda „nedosanjani san“ koji biste željeli ostvariti? Završni Masters u Londonu, koji se održava na kraju svake sezone i okuplja na jednom mjestu osam najboljih

tenisera svijeta, bio je i ostao moj najveći cilj. Poziv na njega bila bi nagrada za sve do sada urađeno, a istovremeno i obaveza da svemu tome još ozbiljnije pristupim. Još je otvorena opcija i za završni WTA turnir u Singapuru, čime bih ispunio ono što sam zacrtao za 2017. godinu.

SUDIO VIŠE OD

200 MEČEVA

Gotovo da ne postoji niko sa liste 100 najboljih svjetskih tenisera i teniserki kojima Đurđević nije sudio, a samo najboljoj četvorci na svijetu, Đokoviću, Federeru, Nadalu i Sereni Vilijams sudio je više od 200 mečeva.

M:agazin, između ostalog, prati aktuelnosti iz svijeta tehnologije. Možete li iz Vašeg ugla analizirati upotrebu tehnologije u tenisu, koja je posebno zanimljiva u ovom sportu? Iz godine u godinu tehnika nezaustavljivo napreduje, čemu sam svjedočio u

~~~~~

POČETKOM 21. VIJEKA U SVIJET TENISA UŠLA JE MODERNA TEHNOLOGIJA POJAVOM „HAWK-EYE-A“, KOJI KOMPJUTERSKI PRATI PUTANJU LOPTICE I PRIKAŽUJE NJEN TRAG. IZ GODINE U GODINU TEHNIKA NEZAUSTAVLJIVO NAPREDUJE, A KOMPJUTERSKA PROVJERA SUDIJSKIH ODLUKA SADA JE GOTOVO NEPOGREŠIVA. DOK JE PRIJE SAMO DVIJE ILI TRI GODINE BILO NORMALNO ODSUPANJE I DO ŠEST MILIMETARA, DANAS ODSUPANJA NE PRELAZE JEDAN MILIMETAR.

~~~~~

Dubaju na početku ove godine. Kompjuterska provjera sudijskih odluka sada je gotovo nepogrešiva. Prije samo dvije do tri godine bilo je normalno da „čelendž“ odstupa i do šest milimetara, dok danas odstupanja ne prelaze jedan milimetar. Sve to pozitivno utiče na popularnost, ne samo ovog posla, nego i tenisa u cjelini.

Bijeli sport generalno važi za skup sport, kakvi su uslovi za treniranje i proboj tenisera sa ovih prostora među najbolje u svijetu? Tenis jeste skup sport, a djeca koja ga treniraju kod nas imaju najbolje uslove za napredak, bar što se tiče TK „Mladost“ iz Banjaluke. Kada dođe do prelaska djece iz mladih kategorija u starije, kada bi trebalo ozbiljnije da pristupe svom razvoju i napretku, potrebno je daleko više. Zbog toga se mnogi od njih odlučuju za odlazak u inostranstvo.

Da li domaće kompanije podržavaju teniske klubove i organizaciju turnira? Poznato mi je da je m:tel jedna od kompanija koja pomaže, ne samo TK „Mladost“, nego i organizaciju banjalučkog čelendžera, čime ta pomoć prevazilazi granice lokalnog. Uz podršku m:tel-a, turnir je iz godine u godinu sve bolji i ja se iskreno nadam da će i u narednim godinama ostati dio ATP kalendara. Lično ću, kao i do sada, dati sve od sebe da budem prisutan u Banjaluci i doprinesem organizaciji čelendžera.

HILJADU RIJEČI

BORISLAV BREZO

LJUBAV PREMA ANALOGNOJ FOTOGRAFIJI

PIŠE: VANJA STOKIĆ

Vodeći se time da malo detalja može prikazati bogatu priču, banjalučki fotograf Borislav Brezo (30) često se priklanja minimalizmu i korištenju analognih aparata.

Smatra da foto-albumi nisu prevaziđeni i da posebnu čar nosi razvijanje filmova, jer bavljenje analognom fotografijom predstavlja poseban izazov. Pored toga što vas razna iznenađenja očekuju prilikom razvijanja filma, tokom fotografisanja potrebno je imati stopostotni fokus, koncentraciju i strpljenje da se u objektivu „poslože“ neke stvari. Umjesto na memorijskim karticama i hard diskovima, svoje radove radije čuva u albumima i ramovima.

Fotografijom se bavi posljednjih desetak godina i ona mu je iskren hobi, zbog čega ga rijetko kada možete sresti bez aparata. Motive pronalazi svuda oko sebe, ne dopušta da ga neki prizori iznenade i zateknu bez opreme, pa je

aparat jedna od obaveznih stvari koje nosi sa sobom. Ističe da najsnažniji utisak na njega ostavljaju situacije i ljudi iz svakodnevnog života.

Ne vjeruje u foto-konkurse, dok u narednom periodu planira organizovati samostalnu izložbu, kako bi napravio presjek svog dosadašnjeg rada. Njegov posao ima dodirnih tačaka sa fotografijom, ali na potpuno drugačiji način. Između ostalih radnih zadataka, bavi se i web dizajnom, zbog čega snima korporacijske fotografije, a u slobodno vrijeme se posvećuje umjetnosti.

Prati dešavanja u svijetu fotografije, kako na domaćem tako i na svjetskom nivou, ali smatra da niko do sada nije uticao na njegove radove. Jedini uticaj ima trenutak u kome je fotografija nastala.

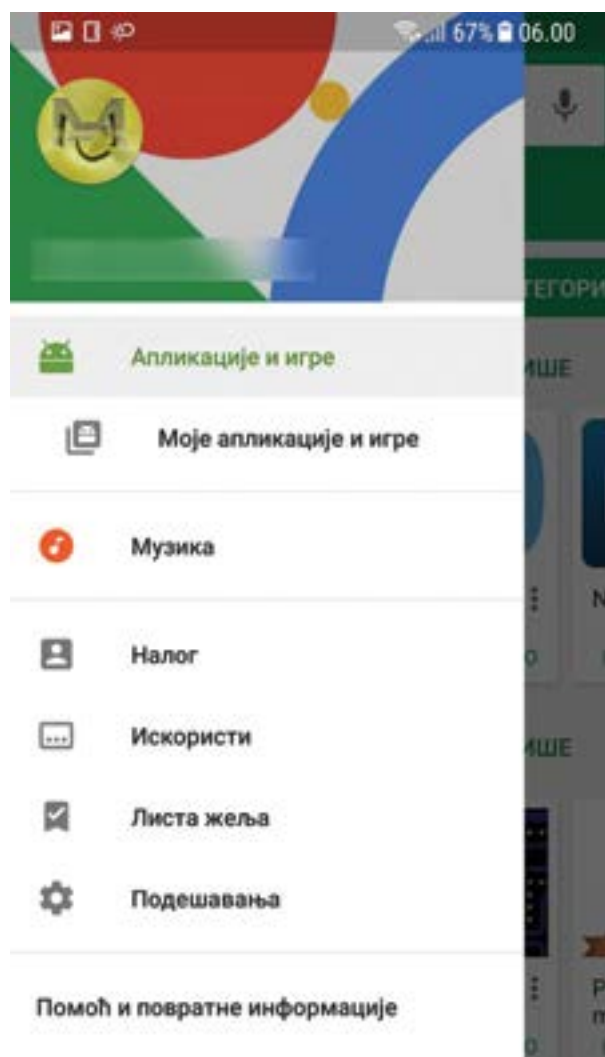
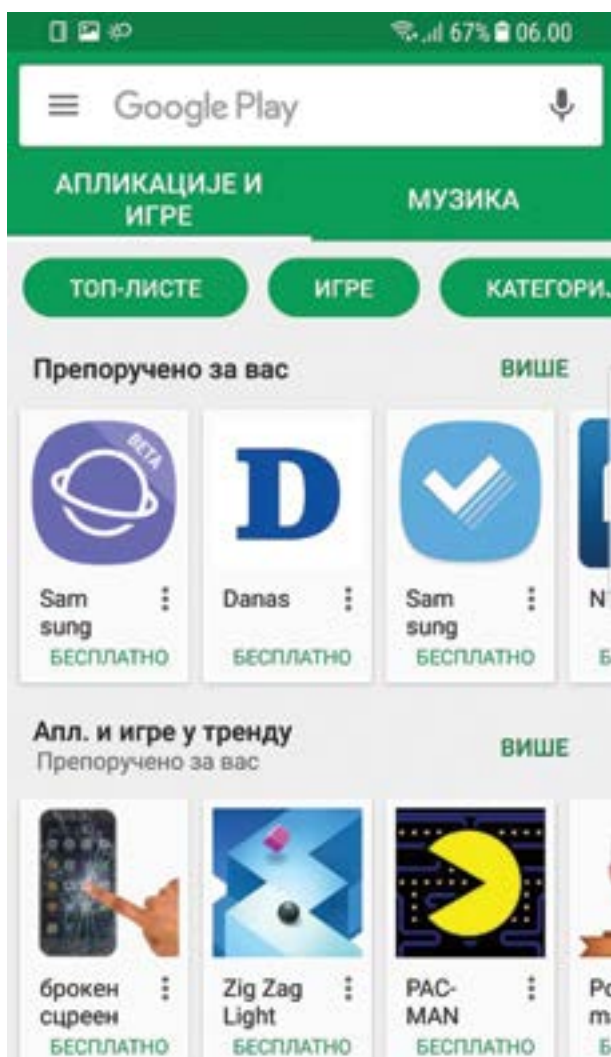
MONDO PIŠE

GOOGLE PLAY PRODAVNICA IMA NOVI IZGLED

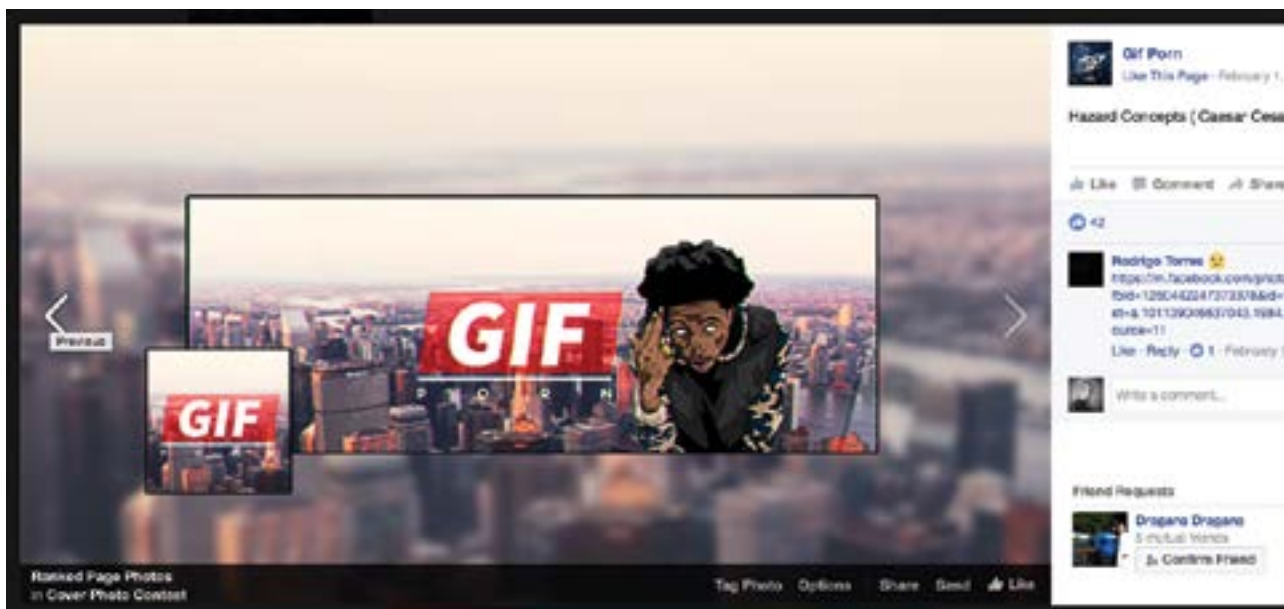
Jednostavnija kontrola Android aplikacija, veća preglednost i lakša pretraga čekaju vas u novoj verziji Google Play prodavnice, oznake v7.7.17.0-all.

Potpuno je promijenjen odjeljak „Moje aplikacije i igre“ u kojem su instalirane aplikacije i igre predstavljene u listi. Rubrika je sada preglednija i omogućava direktno pokretanje aplikacija i igara iz Play Store-a, a ažuriranje se pokreće na zahtjev.

Ukoliko vam nova prodavnica nije dostupna, potražite je u „Podešavanja“, pa klikom na verziju aplikacije Google Play ili sačekajte da se samostalno učita sa Google servera.

MIŠO SUBOTIĆ: GIF JE BUDUĆNOST INTERNET MARKETINGA

Facebook stranica Gif porn je jedan od rijetkih internet poduhvata sa naših prostora koji je postigao globalnu popularnost i srušio sve barijere.

Otvorena je 1. avgusta 2015, a njen idejni tvorac i vlasnik je Mišo Subotić, koji živi i radi u Banjaluci.

„Napravio sam Gif porn stranicu, jer sam procijenio da su gifovi sljedeća velika stvar na internetu, a posebno na Facebook-u. Vidio sam kod nekog od prijatelja da je jedan gif bio podijeljen preko 500 puta. Tražio sam stranicu na kojoj su postovani samo ovi formati i tad nije bilo nijedne. Tako je nastao Gif porn“, počinje Mišo razgovor za Mondo.

Danas ova stranica okuplja skoro tri miliona ljudi iz svih krajeva svijeta. Postovi na njoj dostižu vrtoglavo visoke brojeve korisnika, a sve to - bez „bustovanja“.

„Više sam para potrošio na igricu koju igram na telefonu, nego na promociju stranice“, kaže Mišo kroz osmijeh.

Na ovom projektu danas radi petnaestak ljudi iz različitih zemalja - iz Slovenije, Poljske, Češke, Italije, Velike Britanije i naravno iz BiH.

„Ekipu sam pronašao na Glich Art stranici, kojom sam jedno vrijeme bio fasciniran. Još nikog od tih ljudi nisam lično upoznao, ali ima vremena“, otkrio nam je Subotić i dodao:

„Stranica je nekoliko puta bila suspendovana od strane Facebook-a, uglavnom zbog autorskih prava, jer je poprilično teško, ponekad čak i nemoguće utvrditi porijeklo nekog gifa. Zato ohrabrujemo artiste koji nam šalju svoje radove da stave potpis.“

Osim ljudi koji gifove prave iz čiste zabave, postoji mnogo onih koji prave umjetnost u ovom formatu.

„Prednost gifa je u tome što je riječ o kratkom video-formatu koji daje potpunu informaciju u samo nekoliko sekundi, za razliku od videa, koji može da traje predugo, da smori čovjeka dok stigne do poente, kvalitet varira...“, smatra naš sagovornik, koji kaže da mu je ovaj projekat već četiri mjeseca primarni posao od kojeg sasvim lijepo živi.

Zarada je, kaže, mogla da bude mnogo veća da nije riječ o dugoročnom projektu.

„Odlučio sam da gradim zajednicu, a ne da ljudima koji nas prate plasiramo plaćene gluposti. Kod nas na stranici ima mjesta samo za dobar sadržaj. Smatram da dijeljenjem svakakvih spamova, glupih reklama i sličnog sadržaja gubimo povjerenje, i nema para za koje bismo to radili. Sa druge strane, ako imate dobar gif, koji je dio kvalitetne kampanje - onda može i džaba. Dakle, nije mi novac sad prioritet, nego kvalitet“, ističe Subotić.

Mišo kaže da je izuzetno srećan zato što ima priliku da se bavi nečim što voli.

„Mislim da trenutno imam najbolji posao na svijetu i zaista uživam u ovome što radim. Ipak, ovo je samo početak, samo vizitkarta za buduće poslove,

projekte. Jedan od primarnih ciljeva mi je da promovišem rad mladih umjetnika, a ono na čemu radimo trenutno je prilagođavanje sadržaja za Instagram. Osim toga, planiramo i live stream platformu za Evropu i Ameriku, jer mislim da je to sljedeća velika stvar koja će prodrmati internet i promijeniti način na koji koristimo mreže“, otkrio nam je.

„Odabrao sam Estoniju, jer ima odlične uslove za slične poduhvate, birokratija je minimalna i bukvalno sve možete da obavite pomoću telefona. Inače, glavni grad Bugarske je takođe sjajno mjesto za ovaj posao, jer ima odličan eko-sistem za startup-e“, dodaje.

Posao ga je odveo u različite države, a jedna od stvari koje je shvatio, a koju svi manje-više znamo je da Balkan kaska za ostatkom razvijenog svijeta bar desetak godina.

„Oдавде, sa Balkana, uopšte ne možete da steknete jasnu sliku ni o poslovanju koje se odvija drugdje, ni o aktuelnim trendovima niti o perspektivama koje postoje. Pogled na stvari vam se bitno promijeni kad se susretete sa još tridesetak ljudi koji imaju slične planove i ideje poput vas, svako sa različitim znanjem i iskustvom. Osim toga, mi smo ovdje, izgleda, alergični na trendove pa dok nešto prihvatimo, to prođe, izbljedi“, primjećuje naš sagovornik.

Miši želimo da sve planove realizuje bez greške, a vama preporučujemo da, ako niste do sada, lajkujete Gif porn - Facebook će postati mnogo veselije mjesto.

„CENER“

Naš sagovornik kaže da jedva čeka da ugrabi malo slobodnog vremena i posveti se projektu koji odavno planira – stranici koja će se zvati „Cener“ i na kojoj će biti nuđeni sva roba i usluge koji se mogu kupiti za deset KM.

Subotić kaže da već uveliko radi na osnivanju marketinške agencije, čije će sjedište biti najvjerovatnije u Estoniji.

11 WHATSAPP TRIKOVA KOJE MORATE ZNATI

Evo ih, detaljno objašnjenih 11 WhatsApp funkcija koje možete odmah početi da koristite!

WhatsApp je jedna od omiljenih aplikacija za brzu razmjenu poruka i multimedija, odnedavno i za razgovore preko mobilne ili Wi-Fi veze. U našoj anketi, u kojoj smo vas pitali koju IM aplikaciju koristite (Instant Messaging),

MONDO PIŠE

WhatsApp i Viber ste izabrali kao najpopularnije, dok su Messenger i Skype bili vrlo blizu.

S tim u vezi donosimo vam 11 trikova koje bi trebalo da znate o jednoj od svojih omiljenih aplikacija. U videu ćete vidjeti kako to da koristite, a na linkovima ćete pronaći detalje o opcijama, o kojima smo već pisali.

1. Formatiranje teksta

Možete da koristite ITALIC, BOLD i PRECRTAN način pisanja, kako biste istakli dijelove poruke koji su vam posebno važni.

2. Dodajte poruke u omiljene

Ako je neka poruka posebno važna, istaknite to dodjeljivanjem zvjezdice. Nakon što poruci dodate zvjezdicu, ona će se pojaviti u folderu „Omiljene poruke“, gdje ćete moći uvijek lako da je nađete, a omogućena je i pretraga omiljenih poruka.

3. Pratite statistiku i potrošnju

U opciji „Podešavanja“ za kontakt (Android) možete pogledati šta ste sve razmijenili s tim kontaktom. Ako koristite iOS, dostupna vam je i detaljna statistika o tome koliko ste podataka razmijenili, za koju sliku, video ili internet vezu.

4. Pogledajte detalje za svaku poruku

Kada je poruka isporučena, kada je pogledana i zašto nije isporučena, saznaćete u podešavanjima svake poruke, pa

klikom na „i“ oznaku, nakon što ste poruku držali neko vrijeme pritisnutom.

5. Isključite obavještenja

Napravite pauzu od obavještenja WhatsApp aplikacije. Zgodna opcija za grupni čet posebno...

6. „Last Seen“ status isključen

Da li ste znali da možete da ga isključite? Naravno da možete!

7. Isključite izvještaj o pročitanoj poruci

Može i to da se isključi, naravno!

8. Isključite automatsko snimanje multimedije

Ako je problem sa memorijom telefona, ovo je zgodna opcija.

9. Koristite WhatsApp i na kompjuteru

Nećete imati na raspolaganju baš sve opcije, ali ćete se lako navići na PC WhatsApp interfejs, sigurni smo u to!

10. Promijenite način obavještenja

Vaš telefon, vaš WhatsApp, neka i melodije i obavještenja budu vaš izbor!

11. Sačuvajte poruke i multimediju zauvijek

Napravite rezervne kopije svojih WhatsApp poruka, uključujući razmijenjene multimedijalne fajlove.

U ROMINGU

P A R I Z

PIŠE: SANDRA STANIĆ

Jedno proljeće i Svjetski dan poezije dočekala sam u Parizu. „U Parizu, na Zemlji koja se u zvijezde računa.“ Ne jedno, nego baš ovo, godine 2017.

Opravdano je ovaj grad bio i ostao jedna od tri prve svjetske destinacije po broju posjetilaca i sinonim je za umjetnost, ljubav, modu, svjetlost... U njemu su živjeli ili u njega dolazili po nadahnuće mnogi francuski, ali i svjetski umjetnici, pa tako nije mali broj ni naših koji su u Parizu nalazili inspiraciju za svoja djela. Ovo je grad u koji je zaljubljen najveći broj ljudi, o kojem sanjaju i kome se vraćaju.

U jednom pariskom potkrovlju, u 15. arondismanu, do kojeg vode kružne drvene stepenice koje škripe od istorije, provela sam deset martovskih dana. Iz ovog dijela Pariza vidi se trećina Ajfelovog tornja, što je slika koja, naročito noću, kada se kula pretvara u svjetlosni znak grada, boravak u gradu čini zauvijek utisnutim u sjećanje.

Sa platoa Trokadero je najljepši pogled na Ajfelov toranj. Između platoa i tornja teče Sena, rijeka kojom se možete voziti brodom i doživjeti Pariz iz drugačije perspektive. Sasvim sigurno, jedna od perspektiva od koje zastaje dah je i ona sa vrha Ajfela, sa koga se vidi cijeli grad. Nešto je posebno u pariskim krovovima, ulicama i trgovima, kao i aveniji Jelisejska polja, koja je, poput Ajfela, još jedan znak Pariza. Ova avenija spaja (ili razdvaja, u zavisnosti od doživljaja posmatrača), u dužini od skoro dva kilometra, Trijumfalnu kapiju, na tzv. Trgu zvijezde (ili Trg Šarla de Gola), i veliki točak, na Trgu Konkord.

Jedan dan u Parizu treba sačuvati za Monmartr. Za ulice ovog dijela grada te uzvišenja sa kojeg puca zadivljujući pogled na grad, opisan u mnogim djelima poznatih pisaca. To je najviši dio grada, sa crkvom Sakr ker (bazilika Svetog srca) u središtu, i jedno je od najposjećenijih mjesta u Parizu. Uzvišenje je poznato i kao boemsko brdo, centar umjetničkog života Pariza, mjesto na kojem su živjeli i stvarali najveći svjetski slikari, a i danas ćete na ovim ulicama pronaći umjetnike koji stvaraju svoja djela pred očima mnogobrojnih posjetilaca, turista i šetača. Od srca predlažem da se odluta nešto dalje od uzvišenja, gdje će vas neobične ulice odvesti na još neobičnije trgovce i raskrsnice, do malih bistroa sa nekoliko stolova izbačenih na trotoar, gdje možete popiti odlično francusko vino ili „un café crème“ i osjećati se kao u pjesmi ili nekom francuskom filmu.

Ako se brzo snađete u mreži metroa i pariskog RER-a, te kupite sedmičnu ili mjesečnu kartu za sve prevoze i sve gradske destinacije (za koji vam treba i vaša fotografija), neće vam biti teško da se za tren oka nađete u sasvim drugom dijelu grada, tražeći ono što vas zanima. Mene su zanimala mjesta iz pjesama Prevera, kuće u kojima su živjeli najveći francuski pisci, poput Balzaka i Viktora Igoa, a naročito Bogorodična crkva, ili katedrala Notr Dam, sagrađena na malom ostrvu na Seni, u srcu grada. Ujedno, ovaj dio grada sam ipak najmotivnije doživjela. Ne samo zbog priče o zvonaru ove crkve iz Igoovog romana, nego zbog atmosfere u samoj katedrali, Sene koja grli ovo ostrvce, ali i ulica i zgrada koje se nalaze u vidokrugu. Sasvim slučajno, u Notr Dam sam stigla tačno u podne i imala sam privilegiju i sreću da prisustvujem crkvenom podnevnom obredu, da čujem orgulje i vidim život ove mračne ljepotice građene u gotskom stilu, jedna ja, jedno popodne, jedne godine 21. vijeka. Nakon katedrale zaputila sam se odmah u potragu za kućom u kojoj je živio Viktor Igo, a koja se nalazi na Plas de Vož, do koje ćete lako doći metroom, iz kojeg ćete izaći na stanici Bastij. U Parizu je snalaženje po ulicama malo teže nego u ostalim evropskim gradovima, jer ćete naziv ulice naći isključivo na njenom početku, nakon

koga slijede samo brojevi. Ako ste, pak, od onih koji vole pitati za pravac, a ne govorite francuski jezik, ni to vam neće biti lak zadatak ovdje. Naime, Francuzi veoma nerado govore engleski jezik, a ako ga uopšte znaju i žele govoriti, teško ćete raspoznati riječi, budući da će snažan francuski akcent i neobično „r“ učiniti njihov engleski skoro pa nerazumljivim. Zbog svega navedenog, kružila sam oko Bastij nekoliko puta, dok napokon nisam smislila zgodnu ideju kako ipak pronaći željenu destinaciju. Moj recept za snalaženje otkriven je nakon što je jedan od prolaznika potvrdno klimnuo glavom na moje pitanje govori li engleski, te poslije toga mrtav-hladan i dalje pričao na francuskom. Međutim, rukama je sve vrijeme pokazivao pravac, pa sam tako došla do sjajne ideje: zaustaviti prolaznika, podmetnuti mu mapu pod nos i slijegati ramenima do besvijesti. On će ti svakako pričati na francuskom, ali će bar nesvjesno pokazivati pravac rukama, pa ćeš tako stići do prve raskrsnice, gdje ćeš ponovo uhvatiti nekog da ti rukama „objasni“ kuda dalje. Tako nekako sam nabasala i na kuću Viktora Igoa. Zaučena je i ne baš označena, ali zahvaljujući jeziku pokreta, imala sam priliku biti gost ovog velikog pisca, ili bar gost njegove kuće i njegovih ličnih stvari ostavljenih svima koji ih žele vidjeti.

Jednako kako sam uspjela pronaći „Maison de Hugo“, svratila sam i do Balzakove kuće, koju ćete naći ako izađete na metro stanici Pasi. U kuću se dolazi tako što se iz ulice Renuar siđe niz stepenice koje vode do vrta, iz kojeg se kroz plava kućna vrata sa malim predulazom ulazi u prostorije prepune njegovih ličnih stvari, originalnih izdanja njegovih knjiga, rukopisa...

U Parizu sam upoznala i jednog vremešnog profesora francuskog, koji strancima drži časove tog jezika u jednoj prestižnoj školi. Ispričao mi je priču (hvala Bogu, na odličnom engleskom) o njegovom boravku u nekadašnjoj Jugoslaviji, miliciji koja ga je uhapsila zbog boravka na nekom ostrvu pokraj Dubrovnika, koje je bilo zabranjeno za turiste, a meni se sve činilo da je zapravo razlog bio to što su on i, kako kaže, njegova tadašnja djevojka bili prilično nagi i prilično mladi... Dalje sam sama naslutila, a i vama prepuštam na volju da mu vjerujete na riječ ili ne. Na moje pitanje gdje bih mogla da nađem kuće poznatih pisaca u Parizu, odgovorio je: „Oh, pa to je bar lako. Na Per Lašezu!“ Per Lašez je groblje, na kojem su sahranjeni

VRT

Hiljade i hiljade godina

Ne bi bilo dovoljno

Da se opiše

Onaj tren vječnosti

Kada si me poljubila

Kada sam te poljubio

Jednog zimskog praskozorja

U Parku Monsuri u Parizu

U Parizu

Na Zemlji

Na Zemlji koja se u zvijezde računa.

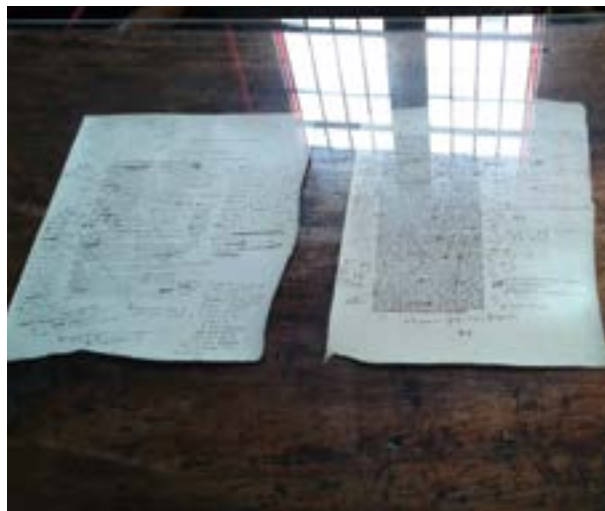
Žak Prever

Kuća Viktora Igoua

mnoگی poznati svjetski, ne samo umjetnici i književnici, nego i naučnici, političari... Tamo su sahranjeni Džim Morison, ali i Šopen, Paster, Molijer, Edit Pjaf i mnogi drugi. Odmah nakon zgodne priče o Dubrovniku, groblju i miliciji, profesor mi je predložio da svakako pronađem Café de Flore, na Bulevaru Sen Žermen. Da, u tom kafeu su se okupljali pisci. Žan Pol Sartr i Simon de Bovoar, Café de Flore su vidjeli kao svoj drugi dom. Čak je i Ernest Hemingvej iz Amerike doputovao da upozna čari ovog mjesta, koje je vrvjelo umjetničkim svijetom i to ne samo iz sfere književnosti. Doživljaj ispijanja čaja u bašti ovog pariskog kafea i udisanje atmosfere nekih prošlih vijekova, upotpunila je grupa nasmijanih Japanaca sa foto-aparatima, koji su silno željeli da imaju fotografije sa dvije „tipične Parižanke“ u Café de Flore-u (a to je trebalo da budemo moja prijateljica i ja), te smo se i fotografisale nekoliko stotina puta, glumeći stanovnice ovog grada, s idejom da im nikako ne upropastimo doživljaj.

Iako je ovaj grad i sam jedan veliki muzej, nisam mogla da odem, a da ne upoznam najmističniji osmijeh istorije. Mona Liza. Luvr. Slika je dimenzijama mnogo manja nego što sam zamišljala, a njen osmijeh mi se u tom momentu učinio najmanje mističan, više ironičan, što sam povezala sa gomilom ljudi koji su hrupili prema mjestu na kojem je izložena, sa svojim foto-aparatima, telefonima, kamerama... Ja sam stajala samo s „jednim

Balzakov rukopis

aparatom“ pred njom, svojim srcem, želeći zabilježiti emociju koju sam jedino htjela ponijeti iz muzeja. Možda neki drugi put. Možda.

I dok sam kupovala svjež baget posljednjeg dana mog boravka u Parizu, prebrajala sam sve one ulice u kojima sam se izgubila u ovom gradu, pa mi se na tren učinilo da su one bile i njegovi najljepši dijelovi. Skoknula sam i do kanala St. Marten, nedjeljom, kada je prepun mladih koji sjede na obalama i uživaju u slobodnom danu. Upoznala sam i tzv. novi Pariz, La Defons, novi i moderan dio grada, kao poslovni dio prijestonice Francuske. Naravno, i do Pigala sam svratila dvaput. Prvi put zbog Mullen ruža i obavezne slike sa crvenom vjetrenjačom, a drugi put zbog ljubaznih Iraca i Ginisa, a najviše zbog čašice razgovora na engleskom koji možeš da razumiješ, pa onda i na srpskom (nakon što se ispostavilo da je polovina zaposlenih u tom pabu iz Srbije).

Na kraju, nisam ja bila turista u Parizu, niti sam se tako osjećala. Bila sam stanovnik Pariza, nekoliko martovskih dana, u malom potkrovlju u 15. arondismanu, „na Zemlji koja se u zvijezde računa“.

P.S. Ako ikada odlučite potražiti park Monsuri, iz Preverove pjesme s početka ovog teksta, a meni jedne od omiljenih pjesama uopšte, ne činite to sami i ne činite to dan nakon što ste stigli u Pariz, ne raspitavši se o kraju u kojem se ovaj park nalazi. Ukratko, ta vožnja podzemnom i ta šetnja parkom nisu bile moja najpametnija odluka. Iako se ništa, ali zaista ništa loše nije desilo, ipak ovo nije baš najpopularniji kraj Pariza za turistički obilazak, ne za zbunjenog turistu, ne za samu ženu. Ako me razumijete...

TALENTI

BANJALUČKI GIMNAZIJALCI

U ULOZI MLADIH PREDUZETNIKA

RAZGOVARALA: NATAŠA ŠKRBIĆ

Članovi Multimedijalne sekcije banjalučke Gimnazije, koji su ujedno i đaci informatičkog smjera ove škole, osmislili su vrhunske aplikacije kojima su se predstavili i pobijedili na Međunarodnom festivalu inovacija, znanja i stvaralaštva „Tesla fest“, koji je održan u Novom Sadu, u oktobru 2016. godine.

Članovi Multimedijalne sekcije banjalučke Gimnazije, koji su ujedno i đaci informatičkog smjera ove škole, osmislili su vrhunske aplikacije kojima su se predstavili i pobijedili na Međunarodnom festivalu inovacija, znanja i stvaralaštva „Tesla fest“, koji je održan u Novom Sadu, u oktobru 2016. godine.

Banjaluka na njih može da bude i te kako ponosna, jer oni nisu samo nadareni programeri, već i vrijedni đaci, inovatori i skromni momci, koji su veoma željni znanja.

Ovi đaci osmislili su inovativne aplikacije, na kojima su vrijedno radili tokom kampa mladih programera „Pitam da“, čiji osnivač je Udruženje za njegovanje tradicije Gimnazije „Gaudeamus“. Kamp je trajao nekoliko sedmica u prostorijama Gimnazije, gdje su se đaci okupljali svake subote i zajedno sa svojim profesorom i mentorom učili osnovne programske jezike, tehnike web dizajna, te sticali mnoge druge vještine iz oblasti IT-a i menadžmenta.

„Kamp je jedno sjajno iskustvo i preporučujem svim zainteresovanima da mu se priključe, jer će definitivno naučiti mnogo toga. Začeće naših aplikacija, kao i svih uspjeha koje smo postigli, desilo se upravo na ovom kampu“, izjavio je Stefan Todorović, jedan od dobitnika zlatne medalje u Novom Sadu.

Jedna od aplikacija koje su osvojile prvo mjesto na „Tesla festu“ je foto-aplikacija koja nosi naziv Lena.exe. Pomenuta platforma je jednostavna verzija popularnih programa za foto-manipulaciju, koja ima dovoljno opcija za vrhunsko uređenje fotografija, uključujući pretvaranje fotografija u crno-bijeli format i negativ. Ovaj foto-editor osmislio je tim koji se sastoji od pet vrijednih đaka.

„Lena.exe aplikacija je izvedba jednostavnog Photoshop-a. Dotadašnji Photoshop-ovi bili su ogromnog formata te su zauzimali mnogo memorije na računaru. Takođe, bili su previše komplikovani. Mi smo došli na ideju da osmislimo aplikaciju koja je znatno jednostavnija, a ne zauzima puno memorijskog prostora“, rekao je Stefan.

Sve aplikacije koje su osmislili banjalučki gimnazijalci imaju različite tematike i funkcije. Tako je jedna od njih danas vrhunska matematička platforma, koja se već koristi u nastavi.

„Ideju za kreiranje ove aplikacije dobili smo na časovima matematike, kada smo obrađivali gradivo funkcija i grafova. Dešavalo se da tokom časa profesor mora da

BANJALUČKI GIMNAZIJALCI ZAUZELI SU PRVO MJESTO NA MEĐUNARODNOM FESTIVALU INOVACIJA, ZNANJA I STVARALAŠTVA „TESLA FEST“, KOJI JE ODRŽAN U NOVOM SADU.

Zahvaljujući mladim programerima, Gimnazija je prošle godine ponovo bila opšti pobjednik takmičenja „Inost“.

nacrta mnogo funkcija i grafova, te đaci ne stižu da zapišu i zapamte većinu njih. Upravo zbog toga smo se odlučili da napravimo aplikaciju koja će biti interaktivna, te će u realnom vremenu da iscrtava grafove, na osnovu pomjeranja funkcija i parametara“, objašnjava Ognjen Stefanović, developer aplikacije Grafoplot.

I Ognjen napominje da su slične aplikacije postojale i prije, ali su veoma teške i komplikovane za pokretanje i korištenje. Grafoplot može svako da pokrene na svom računaru, tabletu ili telefonu, i da ga koristi odmah na časovima matematike.

Veoma je važno napomenuti upravo to da su, pored dobijanja zlatnih medalja, aplikacije prešle i u praktičnu primjenu. Naime, pomenuti matematički softver sada koriste i profesori banjalučke Gimnazije na svojim časovima.

Takođe, profesori sa Elektrotehničkog fakulteta u Novom Sadu isprobali su Grafoplot te su i oni utvrdili da aplikacija odlično funkcioniše, čak i pri obrađivanju fakultetskog gradiva iz oblasti funkcija i grafikona.

Đaci posebnu zahvalnost iskazuju profesoru informatike Željku Grbiću i mentoru Aleksandru Kelečeviću, studentu Elektrotehničkog fakulteta u Banjaluci, bez kojih, kako kažu, njihov uspjeh ne bi bio moguć.

Banjalučki gimnazijalci navikli su na medalje, jer su i prije „Tesla festa“ osvajali nagrade, uključujući i pobjedu na Banjalučkom „Inostu“ 2016. godine. Na ovom događaju Gimnazija je bila opšti pobjednik takmičenja.

„Ova pobjeda je izuzetno važna, kako za nas, tako i za Gimnaziju, jer nakon mnogo godina naša škola je proglašena za najboljeg učesnika. Veoma smo ponosni što smo uspjeli Gimnaziju da vratimo na prvo mjesto“, rekao je Stefan, član tima Lena.exe.

Ova priznanja samo su početak uspješne karijere mladih programera, koji planiraju da idu korak dalje putem na kojem su već napravili velike korake, te da nastave svoje školovanje na nekim od IT fakulteta.

Oni su pozvali sve mlade zaljubljenike u informatiku da i sami iskoriste prilike za usavršavanje i sticanje novih vještina. Njihovi školski drugari već su dobili podršku u tome, kroz donaciju novih računara, koje je krajem 2016. godine kompanija m:tel uručila banjalučkoj Gimnaziji, kako bi i u budućnosti iz njenih informatičkih kabineta izlazili „zlatni“ programeri i dizajneri.

Stefanovu i Ognjenovu skromnost i želju za znanjem nije teško primijetiti. Isto tako, njihovi uspjesi očit su dokaz da se vrijednim radom, stalnim učenjem i kvalitetnom podrškom može postići i stvoriti mnogo toga.

INTERVJU MOBILNIM

GLUMAČKA CENTRIFUGA

SLAĐANA ZRNIĆ, NATAŠA IVANČEVIĆ,
BELINDA BOŽIČKOVIĆ

RAZGOVARALA: VANJA STOKIĆ

Predstava „Malo blago“ specijalno je izvedena 11. marta u Gradskom pozorištu „Jazavac“, kao poklon kompanije m:tel za Međunarodni dan žena.

Predstavu čine tri ženske priče, a glumice Slađana Zrnić, Nataša Ivančević i Belinda Božičković ističu da im je najveći kompliment stigao od jednog posjetioca, koji je rekao da je prvi put gledajući neku predstavu bio potpuno na strani žene. Takođe, publika im je prilikom jednog od izvođenja rekla da su muški likovi u predstavi fantastični, što znači da su se uspjeli tokom izvođenja saživjeti s njima i osjetiti čak i ono što se fizički ne pojavljuje na sceni.

„Ovo izvođenje predstave bilo je specifično po tome što je kompanija m:tel svojim korisnicima poklonila karte, što je zaista veliki plus za glumce. Velika je stvar kada jedna takva firma promoviše pozorište. Predložila bih i ostalima

da se ugledaju na ovaj primjer“, kazala je glumica Slađana Zrnić na početku našeg razgovora.

Zanimljivo je da na predstavi rade samo žene, od režije i scenografije pa do glume. Postoje li u pozorištu podjele na muške i ženske poslove? *Nataša Ivančević:* Postoje, ali u smislu da smo mi vrednije, jer dobijamo manje predstava za igranje. Jednostavno, u svjetskoj i našoj dramaturgiji ima mnogo manje ženskih likova nego muških.

Slađana Zrnić: Postoji vrlo logično objašnjenje, glumice imaju manje uloga i manje igraju, zbog čega daleko više rade kada dođu do uloge. Tako je u Holivudu, tako je i kod nas. Onda se pojavi jedna irska spisateljica Elen Marfi, koja napiše komad za tri žene, koje pokrivaju i sve muške likove. Tu je i rediteljka Slađana Kilibarda, koja je pronašla komad i predložila ga Ljubiši Savanoviću, a on ga je adaptirao i lokalizovao. Naše je bilo da to pročitamo i da nam se dopadne, onda smo ga zgrabile i ne puštamo, kao pravo blago.

Za ovu predstavu ste rekli da se na njoj ili potvrdi ili postaneš glumac. Koliko ima takvih uloga u karijeri jednog glumca? *Belinda Božičković:*

Ja sam ih imala malo. Nakon završene akademije veoma malo sam igrala i imala sam sreću da dobijem ovu ulogu, da se nađem u ekipi sa profesionalcima koji su imali strpljenja za mene. Rad na ovoj predstavi je velika čast i veliko iskustvo, nisam očekivala toliku podršku i strpljenje koje su imale za mene.

Nataša Ivančević: Stvarno sam imala priliku da se okušam u svim mogućim žanrovima - tragediji, drami, komediji, kabareu... Ali ovo je sigurno jedan od najtežih pozorišnih žanrova, on je veliki izazov za glumca. Ništa teže u životu nisam igrala.

Slađana Zrnić: Ali ni ništa ljepše! Specifično je da predstava liči na stand up i partner ti nije drugi glumac već publika. Mi u našoj literaturi nemamo takvih uloga i poprilično smo se uplašile ovog zadatka. Tokom predstave imamo nekoliko trenutaka kada se nas tri pogledamo, kada se desi sudar očiju, toliko smo srećne, od samog pogleda prikupimo snagu za nastavak. U mojoj karijeri ova predstava je prekretnica, jer sam se zbog nje oslobodila nekih strahova.

Veš-mašine su neizostavan dio predstave. Šta veš-mašina jednog glumca treba i mora da opere tokom svog života? *Slađana Zrnić:* Život jednog glumca nije ono što vidite u Holivudu, to nisu realni životni uslovi. Glumac je ljudsko biće, sa svim manama i

vrlinama, sa određenim (ne)vaspitanjem. Mi smo obični ljudi koji teže ka umjetnosti i naš poziv je jedna vrsta zanata. Neka se publika samo zamisli kako je kada svako drugo ili treće veće izlaziš pred 300 ljudi, i onda prosipaš sebe pred svima njima. Mislim da je to jedna centrifuga koja vas iscijedi, ali veš miriše nakon toga i dobro je osušen. Svakim igranjem predstave postaneš drugačiji čovjek. Malo se ispereš, ali naiđe dobar omekšivač koji ti vrati boje.

U Banjaluci djeluje pet pozorišta, ima li svako od njih svoje mjesto i publiku? Postoje li predrasude prema alternativnim pozorištima? *Slađana Zrnić:* Mislim da nam nedostaje još pet pozorišta, ali profilisanih. Imate nacionalno pozorište, koje radi lektire, velike klasike i eksperimente, ima mnogo jaču produkciju i zadatak da bude edukativno. Gradsko pozorište je bulevar - radosno, veselo, igra komedije. Nevid teatar je alternativno pozorište koje traje već 15 godina sa minimalnim sredstvima. Tu je Studentsko pozorište, gdje se studenti žele oprobati i raditi na sebi. DIS radi sa djecom... To je malo, trebaju nam još dva nacionalna teatra, još dvije bulevarske scene, opera, balet, filharmonija... Nama toliko toga treba.

Vrijeme je publiku zavuklo u kuće i pred televizore, ono je takvo da je lakše ostati kod kuće. Publika mora da se animira, da se natjera da ide u pozorište. Karta je 6 KM, što je najjeftinija karta igdje. Četiri karte su 24 KM, što je jedna tura pića u lokal. Daj, okreni turu!

Belinda, zanimljivo je da se Vi bavite režijom i glumom. Šta vidite kao svoj primarni poziv? *Belinda Božičković:* Kažu mi da ću morati da se odlučim za jedno, ali ne mogu to da razdvojim. Ja volim pozorište. Kad kročim ovdje, srećna sam što sam tu, a šta ću raditi, nije mnogo bitno. Volim da igram i da režiram, dok u režiji osjetim veću slobodu da realizujem neku svoju ideju, ono što mene lično okupira. Kada ste glumac, uzimate režiserovu ideju i dajete joj svoj pečat, ali je ne vodite vi. Kao reditelj imate slobodu

da iznesete svoj stav zajedno sa ekipom.

Ovo je Vaša prva velika uloga u karijeri i kritike su više nego pozitivne. Kako ocjenjujete svoje izvođenje, jeste li zadovoljni? *Belinda Božičković:* Uloga je takva da se na njoj stalno mora raditi. Zadovoljna sam, ali ne mogu reći da je to moj maksimum. Osjetim momente kada uopšte ne razumijem šta ja tu radim. Sigurna sam da smo napravili dobru stvar i razložili ko šta radi, ali je potrebno vrijeme da se sve to posloži u mojoj glavi.

„MALO BLAGO“ AFIRMIŠE PORODIČNE VRIJEDNOSTI

Slađana Zrnić: „Malo blago“ je jedan lijep fenomen zbog sadržaja predstave. To je komedija koja ima veoma lijepe životne elemente, tople i empatične. Mislim da je to vrijednost predstave i teksta. Danas je rijetkost da odemo u pozorište, nasmijemo se, možda malo zaplačemo, ali smo nakon nje apsolutno ispunjeni.

Nataša Ivančević: Predstava afirmiše lijepa osjećanja i porodicu. Ona je izuzetno duhovit, ali kada se sve podvuče, ostaje porodica i taj lijepi osjećaj među ljudima.

DigiArt

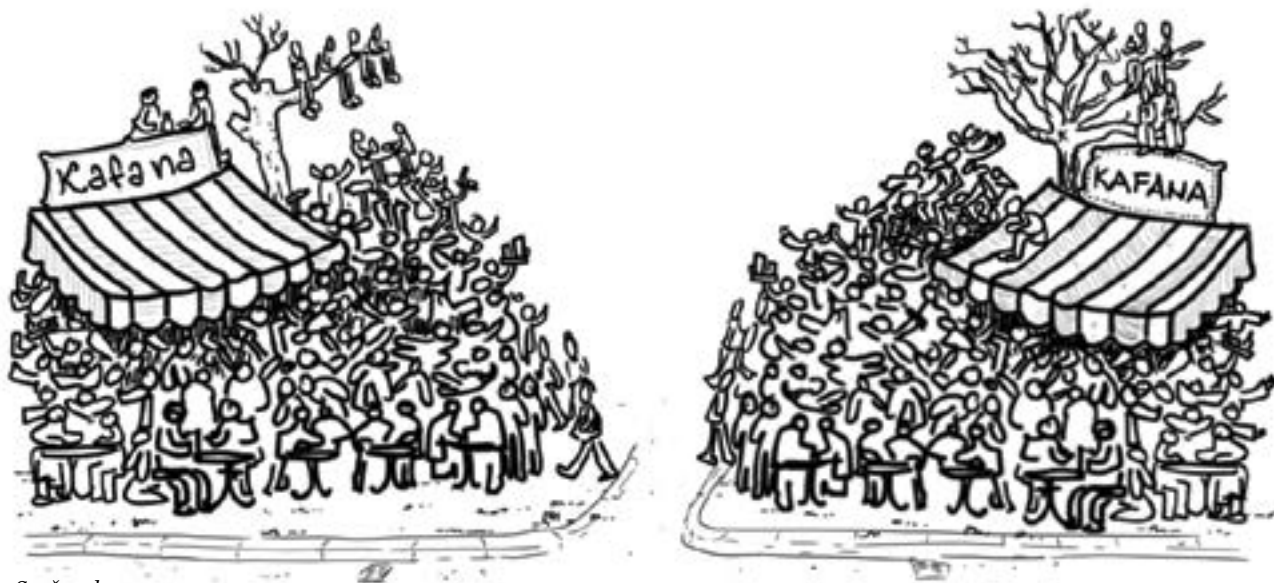

NINOSLAV KOVAČEVIĆ

SAVREMENA UMJETNOST INSPIRISANA DRUŠTVOM

PIŠE: FILIP GRUMIĆ

Ninoslav Kovačević, vizuelni umjetnik, rođen je 1988. godine u Sanskom Mostu. Diplomirao je na Akademiji umjetnosti u Banjaluci 2011. godine, na smjeru grafika, gdje je završio i master studije. Do sada je veliki broj svojih radova predstavio na izložbama u zemlji i inostranstvu, a nagrađivan je u nekoliko navrata. Trenutno živi i radi u Banjaluci.

1. Sunčan dan

Muke mladog Banjalučanina biti fotograf ili DJ

2. Muke mladog
Banjalučanina

Na putu do publike mnogo mu je pomogla Facebook stranica „Ilustracije - Ninoslav Kovačević“, gdje redovno objavljuje svoje radove koji su inspirisani svim segmentima društva. Bazirao se isključivo na preispitivanje uvjerenja, formu mišljenja te mentalitet i kolektivnu svijest društva.

Svoja umjetnička djela predstavlja u formi crteža, slika, ilustracija, instalacija i video-performansa. Radove inspirisane društvom u kojem živimo predstavlja na duhovit način. Kako kaže, nije mu cilj da nekoga uvrijedi, ali takav način stvaranja dopušta potpunu kreativnost.

Sa svojim kolegama pokrenuo je „Apartman“, projekat za popularizaciju savremene umjetnosti i predstavljanje

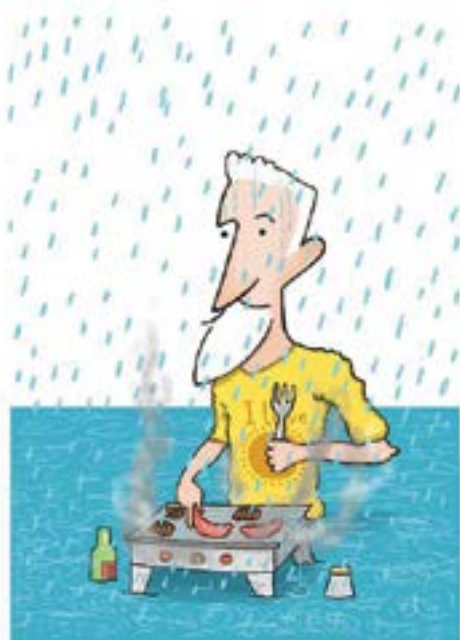
mladih umjetnika. Izložbe organizuju u stanovima, halama i na drugim neobičnim lokacijama, a ovakav način promovisanja njihove umjetnosti naišao je na veliku podršku sugrađana.

Učestvovao je na takmičenju mladih umjetnika TREba, dobitnik je nagrade Transparency International B&H i Muzeja savremene umjetnosti RS. Mlad, uspješan, kreativan i pomalo satiričan u svom stvaranju - takav je Ninoslav Kovačević.

Njegove radove možete pogledati na adresi www.ninoslavkovacevic.com, ali i na pomenutoj Facebook stranici.

3.

Gdje za 1. maj?

NK

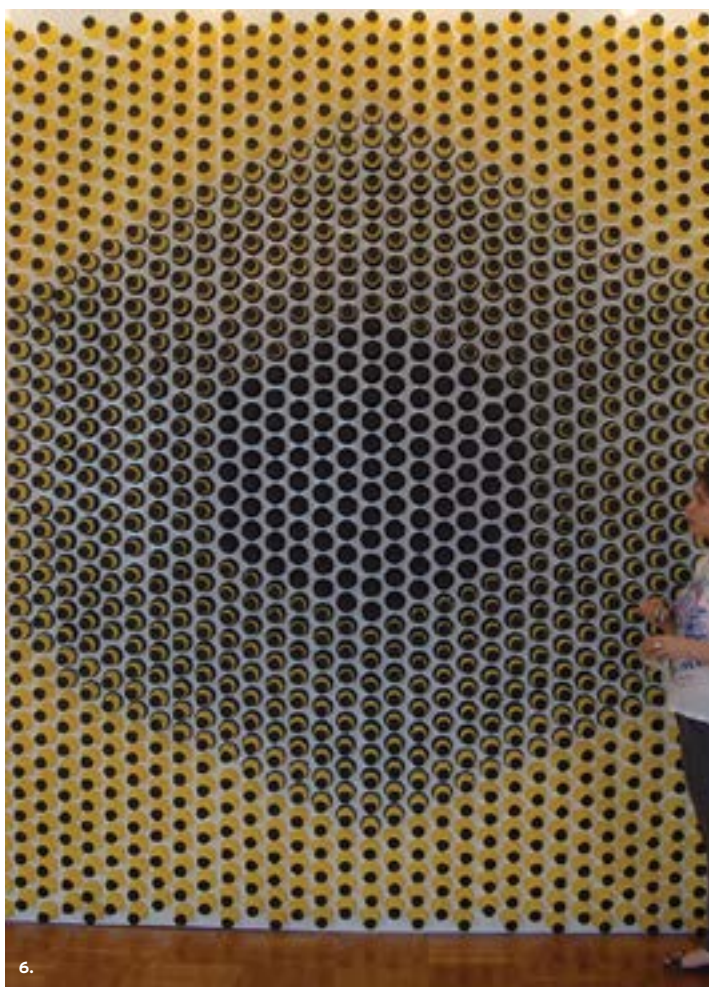
4.

5.

3. Gdje za 1. maj?, 4. Ornament, 5. This colour can kill, 6. Ornament - instalacija od plastičnih čaša

6.

PSIHOLOGIJA

ALHEMIJA PRODUKTIVNOSTI

OD OLOVNIH VOJNIKA DO ZLATNIH VITEZOVA

PRIPREMIO: NEMANJA RUNIĆ

Olovni vojnik, poslušan i pouzdan, obaviće dosljedno i prema proceduri svaki zadatak koji mu je delegiran. Zlatni vitez će kritički pristupiti poslu, trudiće se da na inovativan način dostigne cilj i uradi više i bolje od očekivanog. Uz dužno poštovanje olovnih vojnika, bez kojih određeni segmenti društva ne mogu funkcionisati, većina organizacija će više cijeniti zlatnog viteza i njegov zlatni učinak. Jasno nam je da transformacija olova u zlato nije moguća bez alhemije i alhemičara, tako da u nastavku prenosimo nekoliko uvida u ovu izgubljenu umjetnost.

Šalu na stranu, metafora je očigledna: olovnim vojnicima smo nazvali odgovorne radnike, a znatnim vite-zovima posvećene zaposlene. Alhemičarska formula za pretvaranje olovno-odgovornih u znatno-posvećene zaista ima veze sa hemijom. U nastavku otkrijte kako.

Šta je zapravo posvećenost zaposlenih? Posvećenost zaposlenih grubo možemo definisati kao njihovu emocionalnu predanost poslu, organizaciji i njenim ciljevima. Ova emocionalna komponenta posvećenosti znači da je zaposlenom zaista stalo do njegovog posla i kompanije. Posvećeni radnici ne rade isključivo za materijalnu naknadu, nego se zalažu za ostvarenje ciljeva kompanije. Ovakav zaposleni spreman je uložiti dodatni napor u poslu i uraditi više od onoga što se od njega očekuje: ostati na poslu sve dok ne završi neki posao iako to šef nije zahtijevao, pomoći kolegi da bolje obavi svoj zadatak iako to nije dužan, predložiti bolji i brži način rada iako je stari način definisan procedurom i pravilima.

Zašto je posvećenost zaposlenih bitna za kompaniju? Gallup-ova istraživanja sugerišu da je nivo posvećenosti zaposlenih u direktnoj pozitivnoj vezi sa nivoom produktivnosti kompanije, kvalitetom proizvoda i usluga, te na kraju visinom finansijske dobiti za kompaniju. Ove veze su neupitne i neosporne, kako iz empirijske tako i iz logičke perspektive.

Od čega i od koga zavisi nivo posvećenosti zaposlenih? Preduslov posvećenosti zaposlenih jeste njihovo zadovoljstvo različitim uslovima rada, koji su određeni kompanijskim pravilima i politikama. Za posvećenost je, međutim, neophodna i ona emocionalna komponenta veze sa kompanijom i njenim ciljevima. Na razvoj ove komponente najveći uticaj imaju direktno nadređeni svakog radnika, tačnije odnos koji menadžeri imaju sa zaposlenima koje vode.

Naime, odnos nadređenih sa zaposlenima je složena lepeza uzajamnog poštovanja, korektnosti, kolegijalnosti, autonomije u poslu, pohvale, kritike itd. Ipak, ključni faktor za razvoj emocionalne komponente posvećenosti je povjerenje koje postoji ili ne postoji između zaposlenog i njegovog šefa.

„FAKTOR POVJERENJA: NAUKA IZA KREIRANJA VISOKOPRODUKTIVNIH KOMPANIJA“

U nedavno objavljenoj studiji, autor Pol Zak (Paul J. Zak) došao je do zaključka da odnos povjerenja između članova jedne organizacije značajno utiče na nivo posvećenosti zaposlenih, na organizacionu klimu, a posredno i na uspješnost poslovanja kompanije. Naime, u kompanijama gdje je registrovan visok nivo povjerenja između njihovih članova, zaposleni su produktivniji, energičnije pristupaju poslu, bolje saraduju sa kolegama i ostaju duže kod

Jednačina posvećenosti zaposlenih:

$$\text{Posvećenost} = (\text{plata} + \text{beneficije} + \text{razvoj} + \text{autonomija} + \dots N) \star \text{odnos sa šefom}$$

Dobar odnos bio bi iskazan
vrijednostima ≥ 1 , a loš
vrijednostima < 1 .

poslodavca nego radnici kompanija sa niskim međusobnim povjerenjem.

Budući da u svojim istraživanjima kombinuje ekonomiju, psihologiju i neurologiju, Zak je nakon decenije sakupljanja podataka utvrdio da je u neuro-fiziološkom smislu hormon oksitocin direktno povezan sa nivoom povjerenja osobe prema drugim ljudima. Naime, lučenje ovog hormona utiče na percepciju sigurnosti stupanja u odnos sa drugim (nepoznatim) ljudima. Veza između nivoa oksitocina i povjerenja je univerzalna (nezavisna od kulture, tradicije, socijalnog konteksta), a sam nivo izlučivanja ovog hormona zavisi od većeg broja faktora. Utvrđeno je da je, u organizacionom kontekstu, jedan od osnovnih inhibitora lučenja oksitocina stres, pa tako osoba koja je često pod stresom ima smanjenu sklonost da vjeruje drugim ljudima.

MENADŽERI KAO (AL)HEMIČARI USPJEHA

Sa druge strane, identifikovano je osam faktora radne sredine koji značajno podstiču lučenje oksitocina. Svi ovi faktori, redom, određeni su odnosom nadređenih prema zaposlenima, tj. načinom na koji upravljaju svojim timovima.

8 savjeta (menadžerskih alata) za unapređenje posvećenosti:

1. **Prepoznajte izvrsnost.** Neurološki nalazi sugerišu da priznanja imaju najsnažniji uticaj na rast povjerenja ukoliko se zaposlenom daju neposredno nakon postizanja cilja, kada su dobijena od najbližih saradnika ili nadređenih, kada su opipljiva, neočekivana, lična i javna.
2. **Uvedite izazove u poslu.** Kada menadžer svom timu postavi zahtjevan, ali dostižan cilj, umjereni stres koji izazov sa sobom nosi, utiče na lučenje oksitocina i drugih hemikalija koje intenziviraju

fokus na zadatak i osnažuju socijalne veze unutar tima, uključujući povjerenje. Ciljevi trebaju biti postavljeni prema SMART kriterijumima.

- Dajte ljudima autonomiju u načinu obavljanja posla.** Ukoliko zaposleni posjeduju neophodne vještine, dozvolite im, kad god je to moguće, da svojim poslom ili projektima upravljaju na svoj način. Osjećaj slobode odlučivanja u poslu je značajan motivator i utiče na smanjenje stresa (koji je inhibitor oksitocina). Sa druge strane, ukoliko zaposlenima niste dali slobodu da rade na svoj način, zatvorili ste vrata inovacijama koje proističu iz drugačijeg pristupa poslu.
- Dozvolite ljudima da biraju čime će se baviti.** Ukoliko kompanija, tj. menadžer, dozvoli zaposlenima da (s vremena na vrijeme) izaberu zadatak ili projekat kojim će se baviti, ljudi će svoju energiju usmjeriti na ono što vole i do čega im je stalo. U ovom smislu je korisno, kad god je to moguće, dozvoliti zaposlenima da samostalno formiraju radne/projektne timove prema svojim preferencijama.
- Dijelite informacije konstantno i otvoreno.** Otvorenost je ključna za uspostavljanje odnosa povjerenja. Istraživanja sugerišu da posvećenost zaposlenih značajno raste ukoliko postoji redovna i otvorena komunikacija između rukovodilaca i zaposlenih. Zadržavanje informacija za sebe je suprotno poželjnom, sigurno će dovesti do odnosa nepovjerenja između zaposlenih i nadređenih, i pogubno je za posvećenost i produktivnost.
- Izgradite dobre odnose sa zaposlenima.** Potreba za socijalizacijom i povjerenjem snažno je utkana u prirodu čovjeka. Ipak, radna sredina nam često šalje neformalnu poruku da treba da se fokusiramo na obavljanje zadataka, a ne na sklapanje prijateljstava. Iako prijateljstvo nije imperativ u radnoj sredini, istraživanja pokazuju da timovi u kojima postoje lične (prijateljske) veze između članova, postižu bolje rezultate od onih gdje su veze isključivo formalne.
- Podstičite lični (ljudski) rast.** Čak i ako zaposlenom pružimo priliku za profesionalni razvoj, to jednostavno nije dovoljno za izgradnju odnosa povjerenja. Ukoliko radna sredina ograničava rast osobe u „vanposlovnim“ sferama života - njegov učinak će se smanjiti. Upravljanje razvojem zaposlenog treba da uključuje i interesovanje o odnosu njegovog poslovnog i privatnog života, porodici, hobiju, promišljanjima i pogledu na svijet. Vođenje računa o cijeloj ličnosti zaposlenog ima snažan uticaj na njegovu posvećenost i lojalnost kompaniji.

- Pokažite ranjivost.** Slika o nedodirljivosti i nepogrešivosti ne čini dobrog lidera! Naprotiv, najefikasniji lideri se ne ustručavaju da pitaju saradnike za mišljenje ili pomoć. Tražiti pomoć i uvažiti mišljenje kolega - odlika je samouvjerenog lidera, a uključivanje drugih u proces odlučivanja kod njih podstiče lučenje oksitocina, osnažuje veze među saradnicima, te pomaže lideru da obezbijedi ugled, povjerenje i poštovanje članova tima.

U KOMPANIJAMA U KOJIMA DOMINIRA
KULTURA POVJERENJA (U ODNOSU NA
ONE DRUGE), ZAPOSLENI SU

106%
energičniji

76%
posvećeniji

50%
produktivniji

50%
lojalniji

60%
zadovoljniji poslom

40%
manje izloženi sagorijevanju

70%
manje izloženi stresu

ŽIVOT U PRIČAMA

MNOGO PITE

I NIMALO TELEVIZIJE

PIŠE: BOJAN RADOVIĆ

Ne pratim domaće medije: ne čitam domaće novine (što je odavde manje-više i nemoguće), ne pratim domaće televizijske stanice, ne otvaram domaće informativne internet portale, kada mi neka podijeljena vijest na društvenim mrežama iskoči, ja je preskočim - trudim se da ostanem neobaviješten. Igrana je grupna faza olimpijskog turnira u košarci kada sam posljednji put pročitao nešto što su napisali ovi autori. Dakle, ima tome dobrih sedam mjeseci.

Za nekoga ko je deset godina proveo u mejnstrim medijima, ne osjećam potrebu da prvi saznam, da prvi reagujem ili da prvi obavijestim. Sviđa mi se ovo blaženo neznanje. Za sedam mjeseci, dobio sam sedam mjeseci života natrag, a svijet sam počeo da posmatram mimo crnog ekrana.

***

U cik zore Peking osvoje penzioneri. Sav onaj životni poriv za uspjehom koji nose kroz zrele godine i uzrast njihove djece kao da nestane. Nema više jurnjave za većim i bržim automobilima, za ekskluzivnim stanovima, najskupljom garderobom i, generalno, stvarima koje im ne trebaju. Umjesto da, poput svojih vršnjaka sa Balkana, sjede kod kuće i gledaju jutarnje TV programe, bjesomučno pokušavajući direktno da se uključe i žale, oni izađu napolje. Nebitno je da li je debeli minus ili topao dan - od jezera Beihai do parkova širom Pekinga (a potonjih ima na hiljade), stotine hiljada najstarijih Pekinžana obuku svoje najkomfortnije odijelo i malo se prošetaju. Prva gospođa (ili drugarica) ponese mali radio, stavi ga na tlo i pusti neku laganu muziku, a onda počne svoj taj či. Uskoro joj se pridruži još neko uz malo klimanje glavom, pa još neko, i u roku od nekoliko minuta desetina najstarijih žitelja ovog multimilionskog grada plešu u savršenoj sinhronizaciji i bez riječi.

Ujutru je na repertoaru taj či, dok će se noću vratiti na isto mjesto u svojoj najboljoj garderobi i odigrati tradicionalni kineski ples ili valcer. Popodne su u teretanama na otvorenom ili igraju kineski šah (xiangqi - sijangći). Ne mnogo društveni tokom većeg dijela života, Pekinžani će sve to nadoknaditi u trećem dobu, dok će njihovi balkanski vršnjaci to isto vrijeme provesti ispred TV ekrana ili u redu za bilo šta.

***

„Vidjećeš, svi znaju za Valtera (Batu Živojinovića - prim. aut.)“, reklo mi je nekoliko ljudi prije mog odlaska u Kinu. „Svi“ je ipak bilo pretjerivanje, mada je u zemlji od milijardu stanovnika i „poneko“ više od pola Evrope. Tu i tamo znaju za Đokovića, Ljubišu Tumbakovića, Slobodana Santrača i Tita. I sve to je lijepo. Međutim, kada biste pitali bilo koga za asocijaciju na Italiju, recimo, gotovo sam siguran da bi prvi odgovor bio - pica.

Zato sam dao sebi za pravo da našu kulturu predstavim našom hranom. Počeo sam da mijesim hljebove i pogače i da ih dajem kome god stignem. Prijatelji su prepoznali moju želju i kupili mi novu rernu. Samo u Kini.

Kupio sam zemljane posude za čorbasti pasulj, prebranac, musaku i bosanski lonac. Ukiselio sam kupus na terasi i počeo sa uvijanjem sarmi. A onda sam riješio da je vrijeme da se razvlače kore, jer vjerovatno nikada neću u Pekingu jesti pitu, osim ako je sam ne spremim. Nikada niko neće jesti pitu u Pekingu, osim ako je sam i ne spremi.

Sada jednom nedjeljno imamo okupljanja samo zbog njih. Spanać, pečurke, meso (nije burek, nego pita), bundeva, jabuke, a ponekad i sir, jer njega baš i nema u ovom dijelu zemaljske kugle. A gdje je pita, tu je i baklava, poneka tufahija i urmašice, pa neka Kinezi, Italijani, Indijci, Kolumbijci i ostali vide da se iza neporecivog smisla za humor i želje za ratovanjem krije i jedna od najboljih kuhinja na svijetu.

***

Jednog dana, prije neku nedjelju, moj sustanar iz Čingdonga, tridesetogodišnji Džang Čao (Zhang Chao) s amerikanizovanim imenom Andrju i balkanizovanim imenom Andrija, pozvao me telefonom s posla i upitao hoću li biti kod kuće nešto kasnije. Oduševljen mojim potvrdnim odgovorom, kratko je rekao „vidimo se“ i spustio slušalicu. Sat ili dva kasnije, pokucao je na moja vrata i ušao. U rukama je držao knjigu „Srpski za početnike“.

„Da li si znao da ovim jezikom govori dvadeset miliona ljudi? Od danas počinjem sa lekcijama.“

Izljubio sam ga kako to samo mi tamo daleko radimo i poželio mu mnogo uspjeha.

Pita. Ona će nas proslaviti više od Valtera i jače od Novaka.

Jer kada je nešto baš dobro, onda je to svima dobro. Ili, što bi rekao Andrija: „Mnogo dobro.“

MINI-SAVJETNIK

Kako dekorisati

DOM DRVENIM PALETAMA

PIŠE: NATAŠA ŠKRBIĆ

Danas je veoma jednostavno dekorisati životni prostor, i to bez mnogo novca i truda. Jedan od najnovijih dizajnerskih trendova je korištenje drvenih paleta za uređenje doma i proizvodnju raznih komada namještaja. Takođe, ova vrsta dizajna odiše jednostavnošću i ljepotom.

” Pallets umjesto kauča

Jedan od najboljih načina da iskoristite drvene palete, a pritom uštedite novac je kreiranje namještaja za dnevnu sobu. Sve što treba da uradite je da postavite palete, a potom napravite jastuke koje ćete staviti na njih, kako bi vaš novi namještaj bio udoban. Na taj način vaša dnevna soba će izgledati moderno, biće praktična, a uštedjećete značajan dio kućnog budžeta.

Drveni zid za cvijeće

Želite li da dekorirate svoju baštu, ali ne i da trošite novac na razne vaze i saksije, onda je ova ideja idealna za vas. Naime, drveni zid možete da napravite sami, te tako dobijete najkreativniju i najljepšu baštu. Ovu površinu možete obojati u željenu boju te kreirati pregrade za cvijeće u veličini vaših saksija.

” Drveni stalak za umivaonik

Iako na prvi pogled ovo rješenje izgleda veoma jednostavno, zapravo i nije. Riječ je o drvenim stalcima za kupatilo na kojima su smješteni umivaonici. Ako želite da imate ovaj unikatni dizajn u svom kupatilu, morate se pobrinuti da imate obezbijeđen protok vode kroz palete.

” Udobne drvene ljuljaške

Ako ste od onih koji vole da se opuste i uživaju u svom domu, i to na kreativan način, onda su ove ljuljaške upravo za vas. Važno je napomenuti da je veoma jednostavno kreirati pomenuti namještaj, a sve što vam treba je malo spretnosti, alata i dobre volje. Kada pričvrstite konopac za drvenu paletu, obavezno provjerite koliko težinu može da izdrži. Kada sve to obavite, dekorirate ljuljašku ukrasnim jastucima.

” Stalac za jakne

Imate mnogo jakni, a ne znate gdje da ih odložite? Imamo rješenje za vas. Riječ je o drvenom stalku za jakne, koji može da izgleda veoma interesantno. Obojajte paletu u svoju omiljenu boju, na nju utiplajte drške za jakne, pa je postavite na zid hodnika u svom domu. Zanimljivo, zar ne?

PREPORUKE

PIŠE: VANJA PARTALO

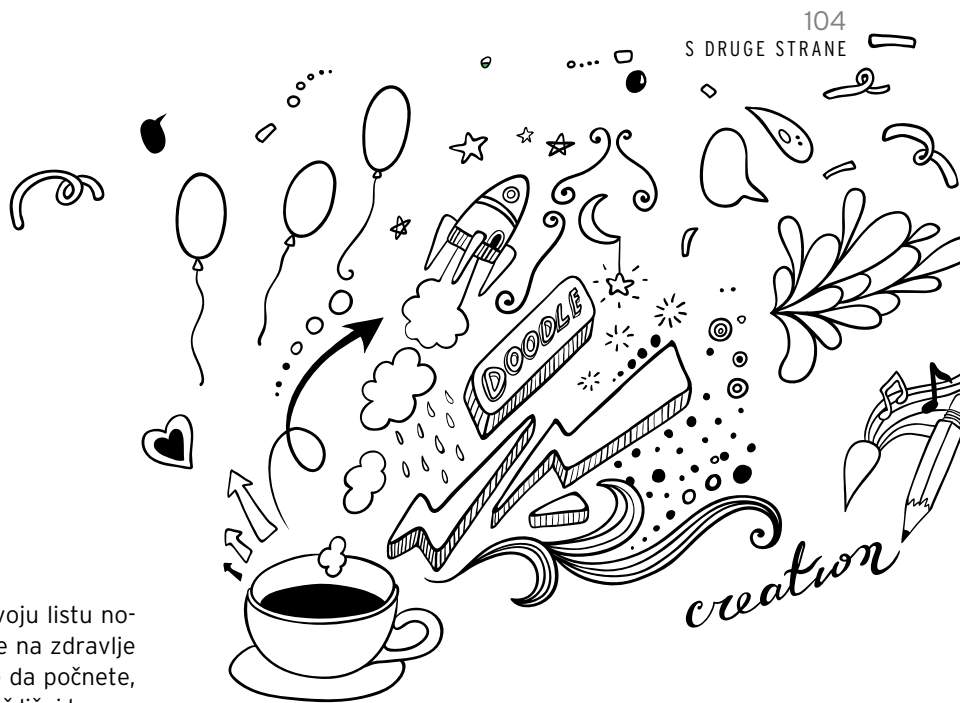
APLIKACIJA

Jefit

Proljeće je stiglo i vrijeme je da potražite svoju listu novogodišnjih odluka te da one koje se odnose na zdravlje sprovedete u djelo. Ukoliko ne znate odakle da počnete, naredna aplikacija mogla bi da posluži kao vaš lični trener koji stane u džep i da sve izgovore koje ste imali ostavi u prošlosti.

U pitanju je Jefit, softver kreiran kao nevjerovatno moćan interaktivni resurs za one koji žele da počnu teški proces izgradnje svog tijela, vraćanja u kondiciju, pa i sticanja oblikovanih mišića. Jefit stvara personalizovane programe vježbanja, skrojene prema vašim potrebama, kako bi vas držao motivisanima. Ova aplikacija daje vam jednostavne alate za kreiranje treninga i praćenje rezultata. Ugrađeni kalendar vam pomaže da organizujete svoj fitness život: da pratite svoje dane za trening i dane za odmor.

Sa više od četiri miliona ljudi u zajednici, Jefit predstavlja i svojevrsnu platformu za komunikaciju sa drugim rekreativcima, kao i za poređenje vlastitog napretka sa napretkom drugih ljudi, što može biti sjajna motivacija za vježbanje.

104
S DRUGE STRANE

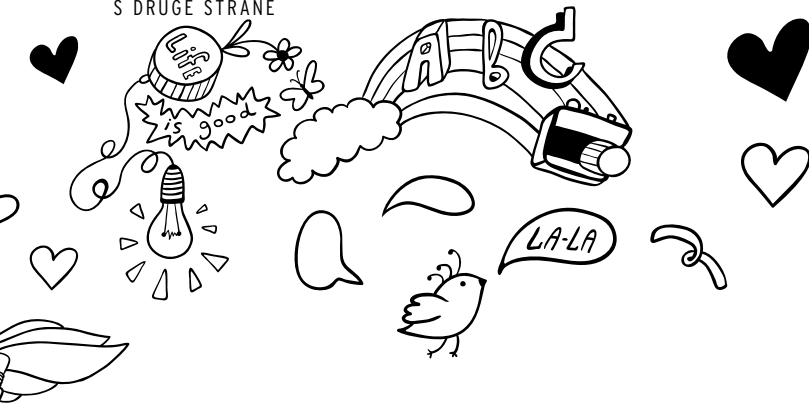
YOUTUBE KANAL

colinfurze

Svakog minuta, više od 100 sati video-materijala uploaduje se na YouTube, ali brojka onih sadržaja koji dobiju najveću popularnost i stalne pratiocce daleko je manja. Jedan od onih koji je u tome uspio je Kolin Furz, mladić koji je postao jedan od najpraćenijih influensera koji svoje sadržaje objavljuje na YouTube platformi.

Ogromnu popularnost i status osobe sa jednim od najpraćenijih tehnoloških YouTube kanala u prošloj godini stekao je zahvaljujući svom neobičnom pristupu i eksperimentima koje bi malo ko započeo. Neki su ga čak doveli i životnu opasnost, pa za njega pratioci često kažu da ima devet života. Furz je napustio školu kao šesnaestogodišnjak, kako bi postao vodoinstalater. Stečene vještine spojio je sa znanjem iz oblasti inženjerstva, nakon čega je počeo da proizvodi razne uređaje i naprave, poput zida smrti, najdužeg motora na svijetu ili motocikala sa motorima koji prevazilaze snagu koja se inače nalazi na sličnim vozilima.

Ovaj kanal je mjesto gdje se nalaze razni nevjerovatni eksperimenti, a neki od njih su oborili svjetske rekorde u određenim kategorijama. Spremnost na rizike i hrabrost ovog mladića su nešto što ne bi trebalo da propustite.

MUZIKA

„Spirit“, „Depeche Mode“

Ako razmislite o najdugotrajnijim i najuspješnijim muzičkim sastavima koje i dalje rado slušamo, na listi će se gotovo sigurno naći čuveni „Depeche Mode“. Zakoračili su u četvrtu deceniju postojanja, što potvrđuje status jedne od najznačajnijih pojava u modernoj muzici. Sa druge strane, da im inspiracije ne ponestaje, potvrđuje novi album „Spirit“, koji je prava muzička poslastica ovog proljeća.

Dejv Gan, Martin Gor i Endi Flečer novi album najavili su singlom „Where’s the Revolution“, koji je u kratkom vremenu zauzeo vodeća mjesta na svjetskim muzičkim top-listama, a njega na albumu prati još 11 pjesama. Pomenuti singl bio je očigledan znak da se „Depeche Mode“ pridružio struji koja se kritički osvrće na trenutna dešavanja na političkoj sceni, ali na albumu se našlo mjesta i za stvari poput „Poison Heart“, sa temama usmjerenim ka ljubavnim usponima i padovima, ili „Eternal“, koja ponajviše podsjeća na uspavanku, čijoj sveukupnoj atmosferi je doprinijela neobičnost i smirenost Ganovog glasa.

„Spirit“ će zaživjeti i tokom nastupa u sklopu predstojeće European Global Spirit turneje, koja će trajati od maja do jula, a u novembru se očekuje i objavljivanje retrospektive „Video Singles Collection“, koja će objединiti sve video-materijale grupe u periodu od 1981. do 2013. godine.

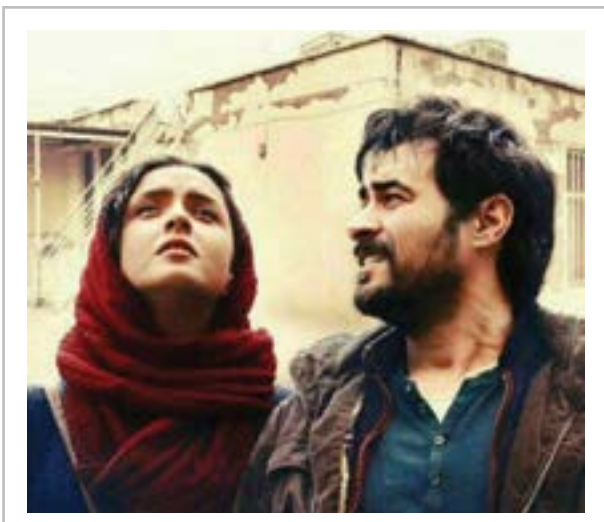
FILM

„The Salesman“, Ašgar Farhadi

Ovogodišnja dodjela „Oskara“ će ostati zapamćena po skandalu prilikom dodjele zlatnog kipića za najbolji film. Ipak, evidentno je da je u trci za priznanja Akademije filmskih umjetnosti i nauka bio niz kvalitetnih filmskih ostvarenja.

Jedno od takvih je i „The Salesman“, nagrađen „Oskarom“ za najbolji film izvan engleskog govornog područja, čiju režiju potpisuje Ašgar Farhadi. Radnja filma pažljivo obuhvata i kombinuje elemente poznatog djela „Smrt trgovačkog putnika“ Artura Milera sa nemilim događajem u kome glavna protagonistkinja filma biva napadnuta u sopstvenom stanu. Slijed dešavanja će vas ostaviti bez daha dok pratite način na koji njen muž pokušava da utvrdi identitet napadača, ujedno savladavajući posljedice nastale usljed posttraumatskog stresa.

Snimanje filma počelo je 2015. godine, a „The Salesman“ je premijerno prikazan u takmičarskom dijelu filmskog festivala u Kanu, gdje je osvojio nagradu za najbolji scenario i najboljeg glumca. Farhadi je 2012.

MUZIKA

ALEKSANDRA RADOVIĆ

IZABRALA SAM NAJISPRAVNIJI I NAJČISTIJI PUT

RAZGOVARALA: VANJA PARTALO

Sreća se krije u običnim dnevnim trenucima. U osmijehu čovjeka, u zahvalnosti za ovaj dan, za život koji nam je dat.

Nakon pauze od gotovo sedam godina, Aleksandra Radović, pjevačica, tekstopisac i kompozitor, vraća se na domaću muzičku scenu novim albumom, koji se u kratkom periodu pokazao kao potpuni hit. U razgovoru za m:agazin otkrila je šta je ispunjava i pokreće i zašto je baš sada bio pravi trenutak za izdavanje novog materijala.

Popularna Adel je na vrhuncu svoje karijere najavila pauzu od 10 godina. Vaši obožavaoci takođe su čekali gotovo sedam godina na „Carstvo tuge“, album koji se ispostavio kao potpuni uspjeh. Krije li se u tome recept za kvalitet? Da li je neophodno muzici dati vremena i planirate li novi „predah“ u godinama koje slijede? Mislim da je neophodno za muzičko uzrastanje napraviti veću pauzu, jer da bi čovjek dao drugačiji proizvod i da bi iz srca izašla neka druga muzika, neke druge riječi, potrebno je da se život i energija tog čovjeka promijene i, naravno, da uzrasta i moralno, i duhovno i kao čovjek uopšte. Mislim da muzici treba dati vremena, ali ne planiram neki duži predah u godinama koje slijede. Voljela bih da se na naredni album ne čeka duže od dvije godine, a potruditi se da tako i bude.

Jednom prilikom ste naveli da je jedan od razloga za višegodišnju pauzu prije izdavanja posljednjeg albuma „tužna situacija na muzičkoj sceni“. Da li je situacija danas bolja i nazire li se svjetliji period? Ne mogu reći da je situacija bitno drugačija. Činjenica je da situacija na pop muzičkoj sceni i u Srbiji i u regionu nije najsajnija. Međutim, svako od nas će se potruditi,

ili neće, da doprinese tome da muzika bude bolja. Za proteklih sedam godina nisam imala pretjeranu volju da izdajem album. Sada sam ga izdala iz razloga što sam osjetila da to dugujem, najprije sebi, svojoj publici, mom djetetu i svoj drugoj djeci, tinejdžerima i svim ostalim ljudima koji su se uželjeli dobre i kvalitetne muzike, smislenih tekstova i čistih ljubavnih poruka.

„Neka me osude svi, stoički ćutim“, tekst je jedne od pjesama koja se istakla na aktuelnom albumu. Tokom svoje dugogodišnje karijere uspjeli ste da sačuvate svoju privatnost daleko od očiju javnosti, da se pretjerano ne ističete, a da, opet, zadržite popularnost. Da li je to Vaša vodilja na muzičkoj sceni, ovakvoj kakva vlada u našim krajevima? Ja sam se samo sve vrijeme i sve godine ove moje karijere, otkako sam aktivno počela 2003, trudila da radim svoj posao časno i pošteno, da se ističem svojim radom, svojim pjesmama, koncertima, muziciranjem, a ne nekim drugim stvarima. Svako bira svoj put. Ja sam taj smatrala za najispravniji i najčistiji i nikada se zbog toga nisam pokajala.

Opjevali ste „carstvo tuge“, a kako biste opisali carstvo sreće? Šta je Vama potrebno za sreću? Istina je da su čovjeku za sreću potrebne male stvari. Kada čovjek nauči da funkcioniše i uživa u tim malim trenucima sreće koji čine svaki dan, onda će, naravno, moći da živi u takvom carstvu, bez toga da na njega posebno utiče sve ostalo loše što se oko njega dešava.

Učite mlade muzici, kako da je osjećaju i kako da se pravilno odnose prema njoj. Kako biste ocijenili mlade generacije muzičara? Vidim da djeca muziciraju, sviraju, rade, trude se. Iskreno se nadam da će tek doći ta neka dobra i svijetla muzička budućnost tako da mogu u starim danima da uživam u nekim dobrim, kvalitetnim numerama.

Imali ste priliku da se nadete i u ulozi člana stručnog žirija u popularnim muzičkim šou-programima. Da li smatrate da je takav koncept mlađim generacijama zapravo jedina odskočna daska u muzičke vode koja zaista funkcioniše ili je to tek kratkotrajna popularnost? I jedno i drugo. Djeca nemaju gdje da se afirmišu i najbrži i najlakši od načina za njih jeste da učestvuju u nekom od takvih muzičkih šou-programa. Ali kada se taj šou-program završi, ukoliko steknu određenu popularnost u njemu, onda slijedi taj teži zadatak, a to je kako tu popularnost održati. Za to je već potrebna neka dobra pjesma, hit. I na kraju, sve to treba nizati jedno za drugim da bi sve to trajalo.

Šta Aleksandra Radović voli da sluša u svojim privatnim trenucima - kada se opuštate, vozite automobil i sl.? Uglavnom ne slušam ništa. Uživam u tišini. Ali opet, volim da slušam radio Slovo ljubve, to je radio gdje se može čuti fina, opuštajuća muzika, neke duhovne pouke. Uglavnom se trudim, ako

nešto slušam, da onda slušam ono što me relaksira i što može da mi bude na korist. Volim da slušam i taj neki soft jazz, starije izvođače, kao što su Nora Džons, Dajana Kral, Sting i Šadej.

Imali ste priliku tokom svoje karijere da saradujete sa brojnim poznatim muzičarima. Koju saradnju biste istakli kao najupečatljiviju, a o kojoj možda još maštate da se desi? Najupečatljivija saradnja mi je svakako bila sa Arsenom Dedićem, jer cijeli taj događaj bio je poseban i specifičan. Postoje muzičari sa kojima bih voljela da saradujem. Oni, sticajem okolnosti, ne dolaze u Srbiju ili ne saraduju sa srbijanskim muzičarima. Ali svakako da bih voljela nekada, ako bude prilike, da se upoznam sa Oliverom Dragojevićem, recimo, i da nešto s njim uradim. Mislim da bismo lijepo zazvučali zajedno.

Kakva su Vam očekivanja za naredni period? Očekujem dosta koncerata, dosta nastupa. Planiram cijelu godinu da posvetim promociji albuma, da obiđem što više gradova, pa i onih malih mjesta u kojima nikada nisam bila sa svojim bendom, a znam da se ljudi mnogo raduju bilo kakvom muzičkom događaju u njihovom mjestu. Tako da planiram obilazak regiona i koncertne aktivnosti, a tu je i rad sa djecom u školi pjevanja, koja traje, evo, već 12 godina.

htc 10

POWER OF 10

**VRHUNSKA KVALITETA
ZVUKA**

24-bitne Hi-Res slušalice
i HTC BoomSound™ hi-fi
izdanje zvučnika

**SVJETSKI
NOVITET***

Prednja i zadnja
kamera posjeduju
stabilizaciju slike

**VRHUNSKE
PERFORMANSE**

Munjevito otključavanje
i aktiviranje aplikacija
otiskom prsta

**BATERIJA KOJA
TRAJE I TRAJE**

Trajanje baterije i do 2 dana.
Punjač za brzo punjenje
se dobija uz telefon**

htc
pursuit of brilliance

*Na osnovu rezultata HTC istraživanja modela glavnih brendova pametnih telefona, u februaru 2016. godine koristeći statistiku GSMArena i drugih izvora podataka.
**Dužina trajanja baterije zavisi od mobilne mreže, lokacije, jačine signala, konfiguracije, korištenja uređaja te drugih faktora. Stvarni rezultati mogu varirati.

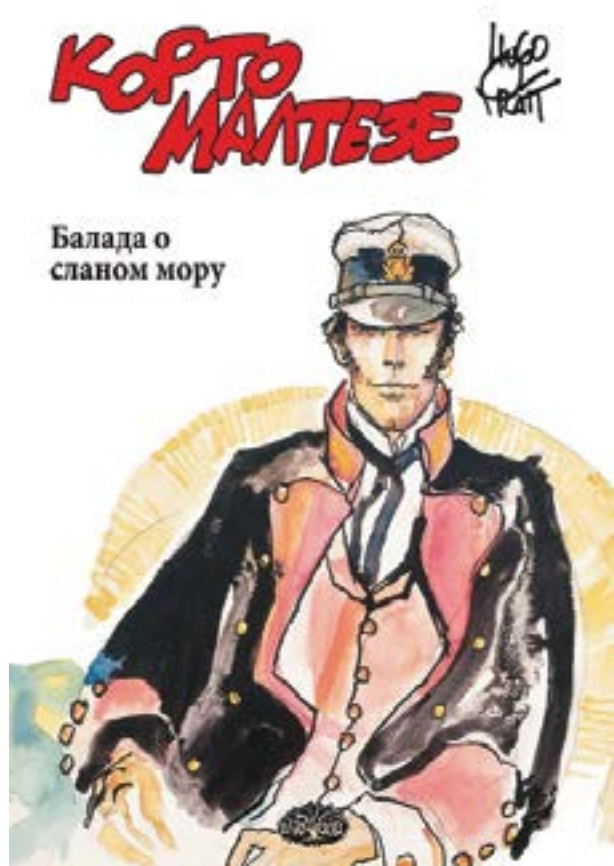
STRIP

MAGIJA

PIŠE: RAJKO RADOVANOVIĆ

„Korto Malteze“ Huga Prata

Konačno!

Prilično je čudno, ali i istinito da u izdavačkom obilju stripova u posljednjih desetak godina kod nas serija „Korto Malteze“ Huga Prata, najbolji strip jednog od najvećih autora u mediju, nikada nije dobila odgovarajući tretman. Svih 12 epizoda stripa jeste objavljeno u raznim izdanjima, ali nikada cijela serija nije objavljena u kvalitetnim albumima u boji.

Zagrebački Bookglobe je od 2006. do 2011. objavio 10 albuma u crno-bijelom izdanju, a tek dva u boji. Sada beogradski Darkwood čini pravu stvar i, upravo uz pedesetu godišnjicu stripa, počinje da objavljuje cijelu seriju u boji. Tako smo za početak dobili „Baladu o slanom moru“ i „U znaku jarca“ (šest kratkih epizoda) u tvrdokoričanim albumima u boji sa bogatim predgovorima i divnim Prатовim akvarelima. Milina za držanje u rukama, čitanje i gledanje.

„Vidiš, Tristane, kad bih pisao - recimo da znam kako se to radi - podlegao bih izvrtanju činjenica i naravi onih koje sam poznao; bolje je za mene ovako, živjeti bez priče“, kaže Korto Malteze, onako očinski, mladom Tristanu Bantamu u epizodi „Sastanak u Baiji“. Ta rečenice jedna je od zaista mnogobrojnih u ovom stripu koje pokazuju na koji način je Hugo Pratt pokušavao da zavara tragove.

Dobri stari Hugo htio je da ne vjerujemo da je zapravo on Korto, da su Kortove avanture zapravo geografske karte avantura koje su nastale iz njegovih frustracija svakodnevnim birokratizovanim životom čovjeka 20. vijeka. Kortova putovanja, brojne žene, prijatelji i neprijatelji, sigurno su i njegovi, neki stvarni, neki za kojima je čeznuo da budu stvarni (Koinski, „Pustinijske škorpije“).

I neobična je magija zvana scenario i dijalog Huga Prata. Kada pokušavate da ispričate njegove brojne stripove, dobićete isti rezultat kao i kada, recimo, pokušavate da ispričate Hičkokove filmove: ništa, nevjerovatna priča sa junacima koji ne postoje. A, opet, kada počnete da gledate/čitajte, sve je tu: sposobni junak, njegovi pratioci, žene, galebovi, more i avantura. O skrivenom zlatu da i ne pričamo.

Mnogi su o crtežu Huga Prata govorili posprdno: kao, mnogo vike ni oko čega. Naravno, riječ je o običnoj nesposobnosti da se prihvati stilizacija koja nije neobična novina samo u avanturističkom stripu, već u mediju uopšte.

Ipak, sa druge strane, Prato crtež nije uvijek bio savršenstvo stilizacije kao od „U Sibiru“ naovamo. I u ranim epizodama „Korta Maltezea“ bilo je tu raznih brljavosti, kada Prat niti je bio precizan, niti je briljirao u crno-bijelim odnosima i minimalizmu kao kasnije. U još starijim stripovima, kao što su „Narednik Kirk“ i „Ana iz džungle“, zaista se može govoriti o slabom crtežu.

Od „U Sibiru“, međutim, Hugo Prat je našao pravu mjeru crtačkog savršenstva i stilizacije, koje su uz njegov scenario davale magiju. Malo ko bi se usudio kao on u, recimo, „Jezuiti Džou“ da prvih 11 tabli bude bez riječi ili da, kao u „Tangu“, u osam uzastopnih kvadrata čak tri budu zvučne onomatopeje za „bang“ (pucanj), „ring“ (telefon) i „tok“ (kucanje na vratima). Kod Prata, bila je to poezija. O predivnim akvarelima i kolorima, vjerujemo, ne vrijedi trošiti riječi: najbolje od svega.

„Ja nisam heroj“, kaže Korto u jednoj epizodi Kišovoj majci. Nama, njegovim čitaocima, ostaje duboko uvjerenje da to nikada nije bilo tako, nego suprotno. Ali, i jeste lijepo upravo to što on o sebi tako misli.

Prednost i značaj ovog i ovakvog objavljivanja kapitalnih ostvarenja nije, u konkretnom slučaju, u tome što nas prvi put upoznaje sa jednim remek-djelom, jednim od onih djela poslije kojih više ništa u mediju nije isto - jer „Korta Maltezea“ dobro poznajemo - već u tome što se na taj način, u odgovarajućoj formi, ne samo potpunije upoznaje to djelo nego i određenije govori o kulturnoj sredini u kojoj se ono pojavljuje.

Ono što je neosporno jeste da u ovakvom izdanju dolazi do izražaja sve ono što Prata čini istinskim genijem. Sabrano, dostojno štampano, Prat i Malteze ipak zrače drugačijom energijom nego kad ste ih morali sakupljati po „Stripotekama“, „Strip artovima“, „Politikinim zabavnicima“ i ko zna gdje i na ko zna kakvim papiru. Neobično je, zaista, poslije toliko novih čitanja Korta držati luksuzni album u ruci u boji: treba zaista vremena da se naviknete na Pratove nježni akvareli koji je sa korica (jedino mjesto gdje smo ga ranije mogli vidjeti kod nas) prešao unutra.

I, konačno, predgovori. U ovom izdanju dobijamo i predgovore u kojima se, uz brojne Pratove akvarele i crteže, nadahnuto objašnjavaju „tajne“ Prata i Maltezea (Umberto Eko u „Baladi“, Alberto Ongaro u „Jarcu“) i njihova putešestvija kroz geografiju i istoriju, što i te kako olakšava prohodnost kroz djelo, koje je zasnovano na ambivalenciji: stvarno je uvijek uz izmišljeno, popularno uz hermetično, edukativno uz avanturistično, plitko uz duboko, arhaično uz moderno, iskonsko uz civilizovano...

Kapitalno čitanje!

LG K10

— 2017 —

LG

Life's Good

Zakrivljeni
dizajn.

Stil za tebe.

LIFE'S GOOD WHEN YOU

Play More

HUAWEI P10

U SARADNJI SA

Svaki portret je savršen

#Perfect10